

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCII., št. 11
november – listopad

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tiskarna Schwarz, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrebnosti z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
*Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!*

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Artnak – Grča

IZ VSEBINE:

F. Trebušak:	Simbole priznanj LZS naj nosijo le dejansko zaslužni!	540
M. Toš:	Kdo ima koga za norca?	541
IZ DNEVNEGA TISKA		542
MENJA IN PREDLOGI		544
A. Križ:	Matematika in statistika z večne poti ...	544
M. Stergar, D. But, J. Samec, M. Jonozovič, K. Jerina:	Območje razširjenosti in lokalne gostote parkljarjev v Sloveniji	546
G. Hodnik:	Primerjava 12 različnih »rdečih pik«	551
B. Krže:	Neobvladljiva lisica	556
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	558
PO LOVSKEM SVETU		559
B. Krže:	Več možnosti za naravovarstvene projekte	559
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	560
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		561
M. Richter – Zeleni:	Spomini – njima v spomin ...	561
LOVSKA ORGANIZACIJA		564
B. Leskovic:	Zakaj lovimo?	564
N. Oven, B. Male:	Lovske družine še naprej ostajajo lastnice zemljišč	565
M. Kersnik:	Prvenstvo LZS (2009) – tarča bežeči merjasec	566
M. Kersnik:	Strelsko prvenstvo LZS za veterane	566
I. Simonič:	Meddružinsko strelsko prvenstvo ZLD Ptuj - Ormož	567
S. Lipec:	Prenovljen lovski dom v Radečah	568
F. Koščak:	Na Notranjskem novih lovcev komaj za »enostavno reprodukcijo«	568
O. Bakal:	Prleški lovci in policisti bodo še bolje sodelovali	569
P. Nared:	Številčna udeležba – spodbuda tudi za naslednja srečanja	569
M. Heric:	4. območno srečanje lovskih rogistov v Križevcih	570
F. Rotar:	Tudi na oni strani Košute govorijo slovensko	571
F. Wakounig:	Prijateljsko lovsko srečanje pod Košuto	572
Š. Vesel:	Lovci ZLD Kočevje na »Tamburanje va Kostelet«	572
J. Kokalj:	Srečanje lovcev in krajanov pri maši sv. Huberta	573
A. Lorber:	Poljski lovci se trudijo za ohranitev male divjadi	573
Š. Kutoš:	Projekt LIFE o vidri na Goriškem sklenjen	574
F. Šetina:	Postavili smo Hubertovo znamenje	575
MLADI PIŠEJO		575
JUBILANTI		576
LOVSKI OPRTNIK		577
L. Števanec:	Vpliv vremenskih pojavov na človeka	577
Š. Vesel:	Srečanje z volkoma	578
B. Leskovic:	Pripravlja se Strategija ohranjanja volka v Sloveniji in trajnostnega upravljanja s to vrsto	579
M. Kogelnik:	Bober na Koroškem	580
F. Rotar:	Lovski strelec – »super« veteran	580
M. Fortin:	Ruk ustvarja prijateljstva	581
F. Štumberger:	Tretji jelen v LD Lenart	581
M. Čas:	Srnjak z nepravilno razvejanim rogovjem – izziv za boljše sodelovanje	582
B. Birska:	Osmerak, uplenjen pred domačim pragom	582
B. Skumavc:	Brakada, pogon, pritisk, skupni lov in pomanjkljiva določila	583
F. Žibert:	So štorke naselile Mirsko dolino?	584
F. Svetelj:	Zahvala in priznanje 95-letniku	585
V SPOMIN		586
LOVSKA KINOLOGIJA		587
M. Bauman:	Volilni občni zbor LKD Maribor	587
M. Bauman:	Uporabnostne preizkušnje (JZP, ŽP in PP) za ptičarje v Staršah	587
B. Renčof:	Na Kopitniku obeležili 30 let LKD Zasavje	587
I. Lovrenčič:	Istrski brak (nadaljevanje in konec)	588
M. Gselman:	Tečaj za vodnike krvosledcev – Kope 2009	589
KZS:	Predvidena legla	589

SLIKA NA NASLOVNICI:
Kuna belica – *Martes foina*
Foto: M. Artnak, Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pišmavka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Simbole priznanj LZS naj nosijo le dejansko zaslužni!

Slovenska lovska organizacija ima častitljivo preteklost, ki jo odlikujeta vsebina in način njenega delovanja. Njeno delo, razen v ključnih strokovnih zadevah, temelji na prostovoljnosti. Prav v tem je poleg njene organiziranosti tudi bistvo njenega uspeha, saj se v ustvarjalnem duhu nenehno spogleduje in spoprijema z izzivi sodobnega časa, katerega neizprosni sopotniki so tudi vsi njegovi vplivi. Ti bi lahko kaj hitro načeli vse njene vrednote, če ne bi bilo med članstvom toliko zavesti, energije, volje in moči ter nesebičnega pozitivnega odnosa do narave, njenih danosti in pripadnosti organizaciji.

Vse to pa so vrednote, ki si zaslužijo vso pozornost in jih je vredno spodbujati.

LZS kot krovna organizacija slovenskega lovstva ceni vsa prizadevanja v tej smeri, jim želi prisluhniti in se posameznikom in skupinam na neki simbolni način tudi oddolžiti.

Podeljevanje lovskih odlikovanj ali priznanj je torej neko moralno dejanje, s katerim LZS priznava in potrjuje vlogo posameznika ali organizacije pri uresničevanju temeljnih ciljev delovanja slovenske lovske organizacije. To pomeni, da je treba vlogo za podelitev določenega odlikovanja posamezniku ali skupini tudi opredeliti in utemeljiti, kar pa bi bilo brez vnaprej pripravljenih in sprejetih meril lahko zelo težko ali do posameznikov celo krivično. In prav zato mora biti tudi to področje pregledno urejeno; ureja ga Pravilnik o podeljevanju lovskih odlikovanj in priznanj.

Vso občutljivost tega področja ponazarja že samo dejstvo, da je bilo v zadnjih dvajsetih letih sprejetih in uveljavljenih kar pet tovrstnih pravilnikov, zadnji je iz leta 2005.

Glede na to, da se okvir delovanja slovenske lovske organizacije nenehno razširja, kar jo obenem bogati in ji vrača ugled, ter ker so že kmalu po sprejemu omenjenega pravilnika nastale tudi spremembe organiziranosti slovenske lovske organizacije, je bilo treba začeti razmišljati o pripravi novega, sodobnega tovrstnega akta, ki bi odpravil tudi ugotovljene pomanjkljivosti ter celoviteje uredil to dokaj občutljivo področje.

Najnovejši predlog pravilnika je pripravljen; precej časa smo ga dopolnjevali, kar je tudi zagotovilo o njegovi dobri nameri, preudarni in vestni pripravi. Vsebina novega pravilnika izhaja iz osnovne želje: podeliti zaslužnemu(-im), simbolni znak potrjenega priznanja LZS (odlikovanje ali listino) za opravljeno delo, ki se vodi tudi v evidenci LZS. Z ustreznim odlikovanjem ali priznanjem posamezniku, skupini ali organizaciji naša organizacija izkaže upravičenco pozornost in se mu(-ji) zahvali za opravljeno delo; opravljeno pomenujemo z izrazom zasluga ali zasluge. Pod tem pojmom dejansko razumemo osebni ali kolektivni prispevek posameznika ali organizacije, ki bistveno prispeva k uspešnejši vlogi in ciljem lovske organizacije na načelni ali vsebinski ravni. Pod pojmom zasluga moramo pojmovati nekaj, kar storimo več od povprečnega, kar je ne nazadnje naša temeljna članska dolžnost.

In v čem je bistvo vsebine novega pravilnika? Že pravilnik iz leta 2005 je nekoliko izrazil, da izpostavi vsebino našega

dela, kar je ključna zadeva pri opredeljevanju vloge posameznikov in skupin. Novi pravilnik pa to vsebino dela postavlja povsem v ospredje; torej pred vsa druga merila.

Druga novost se nanaša na celovitost obravnave in podeljevanje vseh lovskih odlikovanj in priznanj, torej je vključeno tudi področje našega založništva in lovske kulture.

Tretja značilnost pa so jasneje opredeljena merila za podelitev posameznih odlikovanj in priznanj, čemur je bila namenjena tudi širša javna razprava v delovnih telesih LZS. V vzročni povezavi s tem je pripravljen tudi nov obrazec predloga za podelitev odlikovanj in priznanj, ki je že opremljen z naborom vseh temeljnih aktivnosti, ki so potrebne pri presoji skladnosti vsebine predloga z merili za podelitev posameznega odlikovanja ali listine.

Tako pripravljen obrazec, ki bo dosegljiv tudi na naših spletnih straneh, bo olajšal pripravo predloga, s tem pa bo komisija več pozornosti usmerila predvsem v vsebino obrazložitve (utemeljitve predloga), torej na tisti del, v katerem predlagatelj utemeljuje predlagano odlikovanje glede na postavljena merila.

Ob vseh dosedanjih primerih urejanja področja podeljevanja lovskih odlikovanj in priznanj sta skoraj vedno ostajali ob strani ureditev in tudi ponazoritev pravnega nošenja lovskih odlikovanj na lovskem kroju. Dejstvo je, da napačno nošenje odlikovanj ali nošenje na napačnih mestih izniči vrednost odlikovanj in bistvo njihovega izkazovanja navzven, zato novi pravilnik opisno in slikovno ureja tudi to področje. Ne nazadnje novi pravilnik želi odpraviti ugotovljene pomanjkljivosti in nedorečenosti dosedanjega pravilnika.

V želji, da bi se lahko izkazala pozornost vsem lovskega tovaršišča, ki so tako ali drugače prispevali svoj delež v pester mozaik uspešnega delovanja slovenske lovske organizacije, je dosednji paleti lovskega odlikovanja dodano tudi novo odlikovanje – zlati znak za lovske zasluge. Za prispevek organizacij in posameznikov, ki niso člani slovenske lovske organizacije, pa se uvajata plaketa (in listina) LZS ter spominska listina LZS.

Tako sta celovito zaokrožena obravnava naših lovskega odlikovanja in priznanj ter način podeljevanja, ki se na vrhu konča s Zlatorogovo plaketo, ki je najvišje odlikovanje LZS sploh.

Poudariti je treba tudi, da bo odslej vse predloge za odlikovanja in vsa priznanja obravnavalo le eno telo (in ne več tri tako kot prej), vsako področje dela pa bo obravnavano skladno s temeljnim aktom LZS.

Torej, novi pravilnik celovito in pravično obravnava način podeljevanja in nošenja vseh lovskega odlikovanja LZS ter njenih priznanj, saj jasneje opredeljuje merila, določa ustrezno utemeljitev s konkretnimi podatki in posreduje natančna navodila o pravnem nošenju lovskega odlikovanja. Naša skupna želja je, da bi lovskega odlikovanja ponosno in pravilno nosili le dejansko zaslužni člani naše organizacije!

***Franč Trebušak,**
predsednik Komisije LZS za odlikovanja*

Foto: B. Avbor

Uredniška kolumna

KDO IMA KOGA ZA NORCA?

Naslov predzadnje letošnje uredniške kolumne sem si izposodil od neznanega avtorja na forumu Lov, ki je brez dlake na jeziku, anonimno seveda, »udaril« po našem glasilu (reviji) in uredniški politiki, ki jo vodi zdajšnji uredniški odbor. Če bi vedel, kdo je avtor, bi se mu javno zahvalil in mu povrnil nadomestilo za uporabo avtorskih pravic za naslov, tako pa se mu lahko samo zahvalim in ga povabim, naj bo v prihodnje toliko »dedca«, da se pod svoje razmišljanje podpiše s polnim imenom in priimkom. V uredništvu smo namreč veseli kritičnih pisem, pobud in predlogov, ki zrcalijo vso širino mnenj članstva v lovske organizacije in hkrati pestrost razmišljanja o globalnih in lokalnih temah. Sodobni čas je še kako zaznamovan s sodobnimi mediji in temu se preprosto ni mogoče izogniti. Brskanje po spletu je nekaj običajnega. Kot pravijo bolj obveščeni od mene, je tudi spletni portal Lov izjemno obiskan, forum ima kar veliko privržencev, torej lovcev, ki se na tak način družijo, informirajo, kritizirajo ... Internet omogoča marsikaj in to je pač del našega vsakdanjika, ki se mu v lovstvu preprosto ni mogoče izogniti. Marsikdo izkoristi to priložnost tudi (ali prav zato) zaradi možnosti biti anonimni (kar v Lovcu ni mogoče), ko lahko popljuje na vse in vsakogar. Objektivnost in resnicoljubnost sploh nista pomembni, pomembnejša je ostrina kritike (beri »pljuvanja«) zaradi vsega, kar je in ni slabo. Demokracija pač prenese vse, sam glede tega nimam prav nobenih težav, a mnogo bolj bi me veselilo, če bi tovrstni junaki zmogli vsaj kanček poguma in se pod kakšnim pismom (stališčem, predlogom, mnenjem, pobudo) tudi podpisali, da bi lahko vodili konstruktiven dialog. Odkar vodim uredniški odbor, nismo izvajali prav nobene tovrstne cenzure (ki se nam po krivici očita). Narobe, vedno smo se odločali za objave, seveda tako, kot velevala obča in uredniška etika, da ima tudi lovskega javnost pravico do objektivne resnice, ki pa jo ponavadi sestavljata le (vsaj) dve strani medalje. Pri tem smo se izogibali osebnih žalitev, diskvalifikacij in diskreditacij. Takšna uredniška politika ostaja še nadalje, smo sklenili na zadnji, 7. seji uredniškega odbora v začetku oktobra.

Iztočnica za našo zavezo dosedanjemu delu in zvestobo uveljavljenim načelom in določilom uredniške politike ter usmeritvam v popolno odprtost in pluralnost glasila (revije) Lovca je bilo anonimno razmišljanje na že omenjenem forumu Lov. Iz njega veje kritika Lovca, »ki je in zaradi upiranja uredniškega odbora z M. Tošem na čelu ostaja interno glasilo samih lovcev, kljub temu, da so bila navodila UO LZS in vizija LZS drugačna. Torej, uredništvo Lovca delujeta lokalno in se hvalite globalno. Niste pripravljeni prevzeti teže javnega nastopa in prikaza slovenskega lovstva, bi se pa dičili in pripenjali medalje na javnih svečanih akademijah in se nastavljali kameram. Seveda za naš denar, naše članarine.« In zdaj smo tam: ostajamo interno glasilo (to je Lovca bil od samega začetka in to ostaja, saj je to medij lovske organizacije, ki je vsaj za zdaj njegov založnik in tudi lastnik), smo pa hkrati tudi del slovenskega medijskega prostora in prepoznavni del slovenskega revijalnega tiska. Mnogo bolj, kot si mislimo. In da pri tem ostajamo zvesti načelu popolne odprtosti in pluralnosti, dokazujemo s predlogom vpisa Lovca v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo. Kmalu boste namreč v kolofonu revije zagledali številko odločbe pristojnega ministrstva, kar bo dokaz več, da nismo lokalno, zaplankano in zaprtro predpotopno glasilo, pač pa sodoben tiskan javni medij, s specifično glase izhajanja in tudi vsebine, saj smo vendarle lovskega medij, glasilo LZS, ki informira, poroča, komentira, obvešča in priporoča o marsičem, kar je v prvi vrsti tesno povezano s temeljnim namenom in poslanstvom lovstva, lovske organizacije in njenih članov. Hkrati prinaša veliko lovskega beletristike, koristnih nasvetov, strokovnih tem in drugega branja. Da pa vsak mesec nismo vsebinsko enako »močni«, sporočilno prepričljivi, polemični in zanimivi, pa jemljemo v zakup. Ne gre drugače, kot da poskušamo delovati korektno, kritično navznoter in navzven, a vedno tudi dovolj kulturno in argumentirano. Zagovarjamo torej demokratični dialog, kar pomeni, da smo sposobni prisluhniti tudi drugače mislečim in nismo žaljivi do tistih, ki jim preprosto ni pogodu, kar počnemo. Torej, spoštovani bralci in cenjeni lovskega tovariši, lov na Lovca je (še) vedno odprt. Če želite, lahko v njem po mili volji sodelujete (s polnim imenom, priimkom in telefonsko številko za preverjanje pošiljatelja). A naj bo lovskega pravičen – kulturn in tudi etičen!

Dr. Marjan Toš

Foto: J. Pap

DIVJI PRAŠIČI PUSTOŠIJO KORUZNA POLJA

Večer, 2. 9. 2009 (Mateja Grošelj). – Lani so lovci iz narave načrtno izločili več kot 9.000 divjih prašičev, kmetovalci pa so zaradi škode na poljih zahtevali za dobrega pol milijona evrov povračil, med drugim ugotavlja avtor sestavka. Divji prašiči na kmetijskih površinah, zlasti v severovzhodnem delu Slovenije in v času zrelosti pridelkov, predvsem koruze, povzročajo ogromno škodo. Ta se z vedno večjim številom živali še vedno veča; leta 2005 je na območju celotne države znašala nekaj manj kot 300 tisoč evrov, lani pa že 534 tisoč evrov.

SANJSKI POKLIC, KI GA LAHKO ZAGRENIJO SAMO OSORNI LJUDJE

Delo, 2. 9. (Agata Tomažič). – Če bi na kratko povzeli daljši pogovor novinarko s **Tonetom Urbasom**, naravovarstvenim nadzornikom, enem od osemnajstih redno zaposlenih v TNP, bi ponovili, kar smo zapisali v naslovu. »Ljudje vidijo samo prijetne strani mojega dela, nihče pa ne vidi, da je treba na teren tudi takrat, ko dežuje ali sneži,« je dejal v pogovoru z novinarko. A vseeno je lepo, dokler mu ga ne zagreni kakšna človeška nesramnost ali nadutost. Zanimiva je tudi naslednja njegova misel: »Zakon pravi, da

v Triglavski narodni park ne smemo ničesar prinesiti in iz njega ničesar odnesti.« Nadzornik je še povedal, da se zavest odgovornosti do okolja krepi, a so kazni zares prenizke. Za trganje zavarovanega planinskega cvetja, postavljanje šotorov ali vožnjo z motornimi sanmi je zagroženo samo 40 evrov globe, celo s popustom, če kazen plačajo v manj kot osmih dneh.

V OKOLICI LJUBLJANE SPET OPAZILI MEDVEDJO DRUŽINO

Delo, 4. 9. (Alenka Zgonik). – V okolici Ljubljane je Lovec videl medvedjo družino, a ni hotel povedati, kje. »Če bi izdal natančno lokacijo, bi jim škodil.« V mislih imamo dr. **Jožeta Ocvirka**, doktorja veterinarskih ved, ribiča in lovca, ki je v ponedeljek zjutraj malo pred osmo fotografiral medvedko s trojčki. »Zgodilo se je že, da so ljudje romali krmit medvede, ko so izvedeli za kraj, kamor hodijo po hrano,« je povedal lovec. »To se nikoli ne konča dobro – največkrat slabo za medveda, včasih pa tudi za človeka,« je še dodal.

Potem je pripovedoval, da medved napade človeka samo, če se počuti skrajno ogroženega, medvedka pa tudi, če domneva, da človek ogroža njene mladiče. V resnici si lovec šele s strelom resnično ogrozi življenje.

O številu medvedov v Sloveniji ima vsak svoje mnenje, odvis-

no od zornega kota ocenjevalca. Kmetje tarnajo nad škodo zaradi prevelikega števila, okoljevarstveniki pa nad ogroženostjo teh živali. Število prostoživečih primerkov naše vrste – evropskega rjavega medveda – je v resnici težko oceniti. Medvedi se neprestano gibljejo, ne poznajo meja; te so le v glavah ljudi. V zadnjem desetletju je ocenitev njihovega števila omogočil šele napredek v genetiki. Raziskava (september–december 2007), ki sta jo financirala Agencija Republike Slovenije za okolje ter Ministrstvo za okolje in prostor, je z zbiranjem vzorcev iztrebkov, ki so jih večino zbrali lovci, z analizo DNK in nazadnje z analizo podatkov ugotovila, da so medvedi v kratkem času prehodili velike razdalje, tudi do 37 kilometrov zračne črte. Vendar jih je velika večina ostajala znotraj svojega življenjskega območja, pri čemer so bili premiki samcev (5,5 kilometra) povprečno precej daljši od premikov samic (dva kilometra). Z metodo odlova, označevanja in ponovnega lova, ki je v rabi že več stoletij, so ocenili, da je bilo od septembra do decembra 2007 v Sloveniji približno 440 medvedov, od tega 45 % samcev in 55 % odstotkov samic.

SKRBNOST Z GOZDOM V DOBRO NARAVE IN LJUDI

Večer, 10. 9. – Jošt Jakša, direktor Zavoda za gozdove Slovenije, je ob odkritju žič-

nih pasti v gozdu blizu naselja Kordek na Pohorju, o čemer so obširno pisali slovenski mediji, v imenu ZGS obsodil to dejanje, ki ogroža človeška življenja. Prepričan je, da bo Policija uspešno ukrepala proti storilec. »Dejanje nas opozarja na resnost nedovoljene vožnje po gozdu, ki je motnja gozdnega ekosistema in posesti, s tem pa povzroča tudi zmanjševanje donosa iz gozda. Želimo, da bi se obiskovalci v gozdu predvsem naužili miru in gozd spoznavali, ne pa ga ogrožali ...«

Večer je pisal tudi o vožnji s štirikolesniki, ki povzročajo hrup v gozdovih, s čimer motijo mirne sprehajalce, še bolj pa divjad. »Vožnja s štirikolesniki je dovoljena le po cestah, kjer sicer poteka redni promet, a veliko uporabnikov si želi adrenalina tudi na brezpotjih. Kot prodajalci vsakega kupca informiramo o prepovedi vožnje v naravnem okolju, a žal kaj več ne moremo storiti ... Dokler ne bodo urejene proge, poligoni in posamezni odseki določenih poti v naravi za takšna vozila, se bo bržčas težko kaj spremenilo,« je prepričan **Boštjan Vene**, prodajalec štirikolesnikov.

Večer je čez en teden še enkrat opozoril, da »postaja protizakonita vožnja v naravi vse pogostejši in resnejši problem slovenskih gozdov, a je, kot kaže, žal nihče ni zmožen učinkovito preprečiti«.

Zan Lebe je v svojem daljšem sestavku ponovil ugotovitev ministrstva za okolje in prostor, da se razmere na področju vožnje

v naravnem okolju slabšajo že nekaj let. »Strinjamo se z opozorili, ki so jih na ministrstvo v zadnjih dveh letih naslovili planinska društva, lovske družine in naravovarstvene nevladne organizacije ter posamezniki. Prav zato pripravljamo osnutek sprememb uredbe o prepovedi vožnje v naravnem okolju, s katerim bodo odpravljene nekatere doslej ugotovljene pomanjkljivosti,« zagotavlja **Breda Ogoelec**, urednica predloga za spremembo predpisa o vožnji v naravi.

POSEŠT OROŽJA BREZ DOVOLJENJA IN NEZAKONIT LOV

Dnevnik, Delo, 18. in 22. 9. – Policisti iz Šentilja so se konec prejšnjega tedna ukvarjali z dvema domačinoma, ki sta doma nezakonito hranila orožje. Pri enem so našli malokalibrsko puško in 60 nabojev, za posedovanje katere lastnik ni imel ustrezne listine, pri drugem pa so odkrili lovsko puško. Policisti so oba »nagrajili« z odločbami zaradi prekrška po Zakonu o orožju.

Črnomaljski policisti so na okrožno sodišče podali ovadbo zaradi suma kaznivega dejanja nezakonitega lova zoper 75-letnika in 39-letnika iz okolice Semiča. Očitajo jima, da sta v gozdu v okolici Črmošnjic brez dovoljenja nastavila past za živali. Srnjaka, ki se je ujel vanjo, sta pokončala.

STRELJAL MERJASCA, ZADEL PA BIKA

Slovenske novice, 12. 9. (Jasoslav Jankovič). – Lovec **Branimir Mlinar** iz LD Vrhnika je v noči na četrtek v državnem lovišču pri Verdu streljal na divjega prašiča, zadel pa je bika. Bila je jasna noč, osem bikov kmeta **Danila Gregorke** se je paslo, ko so prašiči stekli čez pašnik in ko je Mlinar ustrelil. Lovec je takoj poklical Gregorko, bika odkupil za 800 € in ga odpeljal v klavnico. Nekateri pravijo, da se je krogla odbila in ubila žival, tretji pa, da jo je pokončal drobec razletele krogle. V klavnici veterinarja krogle ni našla.

Tudi Slovenske novice so precej obširno pisale o divjih prašičih in škodi, ki jo delajo kmetom.

KLAVSKI POHODI VOLKOV SE NADALJUJEJO ...

Delo, 22. 9. (Dušan Grča). – Volkovi na Krasu na veliko koljejo drobnico in druge živali, Ministrstvo za okolje in prostor pa ne ukrepa, opozarja **Dušan Grča**. Ker se kljub stalnemu opozarjanju, strokovnemu simpoziju, protestnim shodom in okroglim mizam prav nič ne zgodi, je poslanec **Srečko Prijatelj**, ki je tudi predsednik strokovnega sosveta za kmetijstvo Primorske, napovedal, da bodo zoper odgovorne na MOP in še kje druge zahtevali sodni pregon.

Po besedah Prijatelja ni nič nenavadnega, da zato mnogi rejci drobnice napovedujejo opustitev reje.

4. OKTOBER – SVETOVNI DAN VARSTVA ŽIVALI

Dnevnik, 26. 9. – **Lea Eva Müller**, predsednica NO Zveze DPMŽ Slovenije, je v svojem pismu bralcem Dnevnika opozorila na **4. oktober – svetovni dan varstva živali**. Ob tem je spomnila bralce, da je letos minilo 46 let, odkar so ustanovili prvo društvo proti mučenju živali Slovenije. Njeno delovanje je sprva obsegalo vso Slovenijo, pozneje pa so vzniknili druga društva po vsej državi. Pri ministrstvu za kmetijstvo je že nekaj let svet za zaščito živali, čigar predlogi za izboljšanje počutja živali niso bili vedno upoštevani.

Večina lovskih družin ta dan nameni drugim lovskim zadevam in opravičilo v loviščih in ne lovu divjadi.

* * *

Kmečki glas je poročal o obisku pri kmetih na Rakitni. Na eni od domačij se je zbralo kar precej ljudi, ki so želeli biti imenovani. Prislunili so izbruhu nezadovoljstva, ko so kmetje med drugim dejali: »Imamo škodo po prašičih, po medvedu, po nekaterih gospodih lovcih, po jelenjadi ipd. Škode skoraj ne prijavljamo več, ker se bojimo

zamer. Gospodje iz Ljubljane, ki prihajajo v goste (na lov) k našim lovcem, imajo nanje ogromen vpliv, prav tako pa tudi na vse pomembnejše akterje v družbenopolitičnem življenju naše občine. Zato smo tiho.«

Oglašajo se tudi kmetje (tudi njihovi terenski svetovalci) iz vse države, katerih zgodba je vedno enaka: »Kmetje tarnajo, da jim prašiči in zveri povzročajo ogromno škodo,« ki jim je v celoti nihče ne povrne.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 30. septembra 2009 je bilo z območja 75 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 210 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih bolezní živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 187 lisic, 1 dihurja, 6 glav govedí, 1 jazbeca, 2 kozi, 1 kuno, 1 mačko, 8 ovc, 1 psa in 2 srni.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri dveh lisicah: Rogaška Slatina – 1 lisica in Videm – 1 lisica.

Jedrt M. Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Foto: M. Krofel

Matematika in statistika z večne poti ...

Lovske družine - upravljavke lovišč, so se glede na določila Zakona o divjadi in lovu iz leta 2004 bolj ali manj uspešno združile v območna združenja upravljavcev lovišč (OZUL-e). Verjetno je bila temeljna ideja zakonodajalca, da upravljavci lovišč vsaj del svojih aktivnosti namenijo divjadi in za divjad. Ali lahko postavimo že vprašanje uspešnosti te zakonske norme?

Menim, da na podlagi doslej dostopnih razprav in izkušenj OZUL-i niso v celoti uresničili vseh naših pričakovanj. Že na začetku je bila predvsem pri posameznikih, tudi vplivnih, izrazita težnja, da OZUL-i zamenjajo vlogo območne lovske zveze, kar se je hitro pokazalo kot neuresničljive sanje. Res pa je povzročilo določeno zmedo v lovskih družinah, ki v okviru posameznih območnih lovskih zvez še ni popravljena. Temeljna želja posameznikov je bila, kako bi se dokopali do odgovornih funkcij v OZUL-ih in tako konkurirali vlogi LZS, območnih zvez ter kako bi dosegli želeni pravni status in, če le mogoče, v državi ustanovili zvezo OZUL-ov. Vsa takšna pričakovanja so se hitro razblinila ob ugotovitvi, da pristojnosti OZUL-ov le niso tako pomembne. **Prepričan sem, da je bistvena vloga OZUL v tem, da teoretična spoznanja o divjadi dobijo praktičen pomen pri upravljavcih lovišč.**

Menim tudi, da je OZUL (s svojimi organi) le posvetovalno telo Zavoda za gozdo-ve Slovenije (ZGS) in drugih državnih ter paradržavnih institucij. OZUL je le kot podpisnik nekaterih, drugje pripravljenih dokumentov in je tako odgovoren za neumnosti, ki so nastale v drugih glavah (državnih in paradrž-

žavnih organov). Ti organi posredujejo OZUL-om **naloge, ki bi jih morali opraviti sami** v odnosu do posameznih upravljavcev lovišč. Edina nekoliko resnejša in pomembnejša zadeva OZUL-a je obvestilo upravljavcem, kdaj jih bo obiskala komisija za oceno in kategorizacijo odstrela in izgub (odvzema) divjadi. To pa je imenoval minister za KGP. Tej komisiji mora OZUL poravnati stroške pregledov. Upam si trditi, da smo tudi po določitih prejšnjega zakona to delo opravili (zelo uspešno!), ne da bi bili privesek državnih ustanov.

Financiranje OZUL-ov

Delovanje OZUL-ov je glede na pristojnosti in delo, ki ga dejansko opravijo, veliko predrago, tudi zaradi dela, ki bi ga morali opraviti drugi, ki jim v obdobju elektronskih komunikacij ne bi smelo biti poseben napor. Vprašajmo se, ali ti organi potrebujejo pravico do vpogleda v *LIS*, »*Lisjak*«, le za lastne potrebe in nadzor nad lovskimi družinami ali ga bodo uporabljali tudi za neposredno komunikacijo z upravljavci lovišč? Mogoče je oblastnim institucijam nerodno, da je zamisel, izvedba in plačilo takega programa, ki se v »moderni« Evropi zaenkrat še ne uporablja, le stvar slovenskih lovcev, na katere bi morala biti država in njeni organi ponosni!

Kako izračunati dejanske finančne potrebe posameznega OZUL-a in prispevek posameznega upravljavca lovišča, saj je le-ta po OZUL-ih različen? Npr.: v III. Kočevsko-Belokranjskem LUO smo se odločili, da bo merilo za prispevek načrtovani odstrel divjadi. Tak izračun relativ-

no pošteno ureja prispevke lovskih družin (upravljavk lovišč). Zelo nepošten in nekorrekten pa je finančni prispevek treh lovišč s posebnim namenom (LPN), ki delujejo v okviru našega LUO. Ti so si izborili zgolj 20 % prispevek za celotne potrebe OZUL-a. Ob takšni nepravilnosti je, npr., finančni prispevek LPN Snežnik - Kočevska Reka, ki upravlja 27.000 ha veliko lovišče in ima načrtovani odvzem 798 glav divjadi, plačilo prispevka v višini 691 €. LD Banja Loka - Kostel, ki pa upravlja s 5.000 ha velikim loviščem in načrtuje odvzem 235 glav divjadi temeljnih vrst, plača prispevek v višini 618 €. Nekorektnost in nepoštenost sta očitna ob tem, da se vsa tri LPN v ničemer ne odpovedujejo upravljavskim pravicam v okviru LUO. Seveda je očitna naivnost lovskih družin do LPN, ker smo privolili na

takšen izračun. V LD se vse premalo zavedamo, da gre pri LPN pretežno za komercialni lov in organizacijo lovov »za prijatelje«. Pa čeprav so LPN lovišča, katerih ena izmed temeljnih nalog je znanstveno raziskovanje in proučevanje divjadi! Uprave teh lovišč, ki državi ne plačujejo niti koncesnine, pa si drznejo znanstvenoraziskovalnim ustanovam zaračunati delo pri posameznih projektih. Pa vemo, da jih ni bilo zraven tudi pri tako pomembni raziskavi ugotavljanja številčnosti medvedov s pomočjo metode DNK. Na »široko in globoko« pa so, skupaj z ZGS – OE Kočevje, modrovali in uspeli zagotoviti primerno število (in zanje prav tako primerno telesno težo) odstrela medvedov. **Halo!? Predsednik vlade, pristojni ministri in direktorji, kje so vaši ukrepi in pojasnila za tako ravnanje!? Sprašujem se, kaj**

opravičuje taka dejanja? Kdaj boste preostalim upravljavkam lovišč odgovorili na ta vprašanja? Upam, da se bodo ob navedeni problematiki vsaj zdaj prebudili tudi predstavniki lovskih družin, še posebno, ko bodo prebrali 7. člen koncesijske pogodbe, kjer **država lovskim družinam nalaga mnoga naravovarstvena opravila, pa ji zato plačuje mo še koncesnino!**

Načrtovanje odvzema

Tu nastajajo, po moji oceni, največje napake, tudi strokovne in pomanjkljivosti tistih, ki načrtujejo letni odvzem divjadi, pa tudi tistih, ki nato dovoljujejo tak odvzem. Žal pa mi je za vse tiste, ki zgolj ponižno podpisujejo in soglašajo s tako načrtovanim letnim odvzemom. Za analizo sem vzel primerjavo odvze-

ma srnjadi in jelenjadi v dvanajstih loviščih lovskih družin ribniško-kočevskega območja in LPN Medved - Kočevje za leto 2009. Vse te lovske družine mejijo z LPN in imajo zelo podobne življenjske razmere za navedeno divjad. Skupna površina lovišč je 57.815 ha, površina LPN Medved pa meri 37.672 ha. Lovske družine načrtujejo odvzem 905 glav srnjadi ali 1,82 glave na 100 ha, LPN Medved pa 200 glav ali 0,53 glave na 100 ha. Obratno je pri jelenjadi. Lovske družine načrtujejo odvzem 421 glav ali 0,73 glave na 100 ha, LPN Medved pa 820 glav ali 2,18 glave na 100 ha. Tudi tistemu, ki je opravil samo lovski izpit, je težko pojasniti navedene nenormalne in nerazumljive razlike. Primerjave z drugimi LD in LPN v III. LUO ter pogledi v prejšnja leta kažejo še bolj katastrofalno podobo. Ob tem se spra-

šujem, zakaj je pri divjih prašičih tako uravnotežen odvzem 0,53 živali na 100 ha v LD in LPN. Prava »strokovna cvetka« je ena izmed LD, ki na 4.700 ha odstrela le 40 glav srnjadi ali 0,84 glave na 100 ha in tako bistveno odstopa od drugih upravljavcev. Za tako početje ni strokovne utemeljitve! In spet: Kje so vzroki za tako početje!? Dokaj normalen je le načrt odvzema v LPN Žitna gora. Očitno je tam še vedno zaznati vpliv dobrega gospodarjenja z divjadjo, ko je do uveljavitve Zakona o divjadi in lovu (2004) to lovišče upravljala LZS. Morda je bilo prav zato treba odvzeti LZS upravljanje tega lovišča!?

Eden izmed vzrokov je zgodovinska pogojenost, saj še dandanes predstavniki lovskih družin s težavo premagujejo miselnost, »da se lov začne in konča« v t. i. državnih loviščih, ki naj bi bila

vrhunec slovenskega lovstva in se mu morajo zato podrejati vsi drugi: od zakonodajalca, oblastnika do predstavnikov LD. Kakor se je v preteklosti načrtovalo politično, se dandanes načrtuje »strokovno«. Na žalost!

Za neenakomerno porazdelitev odstrela je del krivde tudi v načinu t. i. privabljalnega krmljenja jelenjadi. Predvsem v LPN vozijo od oktobra do konca decembra na krmišča nekontrolirane količine sadnih tropin.

Kar koli želi načrtovalec prikazati ob takim načrtovanem, a hkrati nenadzorovanem ukrepu, je to namenjeno zgolj in predvsem lažji uplenitvi jelenjadi in posledično zmanjšanju številčnosti divjadi v loviščih sosednjih lovskih družin. Številčnost divjadi je stalnica, vprašanje je le, kje je v času uplenitve in kakšne ukrepe so uvedli upravljavci lovišč, da so dosegli željeno koncentracijo jelenjadi.

S tem prispevkom sem želel opozoriti na še vedno podcenjujoč odnos države in njenih paradržavnih institucij do nerazvite, a lovsko bogate Kočevske, kjer se zvesto uresničujejo predvsem državni interesi in interesi vladajočih elit. Tudi v tem primeru se lepo odraža rek: *»Bog je naprej sebi ustvaril brado!«* Upam, da se bodo komu na Kočevskem le odprle oči, da ne bomo vedno zvesti podaniki države in njenih najrazličnejših režimov. Resno pa se bomo morali vprašati, ali je na Kočevskem res potrebno toliko LPN in v takem obsegu!? Odgovori s političnimi »floskulami« ne bodo večno mogoči. V praksi se vedno bolj izkazuje, da LPN v ničemer ne prednjačijo pri varstvu narave pred lovskimi družinami. Vse bolj spoznavamo, da so LPN namenjeni predvsem zadovoljevanju potreb »prikoritnih« elit.

Viri: Letni LUN za III. Kočevsko-Belokranjsko Lovskoupravljaljsko območje; obdobje 2000–2009.

Anton Križ
LD Osilnica

Foto: M. Artnak – Grča

Območja razširjenosti in lokalne gostote parkljarjev v Sloveniji

Poznavanje območja razširjenosti in lokalnih gostot živalskih vrst je pomembno s temeljnih bioloških vidikov pa tudi pri upravljanju vrst ter njihovih habitatov. Za zaznavanje prisotnosti živalskih vrst in ugotavljanje njihovih populacijskih gostot je vrsta metod, ki jih lahko delimo na neposredne in posredne. Neposredne temeljijo na štetju živali, bodisi popolnem preštevanju ali štetju v vzorcih (TARMAN, 1992, CAUGHLEY/SINCLAIR, 1994). Posredne metode pa temeljijo na ugotavljanju znamenj prisotnosti, ki jih živali puščajo v okolju, npr. sledi, peresa, iztrebki, ostanki po plenjenju. V tej skupini je za rastlinojede parkljarje v svetu verjetno najbolj razširjena metoda štetja kupčkov iztrebkov (npr. PUTMAN, 1984, RUS KOVSKI/ROLIH, 1999, POKORNY, 2000). Med posredne prištevamo tudi metode, ki temeljijo na zbiranju podatkov o odstrelu in izgubah (odvzemu) živali. Te metode so zlasti uporabne pri vrstah, za katere se evidentira velik delež smrtnosti v populacijah. Tak primer so v Sloveniji parkljarji, pri katerih se opravlja intenziven lov (ki pomeni tudi največji delež smrtnosti); poleg odstrela se beležijo tudi vsi drugi (odkriti) primeri smrtnosti.

D o nedavnega je bilo v našem prostoru lovišče najmanjši temeljni okvir za ugotavljanje in predstavitev populacijskih gostot ter območij razširjenosti divjadi (v upravljanju lovskih družin oz. lovišč s posebnim namenom). Leta 2004 pa je bila v celoten slovenski prostor vpeljana enotna informacijska baza **Osrednji slovenski register velike lovne divjadi in velikih zveri** (VIRJENT/JERINA, 2004), s čimer se je bistveno izboljšala kakovost podatkov za te živalske vrste. Ključna prednost registra pred starejšimi evidencami je velika geografska natančnost zbranih podatkov: lokacija vsakega izločenega osebk je v njem prostorsko umeščena v kvadrant s kilometrskimi stranicami. V tem prispevku predstavljamo uporabnost takih podatkov na primeru prikaza kart razširjenosti in lokalnih populacijskih gostot pri nas živečih parkljarjev. Temelj za njihovo pripravo so prostor-

sko opredeljeni podatki o odvzemu teh vrst za obdobje 2004–2008 za območje celotne Slovenije.

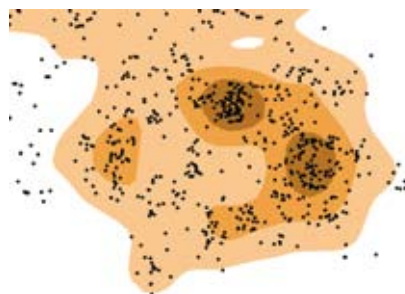
Pomen poznavanja območij razširjenosti vrst in njihovih populacijskih gostot

Območje razširjenosti in gostota neke živalske vrste sta pomembna ekološka parametra, saj odsevata vidike, kot so habitatni izbor, medvrstni in znotrajvrstni odnosi, dostopnost hrane in drugih virov za preživetje, zgodovinski vidiki, režimi upravljanja vrste itn. Vedenje o tem, kje vse je vrsta razširjena in kakšne so njene gostote na nekem območju, je še posebno pomembno, kadar obravnavamo vrste s pomembnimi ekološkimi in gospodarskimi vlogami, kot so npr. parkljarji. Ta skupina živali namreč pomembno vpliva na procese v gozdu (objedanje mladja, drgnjenje in lupljenje mlajših dreves, prenašanje hranil, širjenje semena rastlinskih vrst, npr. PERKO, 1977, VESELIČ, 1981, AMMER, 1996, BONČINA et al., 2003), znani pa so tudi njihovi vplivi v kulturni krajini, predvsem povzročanje škode na kmetijskih zemljiščih (npr. GÖNTER et al., 2007, JELENKO et al., 2009). Parkljarji oblikujejo tudi ključno prehransko podlago velikim zverem. Lahko so izvorni viri zoonoz in drugih bolezní, ki so prenosljive na domače živali in ljudi, ter lahko na tak način povzročijo gospodarsko škodo. Ne nazadnje so veliki rastlinojedi parkljarji pri nas in v mnogih drugih delih sveta tiste lovne vrste – divjad, ki prinašajo glavino prihodkov od lova in so za lov najbolj zanimive tudi z vidika »lovskega interesa in lovskih užitkov«.

Uporabljena kernelska metoda

Za grafično ponazoritev območij razširjenosti obravnavanih vrst parkljarjev smo uporabili t. i. *kernelsko metodo* (WORTON, 1989), s katero smo glede na zgostitev podatkov o odvzemu v prostoru določili in izrisali gostote in območja razširjenosti divjadi. Za prikaz smo izbrali tri različne stopnje gostot. Kot temna jedra so prikazana mesta največjih zgostitev (populacijskih gostot) divjadi, znotraj katerih je živel skupno 35 % vseh osebkov posamezne vrste (glede na površino celotne države). Z nekoliko svetlejšim odtenkom barve smo ponazorili območja z nekoliko manjšo gostoto, ki skupaj s temnimi jedri pokrijejo površino, kjer je živel 65 % osebkov. Najsvetleje so obarvane površine z najmanjšimi gostotami. Celotno obarvano območje (vsi trije odtenki) je območje

razširjenosti vrste in pokriva površino, kjer je živel 95 % divjadi. Zunaj tega območja živi le 5 %. Ker so tam primerjalne gostote izredno majhne, takih območij nismo šteli v območje razširjenosti vrste (*slika 1*).

Slika 1: Izrez ene izmed kart, ki nakazuje, kako smo na podlagi zgostitev odvzetih osebkov (črne pike) izrisali površine s tremi različnimi stopnjami gostot divjadi – območja razširjenosti.

Kljub veliki uporabni vrednosti te metode je treba izpostaviti tudi njene potencialne pomanjkljivosti. Metoda predpostavlja, da so lokacije odstreljenih (odvzetih) osebkov nepristranska podoba razmer v populaciji, kar pa ni popolnoma res. Odvzem je ciljno usmerjen; odstrel (največji del skupnega odvzema) se lahko ne opravlja v robnih območjih (čeprav je divjad tudi tam) in na nelovnih površinah; vsa izločena divjad ni evidentirana; zaradi sezonskih premikov divjadi in posebnosti lova oz. njegove različne intenzivnosti so mogoči prostorski zamiki ocenjenih lokalnih gostot. Obenem pa je treba izpostaviti, da je večina naštetih virov napačno »omiljenih«, saj smo v raziskavi uporabili večletne podatke; nelovne površine je mogoče prepoznati in določiti, umestiti; v proučevanju prostorskega merila so sezonski premiki živali in specifičnosti lova verjetno nepomembni. Dodatna pomanjkljivost bi bila lahko (ne)natančnost beleženja podatkov v kvadrantih kilometrske mreže, ki jo je v določenih primerih, a ne vseh, mogoče prepoznati (npr. kvadrant leži zunaj določenega lovišča, sredi vodne površine ipd.) in odpraviti. Zato kakovost vnosa podatkov lovcev v vseh loviščih pomembno vpliva na kakovost rezultatov.

Prikaz območij razširjenosti in gostot parkljarjev v Sloveniji

V *preglednici 1* je navedeno skupno število (v letih 2004–2008) evidentirano izločenih živali po obravnavanih vrstah. Ker vsak izločeni osebek ni imel tudi informacije o lokaciji odvzema oz. je bila ta napačna (npr. X in Y koordinata sta bili zamenjani; kvadrant leži zunaj

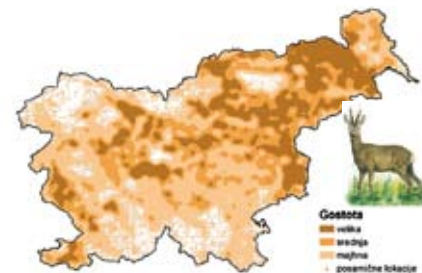
LD; opomba: od lani program *Lisjak* kontrolira tovrstne napake), smo kot temelj pri pripravi kart lahko uporabili 93 % teh podatkov.

Preglednica 1: Število iz lovišč odvzetih živali v letih 2004–2008

Vrsta	Število odvzemov
Srnjad	212.520
Jelenjad	24.767
Divji prašič	34.248
Gams	13.046
Muflon	3.430
Damjak	666
Alpski kozorog	86
Skupaj	288.763

Daleč največ podatkov je bilo zabeleženih za **srnjad**, ki je v Sloveniji najbolj zastopana in vsesplošno razširjena vrsta. Zdajšnje območje razširjenosti in lokalne populacijske gostote so prikazane na *sliki 2*, iz katere je razvidno, da je srnjad tako rekoč na celotni površini države. V zadnjih petih letih je bil odvzem vsaj enega osebk zabeležen v 90 % vseh kvadrantov kilometrske mreže, ki pokriva Slovenijo.

Vzrokov za zdajšnjo razširjenost in razporejanje gostot srnjadi je veliko (več v nadaljevanju prispevka), ključni pa so habitatni dejavniki; med njimi je eden najpomembnejši – gozdnatost območja. Že bežna primerjava karte razširjenosti in gostot srnjadi (*slika 2*) s satelitsko

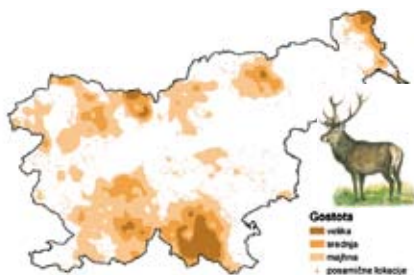
Slika 2: Razširjenost srnjadi v Sloveniji in njene lokalne gostote. Najtemnejša barva označuje populacijske centre, kjer je gostota divjadi največja, nekoliko svetlejša barva (srednja gostota) omejuje osrednja območja prisotnosti, območja z relativno majhno gostoto so obarvana najsvetleje. Celotno obarvano območje imenujemo tudi območje razširjenosti (pri srnjadi pokriva 79 % države). Srnjad se pojavlja tudi zunaj tega območja, vendar so tam njene gostote primerjalno zelo majhne oz. so bili na takem območju zabeleženi le posamični odvzemi – označeno s pikami.

sliko Slovenije (*slika 3*) razkrije, da so največje zgostitve srnjadi tam, kjer je gozdnatost majhna in so gozdne površine razdrobljene. To ustvarja optimalne razmere za srnjad, ki je izrazita vrsta gozdnega roba.

Slika 3: Satelitska slika Slovenije

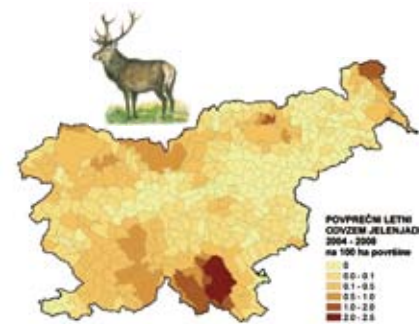
Jelenjad v primerjavi s srnjadjo pose-
ljuje bistveno manjša in prostorsko bolj
izolirana populacijska območja (slika 4).
Kljub temu se vrsta prekinjeno pojav-
lja od Primorske pa vse do Prekmurja,
precej posamičnih lokacij odvzemov je

Slika 4: Razširjenost jelenjadi v Sloveniji in
njene lokalne gostote (za razlago glej tudi be-
sedilo pod sliko 2)

zabeleženih tudi daleč zunaj območja
razširjenosti. V takih primerih gre veči-
noma za odrasle (mlajše) živali moške-
ga spola. Za jelenjad je namreč značilna
spolno specifična razporeditev (disper-
zija) (CERAR, 2008), kar pomeni, da
mladi samci pogosteje zapuščajo rojstna
območja, medtem ko se mlade samice
večinoma zadržujejo v bližini območij
rojstva. Območje razširjenosti jelenjadi
pokriva 36 % države.

Za primerjavo predstavljamo tudi kar-
to gostot jelenjadi, ki smo jo pripravili
glede na podatke o odvzemih v loviščih
v istem 5-letnem obdobju (slika 5). Pri-
prava takih kart je bila mogoča že pred
uvredbo osrednjega registra in beleženja
odvzemov po kilometričnih kvadrantih.
Na tak način lahko ugotovimo le pov-

Slika 5: Gostote jelenjadi v Sloveniji po lo-
viščih

prečne vrednosti gostot v loviščih, kar
omogoča manj natančne in manj podrob-
ne prikaze gostot in območij razširje-
nosti, saj lovišča notranje niso enotna.
Poleg tega se natančnost po območjih
razlikuje tudi zaradi razlik v velikosti
lovišč.

Povprečni letni odstrel (in izgube) **div-
jega prašiča** je v letih 2004–2008 zna-
šal 6.850 živali. Torej je to druga v od-
vzemu najbolj zastopana vrsta divjega
parkljarja pri nas. O tem priča tudi karta
območja njegove razširjenosti (slika 6),
iz katere je razvidno, da je to območje
sicer precej razdrobljeno, vendar se kot
tako pojavlja skoraj po vsej Sloveniji in
zavzema 46 % površine države. Tudi zu-
naj tega območja se divji prašič pojav-

Slika 6: Razširjenost divjega prašiča v Slo-
veniji in njegove lokalne gostote (za razlago
glej tudi besedilo pod sliko 2).

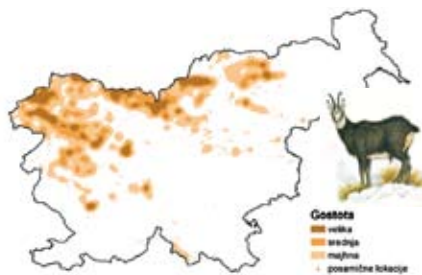
lja skoraj povsod, na kar opozarjajo po-
samične lokacije odvzemov na **sliki 6**.
Čeprav so te lokacije na območjih z naj-
manjšo gostoto, njihova razporeditev
opozarja, da potencialno območje razšir-
jenosti divjega prašiča v Sloveniji pre-
sega njegov zdajšnji obseg. To je potr-
jujejo tudi domače raziskave (JERINA,
2006b), ki kažejo, da se bo območje raz-
širjenosti divjega prašiča, posebno ob
nadaljevanju sedanjih težej okoljskih
sprememb (višanje temperature, poveče-
vanje gozdnatosti, izginjanje iglavcev)
še naprej povečevalo.

Bolj ali manj sklenjeno populacijsko
območje **gamsa** zajema predvsem alpski
in predalpski svet, kjer so tudi njegove
populacijske gostote največje. Razlog,
da je gams tod najpogostejši, velja naj-
brž iskati v habitatnih danostih. To so
namreč pretežno težko dostopna, skalo-
vita območja, ki gamsu nudijo varnost-

Foto: J. Pop

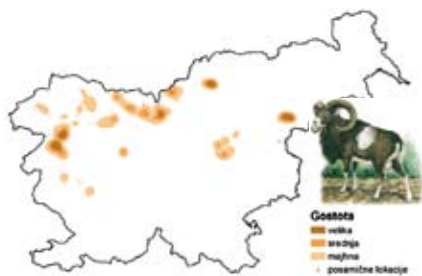
no kritje, kar mu omogoča tekmovalno prednost pred drugimi parkljarji. Zunaj teh površin se gams v glavnem pojavlja v izrazito otoških populacijah, ki so značilne za osrednji in vzhodni del države ter dinarski svet južne Slovenije. Celotno območje razširjenosti zavzema 22 % površine države. Tudi lokacije posamičnih odvzemov zunaj populacijskih območij se praviloma ne pojavljajo daleč od tega območja (slika 7).

Pri nas med tujerodnimi vrstami prostoživečih parkljarjev prednjači **muflon**. Povprečni letni odzvem te vrste je v prejš-

Slika 7: Razširjenost gamsa v Sloveniji in njegove lokalne gostote (za razlago glej tudi besedilo pod sliko 2)

njem 5-letnem obdobju znašal okrog 700 glav. Bolj ali manj izolirane otoške populacije divjadi te vrste so tudi zdaj precej ozko vezane na mesta naselitev, ki so se dogajale v 50-ih, 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja (LIČER, 1999). Posamične lokacije odstrelov na večji oddaljenosti od obarvanih populacijskih območij (slika 8), ki zavzemajo 6 % površine Slovenije, praviloma izhajajo iz podatkov o odstrelu odvzema v oborah.

Slika 8: Razširjenost muflona v Sloveniji in njegove lokalne gostote (za razlago glej tudi besedilo pod sliko 2)

V 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja so v Sloveniji naseljevali tudi drugo, pri nas tujerodno vrsto parkljarja – **damjaka**. Najtemneje obarvana območja na sliki 9 še vedno sovpadajo z nekaterimi lokacijami naselitev (Goričko, Škale pri Velenju, Posavje; POKORNY, 1996). V prikaz območja razširjenosti damjaka v Sloveniji so zajete tudi lokacije odstrelov v oborah oz. odstrela živali, ki so pobegnile iz njih. Takih površin nismo mogli izločiti iz prikazov, ker iz podatkov ni bilo nedvoumno razvidno, katere loka-

cije odvzemov so vezane na obore. Tako prikazano območje razširjenosti damjaka zavzema 4 % površine Slovenije, povprečni letni odzvem v letih 2004 in 2008 pa je znašal 133 osebkov.

Alpski kozorog je naša najredkeje zastopana vrsta prostoživečega visokogorskega parkljarja. Povprečni letni odzvem v obravnavanem obdobju znaša 17 glav, površina obarvanega (slika 10) območja razširjenosti pa zajema komaj 1 % Slovenije. Iz slike je razvidno, da lahko razlikujemo med dvema oddaljenima populacijskima območjema s kozorogom: Julijske Alpe in Kamniško-Savinjske Alpe. Ob tem je treba spomniti na že omenjeno pomanjkljivost naše metode. V osrednji coni Triglavskega narodnega parka se opravlja samo t. i. »sanitarni« odstrel, ker pa je odstrel v skupnem odvzemu na splošno največji delež, so dejanske gostote v tem primeru podcenjene. Ta pomanjkljivost se kaže tudi pri prikazu gostot gamsa na istem območju (slika 7).

Slika 10: Razširjenost alpskega kozoroga v Sloveniji in njegove lokalne gostote (za razlago glej tudi besedilo pod sliko 2)

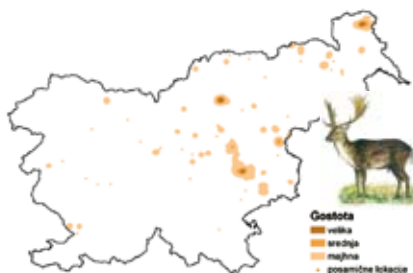
Poglavitni vzroki za zdajšnjo razširjenost in lokalne populacijske gostote obravnavanih vrst

Zdajšnja razširjenost in lokalne gostote obravnavanih vrst parkljarjev so posledica več dejavnikov: zgodovine vrste na obravnavanem območju in njenega prejšnjega upravljanja, aktualnih ciljev

Foto: M. Rovšek – Diana

V **preglednici 2** predstavljamo deleže površin države, kjer je živel 35 %, 65 % oz. 95 % glav posamezne vrste. To so tista območja na kartah, ki jih omejujejo različni barvni odtenki. V preglednici si vrste sledijo od najbolj razširjene proti najmanj razširjeni.

Slika 9: Razširjenost damjaka v Sloveniji in njegove lokalne gostote (za razlago glej tudi besedilo pod sliko 2)

gospodarjenja z vrsto, habitatnih razmer, medvrstnih in znotrajvrstnih odnosov, strategij širjenja v prostoru, ekološke prilagodljivosti, vključno s habitatnim izborom in drugih ekološko-bioloških značilnosti vrste (ADAMIČ, 1990, JERINA, 2006a). V nadaljevanju poglavja navajamo nekaj primerov.

Nazoren primer vpliva zgodovine vrste in učinkov **prejšnjega upravljanja** z njo na njeno razširjenost in spreminjanje le-te sta jelenjad in divji prašič. Slednji je bil namreč na naših tleh po odloku Marije Terezije iz leta 1770 (opisano v ERHATIČ ŠIRNIK, 2005) iztrebljen v začetku 19. stoletja. Jelenjad je podobna usoda dočakala v drugi polovici 19. stol. kot posledica nekontroliranega lova po marčni revoluciji (npr. SCHOLLMAYER, 1899, VA-

Preglednica 2: Delež površine v državi, kjer je živelo 35 %, 65 % in 95 % osebkov vrste

Območje, kjer je živelo:	35 % osebkov	65 % osebkov	95 % osebkov
delež površine Slovenije:			
Smrjad	18,5 %	42,5 %	79,2 %
Divji prašič	5,9 %	17,9 %	46,0 %
Jelenjad	3,1 %	11,6 %	35,8 %
Gams	3,0 %	8,6 %	21,9 %
Muflon	0,5 %	1,7 %	6,1 %
Damjak	0,1 %	0,4 %	3,9 %
Alpski kozorog	0,1 %	0,2 %	1,1 %

LENTINČIČ, 1958, ADAMIČ, 1974). Pozneje sta bili obe vrsti ponovno naseljeni konec 19. stoletja oz. v začetku 20., območje njune razširjenosti pa se odtlej bolj ali manj nepretrgano razširja, kar nakazuje, da bi vrsti, če ne bi bili v preteklosti iztrebljeni, dandanes poseljevali širše območje.

Kljub podobni preteklosti pa sta zdajšnja razširjenost in razporeditev populacijskih gostot jelenjadi in divjega prašiča precej različni. Deloma velja razlike pripisati različnemu habitatnemu izboru vrst, v veliki meri pa tudi razlikam v **strategijah širjenja v prostoru**. Medtem ko divjemu prašiču njegov velik razmnoževalni potencial, velika gibljivost, prehranska strategija itn. (GEISER/REYER, 2005, JERINA, 2006b, SCHLEY et al., 2008) omogočajo razmeroma hitro širjenje, je navadna jelenjad v tem pogledu precej bolj omejena. Na podlagi zdajšnje razširjenosti divjega prašiča pri nas ni mogoče sklepati o njegovem izvoru. Pri jelenjadi pa nekatere lokalne zgostitve še zdaj, okrog 100 let po naselitvi, sovpadajo z mesti naselitev. Razlog počasnejšega širjenja jelenjadi je verjetno v veliki meri že omenjena spolno specifična razporeditev (disperzija) oz. izrazita filopatrija samic, ki počasneje oz. pozneje kot samci osvajajo nova območja.

Tudi razširjenost muflona in damjaka, ki sta bila sicer naseljena veliko pozneje kot navadna jelenjad, razmeroma dobro odraža mesta nekaterih njunih naselitev.

Razlog počasnega širjenja s takih mest oz. odsotnost širjenja je tudi v minullem upravljanju vrst in **aktualnih ciljih gospodarjenja**. Kot avtohtoni vrsti sta v zadnjem času in v sonaravnem upravljanju z divjadjo manj ali celo nezaželeni, zato so tudi cilji gospodarjenja velikokrat usmerjeni v zmanjšanje (redukcijo) njune številčnosti ali vsaj v preprečevanje razširjanja obstoječih populacijskih območij.

Odločujoč vpliv, ali bo določena vrsta poselila neko območje in kakšna bo tam njena gostota, imajo **habitatne razmere**. Omenjali smo že vpliv gozdnosti na gostoto srnjadi in pomen nedostopnih območij pri gamsu. Zanimivo je tudi, da prek habitatne primernosti za neko vrsto divjadi velikokrat zaznamo človekov vpliv. Izpostaviti velja dve dogajanji iz preteklosti, ki sta pozitivno vplivali na večanje populacijskih gostot in širjenje območja poselitve takrat prisotnih vrst parkljarjev. Za obdobje industrializacije, v drugi polovici 19. stoletja, je bilo značilno intenzivno izkoriščanje (posek lesa) in s tem odpiranje gozdov, kar je zaradi večjega dotoka svetlobe do tal pomenilo tudi večjo količino rastlinojedom dostopne kakovostne hrane. Drugi dejavnik, ki je prav tako pozitivno vplival na krepitev številčnosti in zastopanost parkljarjev, je bilo v preteklosti sistematično uničevanje plenilskih vrst. Ris je bil v prvem desetletju 20. stoletja zato tudi iztrebljen in pozneje, v ranih sedemdesetih letih, ponovno naseljen.

Za volka so bile pred drugo svetovno vojno in po njej celo razpisane nagrade za njegovo pokončevanje, dokler ga ni naposled sama krovna lovška organizacija zavarovala po dogovoru ob koncu sedemdesetih let in v začetku devetdesetih.

Zahvala

Kakovost podatkov, ki jih v Sloveniji zbiramo v bazi *Osrednji slovenski register velike lovne divjadi in velikih zveri*, po prepričanju avtorjev tega prispevka izstopa v svetovnem merilu. Zbiranje podatkov že v okviru lovskih družin, ki so zaslužne za veliko večino vseh zbranih podatkov o tako ali drugače izločeni divjadi, poteka prek Lovskega informacijskega sistema *Lisjak* (<http://193.2.23.9/lisjak/>). Program je leta 2004 uvedla Lovska zveza Slovenije in pomeni zelo velik korak k novim spoznanjem na področju ekologije in upravljanja divjadi. Pri zbiranju podatkov, ki so temelj izvedbe te in prihodnjih raziskav, sodelujejo vsi slovenski lovci. Zavedamo se, da je to delo v zdajšnjem tempu življenja marsikomu odveč, kljub temu pa je vanj vloženega veliko prostovoljnega truda in požrtvovalnosti. Vsaka raziskava, ki sloni na tako zbranih podatkih, trdno sloni tudi na ramenih vseh slovenskih lovcev. Na tem mestu se vam zahvaljujemo za delo, ki ga opravljate. Zahvala velja tudi vodstvu Lovske zveze Slovenije, Zavoda za gozdove Slovenije (v okviru katerega deluje večina lovišč s posebnim namenom, ki prav tako zbirajo in posredujejo podatke po enaki metodologiji) in upravi Triglavskega narodnega parka, ki so prepoznali in podprli pomen tega dela.

Predstavljena študija je del večjega projekta, ki poteka v sodelovanju z Oddelkom za gozdarstvo Biotehniške fakultete in inštituta ERICO - Velenje. O zanimivih rezultatih nadaljnjih raziskav bomo slovenske lovce obveščali sproti in vas seznanjali z rezultati našega skupnega dela.

Matija Stergar¹

Darko But²

Jože Samec²

Marko Jonozovič³

doc. dr. Klemen Jerina¹

¹Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana (matija.stergar@bf.uni-lj.si)

²Lovska zveza Slovenije, Komisija za lovski informacijski sistem, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana

³Zavod za gozdove Slovenije, Oddelek za gozdne živali in lovstvo, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

Seznam uporabljenih virov je na voljo pri korespondenčnem avtorju¹.

Primerjava 12 različnih »rdečih pik«

V prejšnji številki smo predstavili »rdečo piko« oz. točkovno namenilno napravo le enega izdelovalca in z njo predstavili rezultate preskusa splošne uporabnosti za lov. Tokrat pa smo primerjali izdelke različnih znamk (tovarn) in modelov »rdečih pik«, ki so dostopne na slovenskem trgu. Da ne bi zgolj prepisoval iz tujih virov in reklamnih spletnih strani podjetij, sem uvoznike oz. zastopnike s soglasjem uredništva Lovca zaprosil, naj posodijo kakšen svoj izdelek za primerjavo. Le en izdelek sem si sposodil od lovca, zato je na njem viden tudi nameščen montažni del (Docter). Da bi lahko podali objektivno oceno in opis, sem želel izdelek videti in nato njegovo delovanje preskusiti v različnih okoljih, s katerimi se srečujemo lovci. Predvsem sem gledal skozi »rdečo piko« z očmi lovca uporabnika in opisati sem želel, kako sem bil zadovoljen s posameznim izdelkom. Zanimale so me predvsem razlike v velikosti, teži, od-

pornosti proti zunanjim vplivom, viru in učinkovitosti napajanja, načinu delovanja, vrsti, obliki in velikosti namerilne točke, paralaksi, načinu montaže. Spoznati sem želel še druge prednosti, ki jih lahko ima izdelek, nena zadnje cena, jamstveni rok. Naj vas ne zmoti moj splošen vtis, mnenje si vsekakor lahko ustvarite tudi sami (ali pa ga že imate), če neki izdelek uporabljate že nekaj časa. Z urednikom revije Lovca je bilo dogovorjeno, da lahko svoja mnenja, izkušnje z »rdečimi pikami« posredujete na moj e-poštni naslov, saj je vsaka izmenjava informacij med lovci koristna in je lahko tema za morebitni prihodnji prispevek. Je pa res, da sem z izdelki preživel le dobra dva tedna in da jih tokrat nisem namestil na svojo puško in z njimi streljal, lovil. Izdelke sem večkrat in temeljito primerjal v različnih razmerah lova; v gozdu, na travniku, zvečer, zjutraj, v dnevni svetlobi, v močnem soncu, v mraku in na tarči, ko sem preverjal paralakso (*foto-*

grafije 1, 2). Pri primerjavi je bil poudarek na razmerah lova, ki se pojavljajo pri lovu na bežečo divjad. Le izdelek Z-point sem primerjal naknadno, saj zaradi številnih izdelkov nisem uspel hkrati

jo dobavo v roku 7 ali 14 dni. Pohvaliti moramo odlično sodelovanje trgovcev; nekateri so se še posebno potrudili pri dajanju potrebnih informacij. Če se boste tudi sami zanimali za katerega od

zbrati vseh. Glavne podatke sem črpal iz priloženih navodil za uporabo, spletnih strani proizvajalcev in uvoznikov ter iz člankov v različnih revijah. Vsi opisani izdelki so pri trgovcih tudi na zalogi, če jih nimajo, pa vsi zagotavlja-

izdelkov, boste opazili, da so nekateri trgovci popolnoma predani stranki in trženju takih (lovskih) izdelkov, nekaterim pa je to le postranska dejavnost.

V prispevku omenjam dva izraza: *vodoodporen* (ang. water-resistant) in *vodotesen* (ang. water-proof oz. watertight). Prvi izraz, **vodoodporen**, pove, da je izdelek le do določene mere odporen proti zunanjim vplivom vode in mu dež in morebitni padec v vodo ne prideta do živenga. A le do določene mere. Izdelek, ki je **vodotesen**, je popolnoma odporen proti vodi. Tak izdelek lahko potopimo v vodo do globine, ki jo navaja proizvajalec v prospektu. Tako kot pri ročnih urah: z nekaterimi lahko le pomivamo posodo, z drugimi pa lahko plavamo in se celo potapljamo – a spet le do določene globine. Ta podatek veliko pove o vzdržljivosti izdelka in o trudu, ki ga je proizvajalec vložil v izdelek.

Paralakso (glej razlago v okvirčku, str. 555) sem preverjal tako, da sem na razdalji 25 m, 45 m in 100 m postavil tarčo, bel list papirja, z jasno označenimi točkami v razmaku 5 cm, na katerega sem nameril namerilno točko. S premikanjem glave vodoravno in navpično glede na os merjenja sem pozorno opazoval razmerje med namerilno točko v merku ter tarčo. Vsak morebitni odklon oz. premik namerilne točke sem takoj zaznal in ga tudi dokumentiral. V pomoč mi je bil digitalni fotoaparati z 10-kratno povečavo, s katerim sem lahko tudi na razdalji 100 m zelo natančno opazil vsak odklon – paralakso. Najboljši izdelki so imeli do največ 2 cm odklona na neki razdalji, preostali pa vse do 5 cm, pa še to se je večinoma pojavilo le pri gledanju na skrajnem robu okularja oz. na samem robu vidnega polja.

»Rdeče pike« delujejo na dva glavna načina. Prvi in najpogostejši je klasični – *refleksni* oz. odsevni, ko svetlobni žarek LED (ang. Light Emitting Diode) v napravi odseva od zadnje leče in je podoba namerilne točke le

odsev te diode. Drugi način je *hologramski*, kjer svetlobni žarek projicira podobo – rdečo točko na zaslon. Zadnji način delovanja je uporabljen le pri modelu Holosight. Compact Point in Docter sightII pa sta »rdeči piki« odprtega tipa (**fotografija 3**) oz. lahko rečemo, da sta »brezcevna«, medtem ko so vsi drugi modeli zaprtega tipa, oz. »cevasti«. Izraz »brezcevni« (ang. tubeless) uporabljajo tudi izdelovalci in sem ga le smiselno prevedel. Ta različica merka omogoča izdelavo izredno majhnih, kompaktnih naprav.

Tasco – RedDot (fotografija 4)

Izdelek pritegne predvsem s cenovno dostopnostjo, vendar pa je imel edini med izdelki izrazito paralakso, in sicer najbolj pri premiku glave v levo, kjer je bil odklon tudi do 30 cm. To je eden prvih modelov »rdečih pik« nasploh in je od takrat šel razvoj strmo naprej. Izdelek je kljub temu uporaben za hitre strele na blizu, le paziti je treba, da je pika videti čim bolj v sredini vidnega polja. Montaža tega izdelka je mogoča le na Weaver/Picatinny montažno letev. Jamstvo eno leto.

Bushnell – Trophy 1 x 28 T-DOT (fotografija 5)

Je posebnejši, saj uporablja omogoča uporabo treh različnih oblik namerilne točke (dve velikosti pike, križec in krogec s piko) v rdeči in zeleni barvi in ima v vsaki barvi pet stopenj osvetljenosti namerilne točke. Zelena barva omogoča lažje merjenje v slabših svetlobnih razmerah, v mraku, rdeča pa v svetlejših. Posebna »AmberBright« prevleka leč jantarjeve barve pomaga ločiti med rjavim drevesom in rjavim ciljem, kar naj bi bilo primerno za lov v jesenskih gozdovih. S svojo ceno in dodatki (senč-

nik, polarizacijski filter, dva obročka) je zelo privlačen, predvsem pa je privlačno doživljenjsko jamstvo, ki je ob registraciji kupca vezano na prvega lastnika. Zelo se je

izkazal na testu paralakse. Montaža je mogoča z obročki (priloženi za montažne letve Weaver/Picatinny).

Bushnell - Holosight GEN III (fotografija 6)

Hologramska tehnologija projicira merilni vzorec na zaslon velikosti 3,2 x 1,9 cm. Zgrajen je zelo trdno in s posebnim vzvodastim sistemom zapiranja prostora za baterije tipa AA vzbuja potrebno zaupanje. Je dokaj vzdržljiv, odporen in vodotesen, kar ni tako pogosto. Samodejen izklop po osmih urah. Je prvi merek z navedeno tehnologijo, a ga je prehitel čas. Tudi s ceno ne more več resno konkurirati mlajšim in predvsem manjšim izdelkom. Kljub temu je še vedno zelo uporaben izdelek, ki je bil med najboljšimi pri testu paralakse. Montaža je

mogoča le na montažno letev Weaver/Picatinny. Jamstvo dve leti.

Kot že vemo, sta Tasco in Bushnell del velike korporacije in ponujata veliko izbiro različnih »rdečih pik«. Tu so opisani le izdelki, ki nam jih je po lastni odločitvi posodil uvoznik, ki zastopa obe znamki. Škoda je le, da uvoznik ni dal za primerjavo dražje različice izdelovalca Tasco, izdelka ProPoint, ki je vse-

kakor boljši. Vedeti moramo tudi, da je že nova različica modela Trophy z mnogimi izboljšavami in drugačno obliko.

• *Rodeo Team, d. o. o., Koroška cesta 53/c, Kranj; tel.: (04) 201 54 00.*

Aimpoint 9000L in 9000SC (fotografija 7)

Modela sta skoraj enaka, le da je mod. 9000L namenjen za puške s standardno ali večjo (magnum) dolžino zaklepa, krajši mod. 9000SC pa je namenjen za puške s krajšimi zaklepi, za polavtomatsko orožje in za res močno kratkoceveno orožje. Kompaktna različica aimpoint 9000SC je dobavljiva tudi v maskirni izvedbi RealTree®-Advantage. Montaža na orožje je mogoča z dvema obročkoma ø 30 mm. V skupino lovskega aimpointov sodi tudi mod. **9000 2 x**, ki ima vse tehnične značilnosti serije 9000, le da ima 2-kratno povečavo in zato ne sodi v našo primerjalno skupino.

Aimpoint CompC3 (fotografija 8)

CompC3 je še bolj kompakten in je v svojem razredu najlažji. Na puško ga namestimo z enim obročkom premera 30 mm. Obroček je priložen in je primeren za montažo na montažno letev Weaver/Picatinny, z drugimi obročki pa ga lahko namestimo na katero koli orožje. Kot tak je za lovce najprimernejši za montažo na polavtomatske šibrenice in polavtomatske risanice, lahko pa ga namestimo tudi na klasično puško risanico ali šibrenico.

Aimpoint Micro H-1. (fotografija 9)

S težo 84 gramov je najmanjši in najnovejši v liniji švedskega proizvajalca. Standardni model ima vgrajeno

montažo za montažno letev Weaver/Picatinny, je pa tudi različica z vgrajeno montažo na puške Blaser R93. Kljub majhnosti ima vse kakovosti svojih predhodnikov. Gumb za nastavitev ciljne oz. namerilne točke (pike) premikamo z izboklinama na zunanji strani pokrovčka. Velik gumb za vklop in nastavitev osvetljenosti pike je priročen in uporaben, na vrhu gumba je pro-

stor za baterijo. Dobavljiv je tudi v različici T-1 (vojaška različica, vodoodporen do 45 m) ter v različici R-1 (srebrna barva ohišja, za samokrese ter za puške v nerjavni izvedbi »stainless«). V ameriški reviji *American Rifleman* je bil Micro-H izbran za izdelek leta 2009. Na področju optike ga je za izdelek leta 2009 izbrane kot najboljše-ga tudi NRA (National Rifle Association), krovna strelska organizacija v ZDA. Prav tako je bil izdelek leta 2009 najodličnejši po izboru bralcev francoske lovske revije *Connaissance de la chase*.

Vsi omenjeni Aimpointovi izdelki so izdelani iz visokokakovostne aluminijeve zlitine (tako kot strelni daljnogledi), leče imajo posebno večslojno in antidodbojno prevleko. Aimpoint vse od leta 2005 uporablja tehnologijo ACET (Advanced Circuit Efficiency Technology), ki ob izjemno nizki porabi omogoča odličen izkoristek energije in dolgo deluje, četudi je merek vklopljen neprekinjeno. Lovski modeli so popol-

noma vodotesni do globine 5 m, vojaški pa vse do 45 m. Gumbi za nastavitev ciljne točke in za nastavitev osvetljenosti imajo jasno občuten in slišen »klik«. Z gumbom za vklop/izklop nastavljamo osvetljenost namerilne točke. Zaradi svoje raznolikosti, odpornosti in vzdržljivosti so zelo priljubljeni med lovci in drugimi uporabniki. Vojske po svetu skoraj izključno uporabljajo le »rdeče pike« Aimpoint. Zaradi sistema dvojne leče nimajo težav s paralakso, kar se je izkazalo tudi pri testu (odlični) in so tudi zato že več kot 30 let eni najbolj priljubljenih. 10-letni jamstveni rok je vezan na prvega lastnika.

• *Group 22, d. o. o., Babičeva 1, Ljubljana (01) 420 22 22, 051/348 222.*

Zeiss Z-Point (fotografija 8a)

Zeiss je na trg »rdečih pik« vstopil pred leti z modelom **Z-Point**. Posebnost tega zanimivega izdelka je, da se v nočnem času in v slabi vidljivosti napaja iz baterije, ob dnevni svetlobi pa črpa energijo iz sončne celice in tako varčuje z energijo, ima pa tudi funkcijo samodejnega izklopa po štirih urah. Narejen je iz visoko kakovostne aluminijeve zlitine, polnjen z dušikom in seveda odporen proti udarcem, tresljajem, odsunu puške. Osvetlitev namerilne točke se s pomočjo senzorja samodejno prilagaja svetlobnim razmeram, lahko pa jo še dodatno nastavimo sami, kar je zelo koristno. Tudi v tem primeru sem temeljito preveril delovanje sprejemnika (senzorja) in ročno nastavljanje osvetljenosti – vse je delovalo brezhibno. To je ličen izdelek, brez štrlečih delov. S pomočjo posebne vzmetne sponke ga je mogoče namestiti na montažno letev Weaver/Picatinny, mogoča pa

je tudi neposredna montaža na puške tipa Sauer 303 (polavtomatska) in Blaser F3 (šibrenica). Odličen je bil na preskusu paralakse. Jamstvo za izdelek je 10 let.

Zeiss Compact Point

Od letošnje pomladi je najnovejši izdelek tega proizvajalca in je na voljo v treh izvedbah (izvedba »Zeiss« za montaže Schwenk, »Blaser« za neposredno montažo na puške Blaser ter Standard – za montažne letve Weaver/Picatinny). Na puško ga namestimo s pomočjo kombinacije magneta in klasičnega zaklepanja. Na prednji strani je gumb za vklop/izklop, s katerim hkrati nastavimo osvetljenost pike. Stopenja je le pet, zato lovcu ne omogoča takega razpona kot drugi izdelki, vendar pa je to opazno le v močni dnevni svetlobi. Ob izklopu se shrani nastavljena jakost osvetlitve. Leče imajo posebno patentirano prevleko lotu-tec, ki preprečuje zamglitev in nabiranje umažanije. Podobno kot Bushnell s prevleko rainguard, le da ga ta uporablja le na strelnih daljnogledih serije Elite. Nastavitve merka lahko »zaklenemo«. Izravnavo paralakse je nastavljena na 40 m. Zelo soliden je bil na testu paralakse. Jamstveni rok je dve leti. Vsem izdelkom Zeiss v Sloveniji so priložena odlično prevedena in slovnično verjetno brezhibna navodila. Skratka, uvoznik je svojo nalogo opravil zelo dobro, hkrati pa so bili res med najboljšimi pri posredovanju informacij o izdelkih.

• *Carl Zeiss, d. o. o., Cesta Ljubljanske brigade 9/a, Ljubljana (01) 513 82 42.*

Docter sight II plus (fotografija 11)

Je izboljšana različica prvega modela te tovarne. Uporabljeni materiali so jeklo in aluminijeve zlitine. Ker je majhen in lahek, je idealen kandidat za montažo na samokres (poleg vsega drugega orožja). Različne vrste montaž omogočajo pritrditev na skoraj vse znane vrste orožja in v tem mu gotovo ni para. Vgrajena elektronika samo-

dejno prilagodi osvetljenost pike različnim svetlobnim razmeram. Sprejemnik na sprednji strani preverja svetlobne razmere v smeri cilja in sam prilagodi osvetljenost pike. Čeprav sem bil sprva v dvomih glede delovanja sprejemnika, pa naprava deluje brezhibno v različnih okoljih, ob nenadnih spremembah in v hitrem gibanju iz merjenja na temni površini ob prehodu na zelo svetlo in obratno. Posebna antidodbojna prevleka je vgrajena med dve leči na zaslonu velikosti 21 x 15 mm in je zato ni mogoče poškodovati. Tudi pri Docterju »zaklenemo« nastavitve, kar onemogoča morebitni premik nastavitve ciljne točke pri odsunu. Nima gumba za izključitev, pač pa merek »uspavamo« tako, da ga pokrijemo s priloženim pokrovom, ki služi tudi kot zaščita. Tako se nikoli ne more zgoditi, da bi pozabili vklopiti merek. Pokrov pa je mogoče sneti v trenutku zgolj z gibom palca. Odličen je bil na testu paralakse. Izravnavo paralakse je nastavljena na 40 m. Jamstvo dve leti.

Ker sem opazil izjemno podobnost (do črke enaka podobnost) (do črke enaka priročnika za uporabo, enake skice, diagrami) tega izdelka z izdelkom ameriškega proizvajalca Burris (FastFire II

in SpeedBead), sem o tem povprašal v podjetje Docter. Odgovorili so mi, da z njimi sicer ne sodelujejo in da so pri Burrisu »kopirali« velikost, tehnologijo ter celo vsebino priročnika za uporabo. No, če je takšno »kopiranje« najvišja oblika laskanja ... Burrisov SpeedBead je bil v ameriški reviji *Shooting Illustrated* izbran celo kot optični izdelek leta in uporabniku omogoča, da napravo namesti med kopito in zaklepišče

šibrenice. Ta naprava ima tudi gumb za vklop/izklop; in to je edina razlika.

Iz podjetja Docter so mi napisali tudi, da bo od oktobra na trgu tretja različica te priljubljene »rdeče pike«, Docter SightIII plus. Izdelek je v celoti izdelan iz enega dela, še bolj odporen in popolnoma vodotesen. Poleg že omenjenega sprejemnika (senzorja) bo uporabnik lahko tudi sam nastavljal osvetlitev pike in s pomočjo magneta na pokrovčku izbiral še štiri načine delovanja. Ima tudi poseben kazalnik (indikator), ki uporabniku pokaže dovolj zgodaj, da se baterija prazni. Cena naj bi bila le 40 € več od prejšnjega modela, kar je še vedno zelo ugodno.

• *Ancelj, d. o. o., Lebanova ul. 3, 8000 Novo mesto, (07)332 1081, (07)332 10 82, 051/ 617 626*

Nikon MC 1 x 30 M Dot VSD (fotografija 13)

Nikon je znan po kakovostnih lečah in njihova serija strelnih daljnogledov Monarch sodi med najboljše strelne daljnogledke. Čeprav Nikon na področju »rdečih pik« ponuja le en izdelek, Nikon MC

1 x 30 M Dot VSD (v dveh izvedbah, ki se razlikujeta le v barvi ohišja, matirana črna ali srebrna barva), pa edini omogoča uporabniku, da sam izbere oz. spreminja velikost pike. Izbiramo lahko med piko kar petih velikosti 1 MOA, 4 MOA, 6 MOA, 8 MOA in 10 MOA, pač kot nam ustreza v trenutnih razmerah lova. Kot tak je zelo primeren za nekoga, ki bi napravo uporabljal na različnih vrstah

orožja in bi ga prestavljal z, npr., revolverja na šibrenico in nato na risanico. To je dobro izdelan in uporaben izdelek, a ne ponuja prav nič izjemnega, kar bi upravičilo njegovo ceno. Izravnava paralakse je nastavljena na 45 m. Solidno se je izkazal na testu paralakse. Slovenski zastopnik za Nikon ima gotovo najboljše urejeno spletno stran z največ informacijami, ki so

podrobne, prav tako pa so pravilno uporabljeni vsi tehnični in slovnični izrazi. Pohvalno in vredno ogleda! Jamstveni rok za izdelek: eno leto za elektronske dele ter pet let za mehanske dele, v primeru okvare Nikon poravnava vse stroške. Po petih letih pa Nikon kar 30 let skrbi za vse stroške rezervnih delov, stranka plača le stroške dela.

• *Grafo, d. o. o., Letališka cesta 32, Ljubljana, tel.: (01) 542 17 07.*

Schmidt & Bender (Blaser) HitPoint Pro (fotografija 14)

Nemški izdelovalec pušk Blaser tesno sodeluje z dvema izdelovalcema strelnih daljnogledov: Swarovski in Zeiss. Izdelavo »rdeče pike« z napisom Blaser so zaupali še enemu »specialistu z dvema imenom«, to je nemški Schmidt & Bender, na Mad-

žarskem z nemškimi deli sestavlja strelne daljnogledke z ugodnejšo ceno t. i. Hungarian line. Schmidt & Bender izdeluje resnično vrhunske strelne daljnogledke, temu primerna pa je tudi njihova cena. Njihov HitPoint Pro že na prvi pogled in otip daje občutek vrhunske izdelave. V tem je, podobno kot Aimpointi, najbolj podoben pomanjšanemu strelnemu daljnogledu. Taka sta tudi videz in delovanje gumbov za uravnavanje namerilne točke. Pri premiku slišimo in občutimo razločen »klik«. Namerilna točka je, ne glede na skrajne premike, videti vedno v sredini. Kot edini ima zato posebno oznako M, na podlagi katere lahko določimo natančno oddaljenost namerilne točke od osnovnega položaja, kar pomaga pri prvi pristrelitvi puške, če smo

Proizvajalec	Ime izdelka	Izdelano v/na	Teža (g)	Dimenzije (mm) D/V/Š	Napajanje	Čas neprek. delovanja (v urah)	Velikost namerilne točke MOA	Štev. stopenj osvetljenosti	Odpornost proti vodi	Cena (€)
1 Tasco, Japonska	RedDot 1 x 42	Kitajska	187	130 x 42 x 42	1 x 3V 2032	ni podatka	5	11	vodoodporen	80 €
2 Bushnell, ZDA	Holosight	ZDA	255	133 x 55 x 40	2 x 1.5 V AA	500	1 (pika) 65 (krog)	20	vodotesen	499 €
3 Bushnell, ZDA	Trophy 1 x 28	AR Koreja	170	140 x 30 x 30	1 x 3 V 2032	ni podatka	1, 4, 3 oblike točke	5	vodoodporen	219 €
4 Aimpoint, Švedska	9000L in 9000SC	Švedska	230 210	200 x 55 x 55 210 x 55 x 55	1 x 3 V 2L76 ali DL1/3N	50.000 oz 5 let	2 ali 4 po izbiri	10	vodotesen, 5 m globine	402 €
5 Aimpoint, Švedska	CompC3	Švedska	200	125 x 55 x 55	1 x 3V 2L76 ali DL1/3N	50.000 oz. 5 let	2 ali 4 po izbiri	10	vodotesen, 5 m globine	453 €
6 Aimpoint, Švedska	Micro-H	Švedska	84	62 x 36 x 41	1 x 3 V 2032	50.000 oz. 5 let	4	12	vodotesen, 5 m globine	462 € 642 €*
7 Nikon, Japonska	Dot Sight 1 x 30 VSD	Filipini	220	96 x 65 x 52	1 x 3V CR 2032	ni podatka	nastavljivo, 1,4,6,8,10	12	vodotesen, 2 m globine	459 €
8 Carl Zeiss, Nemčija	Z-Point	Nemčija	160	63,5 x 36 x 44,5	1 x 3V 2032 + sončna celica	ni podatka	3.5	samodejno in tudi nastavljivo	vodoodporen	582 €, 648 €**
9 Carl Zeiss, Nemčija	Compact Point	Nemčija	75	58 x 36 x 27	2 x 3 V 2032	130	3.5	5	vodotesen, 1 m, 1 uro	492 €, 756 €***
10 Docter, Nemčija	SightIII plus	Nemčija	25	46 x 23,7 x 25,4	1 x 3 V 2032	4 leta	3,5 ali 7 po izbiri	12, samodejno	vodoodporen	339 €
11 Schmidt & Bender, Nemčija	Blaser HitPoint Pro	Madžarska	232	123 x 40 x 40	1 x 3 V 2032	60	3.5	11	vodoodporen	558 € 788 €****

- * z montažo za Blaser R93
- ** z montažo za Blaser F3, Sauer 303
- *** z montažo za Blaser R93
- **** z montažo za Blaser R93

Montažni letvi Weaver (spredaj, na puški Blaser) in Picatinny, zadaj.

napravo že prej uporabljali na drugem orožju (**fotografija 14a**). Čeprav je bil izdelan za puške Blaser in ima zato tudi priložene montažne dele (788 €), je dobavljiv tudi brez montaže (558 €) in ga lahko namestimo na različne vrste pušk. Edina pomanjkljivost je dokaj kratek čas neprekinjenega delovanja z eno baterijo (60 ur). Zelo dobro se je izkazal pri preskusu paralakse. Jamstvo tri leta.

• *Fanzo, d. o. o., Kolodvorska 12, Ljubljana, Tel.: (01) 430 37 96, 031/389 020.*

Sklepne ugotovitve primerjav

Med izdelki ima kateri več prednosti, kateri manj; skoraj vsak ima kakšno zanimivo posebnost. **Kaj izbrati**, je najprej odvisno od načina (zvrsti) montaže, ki jo boste uporabili, in od vrste puške, ki dopušča le tako ali drugačno montažo. Gotovo imajo prednost najmanjši in največji modeli, saj je za večino možnost, da jih montiramo na že vgrajeni nosilec za točno določeno vrsto orožja, obenem pa lahko izberemo različne nosilce. Torej niso omejeni le na eno vrsto montaže. Izbrati montažo z enim obročkom, z dvema obročkoma ali montažo »rdeče pike« na posebno montažno letev je vprašanje, na katerega naj vam najustrenejši odgovor posreduje le vaš puškar. Šele nato lahko zožite izbiro. Želite streljati tudi dokaj natančno in dlje? Potem boste upoštevali podatek o paralaksi in velikosti na-

merilne točke. Si želite sami nastavljati osvetlitev pike ali pa boste to zaupali sprejemnikom (senzorjem). Vprašajte se tudi, kakšne bodo razmere lova in vremenske razmere, v katerih nameravate (boste) loviti. Bo to le enkrat, dvakrat na leto ali pa bo naprava neprestano nameščena na orožju? Ne glede na skrajne razmere lova tudi pričakujete, da vas prav nikoli ne bo razočarala? Prednost najmanjših, najnovejših »mini rdečih pik« je v njihovi majhni teži in velikosti, zaradi česar jih lahko namestimo prav na vsako vrsto orožja. V tem razredu si delajo konkurenco Aimpointov Micro-H, Docterjev sight II plus in Zeissov Compact point. Vsak od teh treh v kategoriji »mini« ima zaradi svoje oblike (odprta, zaprta) v medsebojni primerjavi nekaj prednosti. Aimpoint Micro-H ima rahlo prednost v močni svetlobi in v zares težavnih vremenskih razmerah (sneg, močan dež ipd) ... Preostala pa imata rahlo širše vidno polje. Prav vsi izdelki so uporabni za lov! Primerjajte še cene (**glej preglednico**), jamstveni rok in dobili boste svojega favorita. Pa dober pogled!

Gregor Hodnik

gregor.hodnik@gmail.com

Viri:

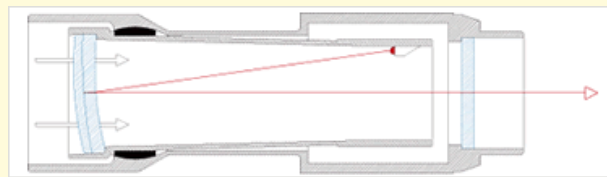
http://www.shootingtimes.com/optics/ST_railcrazy_200907/index1.html

<http://www.pica.army.mil/PicatinnyPublic/index.asp>

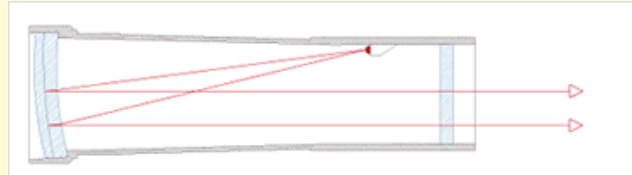
http://en.wikipedia.org/wiki/Picatinny_Arsenal

PARALAKSA

Paralaksa -e ž (â) 1. fiz. »razlika med odčitano in dejansko vrednostjo pri merjenju količine zaradi gledanja od strani pri odčitavanju.« (<http://p.abcencik.com/paralaksa.html>)

Piko vidimo v sredini okularja. Ne glede na tehnologijo izdelka tu ni paralakse.

Pike ne vidimo v sredini okularja – odsev LED diode je zaradi sistema dveh leč še vedno vzporeden z optično osjo merka – brez paralakse. Točka merjenja in točka zadetka bosta enaki ne glede na kot in oddaljenost očesa od okularja.

Pike ne vidimo v sredini okularja – nastal je odklon odseva diode LED od optične osi merka. Večji kot je kot gledanja in večja kot je oddaljenost očesa od merka, večji je odklon in večja je paralaksa. Točka merjenja in točka zadetka zato ne bosta enaki.

KOTNA MINUTA

MOA (angl. = minute of angle = **kotna minuta**)

Kotne minute so povsem logična enota, če vemo, da ima krog 360 stopinj in da se le-te delijo še na manjše enote – minute in sekunde. Krog ima določen obseg, ki ga dobimo tako, da **premer kroga** pomnožimo s številom 3,14 ($\pi = \pi$). Ko ta obseg delimo s 360, dobimo najprej vrednost ene kotne stopinje. Če vrednost kotne stopinje delimo s 60, izračunamo vrednost ene kotne minute (1 MOA). Razdalja od strelca do tarče je **polmer** namišljenega kroga; če je razdalja 100 m, si lahko vrednost 1 MOA izračunamo sami: $200 \text{ m} \times 3,14 \text{ oz. } 20.000 \text{ cm} \times 3,14$ (360×60) = 21600.

Izraz kotna minuta ali MOA je izraz, ki ga v ZDA orožarska industrija pogosto uporablja, ko označuje natančnost puške (cevi), s katero je mogoče oddati skupino treh ali petih strelcev v krog premera 1 MOA.

Tudi strelni daljnogledi za ameriški trg imajo nastavitve za premik strelnega križca v vrednosti četrtnine ($\frac{1}{4}$) ali osmine ($\frac{1}{8}$) MOA. 1 MOA znaša na 100 jardih 1" (inč) oz. je to pri 91 metrih 2,54 cm. Na razdalji 100 metrov pa znaša 2,90 cm. Če smo popolnoma natančni ($\pi = 3,1415926535 \dots$), dobimo ob uporabi metričnega sistema po opisani formuli vrednost:

1 MOA pri 100 m = 2,90888208665722 cm.

Zaradi lažjega preračunavanja za metrično uporabo velja, da je 1 MOA pri 100 metrih 3 cm, s čimer pri 1000 m izgubimo le 1cm točnosti.

Primer: Imam ameriški strelni daljnogled ali »rdečo piko« in želim puško pristreliti na 100 m. Skupina zadetkov je zdaj 5 cm (50 mm) desno od sredine, želim pa jo premakniti v levo, v sredino. Na gumbih za nastavev piše ($\frac{1}{4}$) MOA/100 yard. To pomeni, da bi bil na 100 jardov (91 m) en pomik gumba za nastavev oz. en »klik« četrtnina inč (2,54 mm). Ker pa pristreljujem na 100 m, je en »klik« ($\frac{1}{4}$) četrtnina 2,90 cm oz. 7,25 mm. 5 cm (50 mm), zato delim z vrednostjo 7,25 mm. Dobim vrednost 6,89, ki jo zaokrožim na 7; zato pomaknem gumb za nastavev sedem (7) »klikov« v levo.

Ponovimo:

- 1 MOA = 30 mm na 100 m (1" na 100 jardov)
 - 2 MOA = 60 mm na 100 m (2" na 100 jardov)
 - 4 MOA = 120 mm na 100 m (4" na 100 jardov)
- V praksi to pomeni, da, npr., pika velikosti 4 MOA zavzame:
- 30 mm na 25 m (1" na 25 jardov)
 - 60 mm na 50 m (2" na 50 jardov)
 - 120 mm na 100 m (4" na 100 jardov)

Ob poznavanju teh dejstev se pri nakupu tudi lažje odločimo za velikost pike; za lovske potrebe je to ponavadi **4 MOA ali 2 MOA**; slednje, če želimo meriti natančneje in za strele na mirujoče cilje, ki so na večji daljavi. Za namestitvev »rdeče pike« na kratkoceveno orožje strelci ponavadi izberejo velikost pike 7 ali 8 MOA, kar jim omogoča boljšo vidnost pike in zato hitre strele.

G. Hodnik

Foto: J. Popež – Diana

Neobvladljiva lisica

V številnih evropskih državah je v zadnjih letih le redkokatero vprašanje tako zelo razdvojilo lovce, naravovarstvenike in zagovornike pravic živali, kot je lov na lisice. Za nekatere je intenziven lov lisic nepogrešljiva sestavina zagotavljanja ustrezne številčnosti male divjadi, za druge pa je to nepotrebno in nesmiselno barbarstvo.

Razprave o lisici so pogosto ognjevite, saj njeni zagovorniki pa tudi nasprotniki lahko uporabljajo polovične in zato neprepričljive argumente. Znanstvene »resnice« so pogosto iztrgane iz širše vsebine in v nekem pomenu zlorabljene. Vendar pa – brez ekoloških utemeljitev – posledic lova na lisice ne moremo ocenjevati objektivno.

Pogled čez morje, v dežele, kamor so lisico naselili in kjer se odločno borijo proti njej, jasno dokazuje, da številčnosti ni mogoče trajnostno uravnavati oziroma obvladovati s klasičnim načinom lova.

V Avstraliji, npr., kjer letni obseg škode, ki jo povzročajo lisice, ocenjujejo na 228 milijonov avstralskih dolarjev (okrog 545 milijonov €), je pokončevanje lisic eno od najpomembnejših lovskih dejavnosti. Tematske konference o tej vrsti divjadi spominjajo na razstave vojne industrije, saj tam predstavljajo rešitve, kot so pasti s smrtonosnimi injekcijami, razne zastrupljene vabe in sistemi za plinjenje lisičin.

Nova spoznanja ponujajo sodobnejše metode za nadzorovanje števila rojstev s pomočjo posebnih hormonskih vab, čeprav so si tudi o tem deljena mnenja. Obsežne izkušnje v Avstraliji so doslej potrdile, da je trajnostno in velikopovršinsko številčno zmanjševanje lisic uspešno le s polaganjem vab s strupom.

Hkrati potekajo tudi druge aktivnosti, kot so s pastmi in puško, kar pa zaradi časovne in finančne zahtevnosti uvrščajo med dopolnilne dejavnosti. Vse skupaj dokazuje, da ne gre za klasične lovske

aktivnosti, pač pa bolj za vsebino ukrepov proti t. i. škodljivcem.

Seveda Evropa ni Avstralija, saj poseljenost in značilnost evropske kulturne krajine omogočata bistveno večjo učinkovitost lova na lisice. Poleg tega imajo lisice v Evropi ob intenzivnem kmetovanju bogato pogrnjeno mizo. Vendar pa so ugotovitve evropskih raziskav o omejevanju številčnosti lisic podobne čezmorskim, čeprav ob povsem različnih izhodiščih. Kot prvo je, da vemo, da je lisičje življenje dokaj skrivnostno, kot drugo pa velja, da so splošna evropska etična izhodišča, upoštevajoč tudi javno mnenje, povsem drugačna kot v Avstraliji, zato v Evropi niso uporabna.

Zmanjševanje in omejevanje številčnosti lisic z lovom je sicer lokalno morda uspešno, vendar pa od lovcev terja velik vložek prostega časa, kar je marsikje vedno težje.

Pred več kot 20 leti sta **Paus-tian** in **Goretzki** (l. 1982) plinjenje lisičin razglasila kot

edino učinkovito možnost za velikopovršinsko zmanjševanje številčnosti lisic. Podobne učinke sicer lahko dosegamo z intenzivnim odstrelom mladih lisic, kar pa je na velikih površinah največkrat praktično nemogoče. Podatki iz Združenih držav in Anglije so enotni v tem, da je zmanjševanje številčnosti učinkovito, če nam uspe populacijo lisic zmanjšati za 70 do 80 %, v nasprotnem primeru pa številčnost ostaja stabilna.

Poleg tega so angleške raziskave potrdile, da je jamarjenje način »redukcije najvišjega nivoja«, če je ob tem izključeno celotno leglo, to je lisica in vsi mladiči. Vendar pa tudi ob tem znanstveniki opozarjajo na vprašljivost velikopovršinske izvedljivosti. Če načrtovano zmanjševanje številčnosti ni uspešno, lahko dosežemo nasprotni učinek: doseljevanje lisic in razširjanje prostih teritorijev povzroča celo večjo številčnost kot ob začetih ukrepih. Najzgovornejši dokaz temu je večji delež mladih lisic v popula-

ciji oziroma odstrelu. Tudi odločitev za redukcijo lisic s puško in pastmi je povezana s polnim delovnim časom. Ne povsem brez razlogov imajo za to v nekaterih komercialnih loviščih za malo divjad v Angliji zaposlene posebne ljudi, katerih glavna naloga je, da lovijo plenilce, da se preveč ne razmnožijo. Priznane raziskovalne naloge in ugotovitve o vplivih lokalne redukcije lisic izhajajo iz dobro vodenih lovišč, v katerih lov plenilcev opravljajo že omenjeni poklicni lovci.

Polovičarstvo in zgolj občasno intenzivnejši lov še ne zagotavljata trajnostnega zmanjševanja številčnosti lisic, pač pa celo njeno večanje. Zato tudi povsem ne vzdrži ugotovitev, da vsaka odstreljena lisica pomeni eno lisico manj v lovišču. Povzeto povedano: velikopovršinsko zmanjševanje številčnosti lisic s konvencionalnimi sredstvi, kakršna so tudi javnomnenjsko sprejemljiva, ponavadi ni uspešno ali pa zgolj takrat in tam, kjer zagnani lovci porabijo dosti časa in znanja, da se številčnost lisic ne poveča preveč. Odločilni, ključni vpliv je izločanje mladicev, kar pa številni lovci odklanjajo zaradi lovsko-etičnih razlogov in pomislekov. Tudi sicer je uspešnost te metode odločilno pogojena z lokalnimi razmerami. Sem sodijo tudi stopnja naravne smrtnosti, iz-

gube zaradi prometa, socialna sestava in izraba prostora, pa tudi sama učinkovitost odstrela.

Ali že veste:
 – da lisjak aktivno pomaga pri skrbi za mladice,
 – da se je med lisicami steklina prvič pojavila v začetku 20. stoletja in lisice pošteno zdesetkala,
 – da lisice z lastnim teritorijem živijo dlje, da pa so lisjaki bolj nagnjeni k zahajanju v sosednje revirje,
 – da ob dobrih prehranskih razmerah v skupnem brlogu lahko živi tudi osem lisic,
 – da po socialnem položaju nižje uvrščene lisice kotijo le, če je v družini zagotovljenega dovolj plena.

Kakšno je stanje v populacijah lisic v Sloveniji?

Podatki o odstrelu so sicer zgovorni, pa vendar jih je treba jemati z nekaj rezerve in ob zavedanju dejstva, da so se lisice po vsakokratnem izbruhu stekline razmeroma hitro spet ponovno razmnožile.

Kakšen je vpliv samouravnavanja znotraj vrste same, še ni povsem jasno, pa tudi ne, kaj vse vpliva na številčnost oziroma zmogljivost okolja. Na vprašanja o vplivu lokalnih socialnih razmer v lisičji populaciji, o plenilski konkurenčnosti ter o vplivih kmetijstva na tega generalista, kar lisica je, še ni zadovoljivih

odgovorov. To velja tudi za obseg sposobnosti njenega prilagajanja; slednje še zlasti, saj lisica živi v različnih habitatih. Dejstvo je, da so socialni odnosi izjemno celoviti, kar velja tudi za odnos med lisico in njenim plenom.

Razmeroma dobro proučene »mestne populacije« lisic, ki so ena od angleških posebnosti, ne veljajo za populacije lisic v prosti naravi. To še zlasti velja za vrednotenje populacijskih razvojnih teženj.

Ali že veste:
 – da je naravna srebrna lisica črna z belo sredinsko hrbtno črto in belim cvetom (konico repa),
 – da so lisičji mladici sprva modrooki,
 – da je lisica izvrsten plavalec,
 – da so aktivne lisice (skoraj) vedno lačne in site (skoraj) vedno spijo,
 – da uharica rada odnese lisičko,
 – da lisica od večjega plena pogosto odgrizne del telesa (glava, noga) in ga prenaša naokrog,
 – da evropska lisica lahko živi v skoraj vseh različnih okoljih,
 – da lisičjo prehrano do 20 % sestavlja sadje,
 – da lisica presežek hrane skrije za »slabe čase«,
 – da lisice na Japonskem veljajo kot božanstvo,
 – da so bile antične grške boginje pogosto ogrnjene z lisičjimi krzni in pokrite z lisičjimi kučmami,
 – da največ lisic, razen zaradi lova, konča na cestah.

Prav tako je vprašljiva uporabnost parametrov iz povsem drugačnih habitatov, zlasti okoljskih razmer in prehranskih verig.

Velika praznina velja v znanju glede obsega in vplivov priseljavanja ali odseljavanja, pa tudi glede števila brejih lisic in števila poleženih in vzrejenih mladicev ter tudi vplivov lova kot takega.

Presenetljivo veliko različnih odgovorov, mnenj in pobud se pojavlja ob vprašanju, ali je lov lisic sploh ekološko utemeljen. Pogosta so mnenja, ki so špekulativna in »znanstveno dokazana«, ki so pod nivojem meril za objavo v strokovnih medijih. Žal so v preteklosti marsikje prav ta odločala o lovsko-političnih in strokovno nekorektnih izhodiščih, kar je lov na lisico marsikje privedlo v težak položaj. Lov na lisice je bil aktualen gojitveni ukrep ali pa argumentiran kot ukrep za preprečevanje kužnih bolezni, zlasti stekline. O vsem tem je dandanes še vedno ostalo več vprašanj kot zadovoljivih odgovorov.

Nadzorovana številčnost lisic je zlasti utemeljena v razmerah, ki terjajo poglobljeno varovanje morebitno ogroženih vrst, sicer pa sodi v poglavje o splošnem varstvu in gojitvi divjadi. Ob tem se moramo opredeliti do tega, kaj lov sploh je: je to obrt ali kulturna vrednota, povezana z razumno trajnostno rabo naravnih virov. Je morda lov na lisice nekaj več kot krzno in tako zelo cenjeno zimsko čakanje ali lov na klic? Vse skupaj mora biti podkrepljeno z ekološkimi razlogi in poznavanjem vloge lisice v naravi. Ne nazadnje velja, da so pri lovu na lisice potrebne določene strokovne in etične omejitve, saj to od nas (upravičeno) terjajo druge interesne skupine civilne družbe in širša javnost. Od tega je odvisna tudi prihodnost lova, ne zgolj na lisice, pač pa nasploh.

Pripravil: **Blaž Krže**

Vir:

Bristol Fox group, School of biological sciences University of Bristol; Anglija; Pirsch, 23/2008

Foto: L. Skvarča – Diana

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

(Nadaljevanje)

Kot v vseh nekdanjih deželah Avstro-Ogrske je bila tudi na Štajerskem v drugi polovici 19. stoletja lovska dejavnost urejena z različnimi predpisi (o lovskih kartah, lovnih dobah, izvajanju lovske pravice, škodi itn.). Konec 19. stoletja je Štajerska dobila lovski zakon, v katerem je bila lovska problematika zajeta v celoti. V Štajerskem deželnem zboru v Gradcu so sprejemanje lovske zakonodaje spremljale dolgotrajne in burne razprave. Nesoglasja so bila predvsem med kmetijsko in lovsko dejavnostjo. Predmet spora je bil največkrat poljski zajec oziroma škoda, ki naj bi jo povzročal.

V Štajerskem deželnem zboru v Gradcu so poslanci iz slovenskega podeželja velikokrat opozarjali na težak položaj kmetov na Spodnjem Štajerskem. Poleg davkov naj bi kmete še posebno bremenila škoda od poljskih zajcev. Obласти so obtoževali, da so spodbujale sadjarstvo, premalo pa storile za varstvo sadovnjakov. Zastopali so stališče, da zakonodaja lovcem dovoljuje gojitev divjadi brez omejitev, posledica prevelikega števila divjadi pa je bila po njihovem tudi velika škoda v kmetijstvu. Precejšnje nezadovoljstvo je bilo med prebivalci podeželja. Dokaz za to je zahteva občinskega odbora Janžev Vrh za iztrebitev poljskih zajcev iz začetka devetdesetih let 19. stoletja, naslovljena na Štajersko kmetijsko družbo. Pristojne oblasti bi morale od imetnikov lovske pravice zahtevati, da le-ti v jeseni v celoti pokončajo zajce v svojih loviščih. Štajerska kmetijska družba je zahteve podprla, dopolnila pa, da bi moralo biti takšnih zahtev več. Ker naj bi imeli prav vsi kmetje na Spodnjem Štajerskem enake težave, je v časopisu sledil poziv občinam za vlaganje zahtevkov z enako vsebino na Štajersko kmetijsko družbo. Množične zahteve naj bi deželne poslance prisilile k spremembi lovske zakonodaje. Zakon bi morali spremeniti tako, da bi imele od lova posebej koristi občine in kmetje (Slovenski gospodar, 18. julij 1892). Poljskega zajca naj bi uvrstili med tako imenovane vrste škodljivih živali. Tako bi zajec dobil enak status kot ga je imela lisica, ki naj bi, kljub dejstvu, da je bila vseskozi uvrščena med škodljivce, kmetom naredila desetkrat manj škode. Naslednja zahteva je bila, da bi smel kmet sam preganjati škodljive živali s svoje posesti (Slovenski gospodar, 16. marec 1893).

Dolgouhi zajec kmetu zmerom mnogo škode dela, zdaj ko se je fižol razvil in iz zemlje prikazal, se ga je že ta predrznež lotil in mnogo požrl. Če pa kmet potoži svojo škodo, po zajcu storjeno, najemniku lova, tedaj je ogenj v strehi. Najemnik lova se le norčuje iz ubogega kmeta in pravi: »Primi zajca, zobe mu potrgaj, potem ga pa izpusti.« Ali je to prav? Nikakor ne. To je velika krivica za kmeta, ki davke plačuje, zajce redi, če pa katerega dobi, mora 5 gld. plačati in še v zapor iti. Pač, skrajni čas je, da se lovska postava spremeni in zajec vpiše med ropno zverjad.

Vir: Slovenski gospodar, 1896, str. 215

(Slovenske občine) naj do zadnjega septembra vložijo peticije pri deželnem odboru za preosnovitev lovske postave. Občino Sv. Janž in Sv. Marjeta na Dravskem polju sta to že storili, zahtevajoč, naj se zajec sme od vsakega pokončati, kateri ga na svojem posestvu zasači

(Slovenski gospodar, 1896)

Pozivi prek časopisa (glej okvirčka) so kmalu obrodili sadove. Po številnih zahtevah z vse Štajerske je Štajerska kmetijska družba prosila deželno vladno in deželni odbor, naj poljskega zajca razglasita za škodljivo žival. Sledila je odločitev deželne vlade, ki je občinam posredovala vprašalnike z zahtevo, naj župani poizvedo o številu poškodovanih sadnih dreves, trt in drugih sadežev v posamezni občini. Ob tem so pri časopisu izrazili bojazen, da lahko nekateri župani, posebno tisti, ki so bili bolj naklonjeni lovem, problematiko prikažejo v milejši luči. Zato so pozvali kmete, naj županom posredujejo podatke o količini (številu) uničenih dreves, trt in poljščin, pa tudi višino škode. Samo tako naj bi dokazali, da je zajec na v a d e n sovražnik kmetovim pridelkom, torej vreden, da mu napovedo vojsko! (Slovenski gospodar, 1895)

Po sprejemu nove lovske postave za Štajersko (veljati je začela 14. februarja 1899) zahteve sadjarjev niso bile upoštevane, upoštevali pa so zahteve vinogradnikov. Posebej so pohvalili peti člen zakona. Ta imeniten člen je določal, da bi lahko, če bi bilo v določeni občini preveč divjadi, ki bi povzročala škodo na kmetijskih ali gozdnih površinah, politična oblast na predlog občinskega odbora prizadete občine dovolila zmanjšanje števila divjadi. Čezmerno število divjadi je moral zmanjšati lastnik oziroma zakupnik lovišča. Če tega ni bil pripravljen storiti, je politična oblast odstrel poverila drugim lovcom, stroške pa je moral plačati imetnik oziroma najemnik lovišča. V občinah z najmanj 5 % vinogradov (od katerih so lastniki plačevali davke) so lahko zaukazali pokončati vse poljske zajce (v takšnih občinah je bilo dovoljeno zajca popolnoma iztrebiti). Če je bil v neki občini sprejet sklep o popolni iztrebitvi poljskega zajca, je zakupnik lovišča lahko zaprosil za zmanjšanje zakupnine. Če zakupnik ni upošteval sklepa o iztrebitvi zajca, so odstrel na stroške lastnika/zakupnika lovišča opravili drugi. Obласти so se lahko odločile tudi za odreditev skupnih lovov. Če lastnik ali zakupnik nista upoštevala sklepov o iztrebitvi zajca, je kršiteljem pretila denarna kazen od 5 do 25 goldinarjev, lahko pa so mu razveljavili tudi zakupno pogodbo.

Kmetje, posebno sadjarji, niso bili zadovoljni z navedeno zakonsko rešitvijo. V časopisu smo zasledili navedbo, da so si slovenski in nemški katoliški poslanci v deželnem zboru prizadevali, da bi ugodnosti, ki so veljale za občine z razvitim vinogradništvom, vpeljale tudi za območja z razvitim sadjarstvom. Ker se to ni zgodilo, so sledila obtoževanja med političnimi strankami pa tudi poslanci slovenske in nemške narodnosti.

Kdo pa je potem naredil našim kmetom tako škodljive postave? To so napravili nemški poslanci, toraj tisti poslanci, katere so volili in se za njih izvolitev narveč trudili sedanji najbolj vneti razširjalci »Štajerca«. Oj, ti preljubi »Štajerc«, kje si imel takrat svojo ljubezen do slovenskega kmeta, ko so tvoji patroni kakor en moč glasovali za nemške poslance, ki so potem skovali tako škodljive postave. Ravno gospodarji okoli »Štajerca« podpirajo raditega te prijatelje »zajcev«, da se potem po zimi lahko z lovom zabavajo. To se pravi toraj naše slovenske kmete za norca imeti, vendar to dolgo ne bo šlo.

Slovenski gospodar, 1900

(Se nadaljuje.)

Več možnosti za naravovarstvene projekte

Z generalne skupščine FACE (Bruselj)

Spredsednikom komisije za mednarodne odnose, ki je obenem tudi podpredsednik FACE, sva se 10. in 11. septembra udeležila generalne skupščine Združenja evropskih lovskih zvez (FACE) v Bruslju. Prvi večer je bil za vse delegacije sprejem na sedežu FACE. Poslopje FACE je obnovljeno in ustrezno opremljeno za čim učinkovitejše delo služb, kjer je zaposlenih 10 ljudi. Naslednji dan je bila Generalna skupščina z začetkom ob 9.30, enournim odmorom za kosilo in zaključkom ob 16. uri. Eno uro pred sejo se je sestalo predsedstvo FACE, prav tako se je v novi sestavi ponovno sestalo po končani Generalni skupščini.

Dnevni red je vseboval trinajst delovnih točk s področkami. Gradivo je bilo zelo skrbno pripravljeno, kar je bila skupna ugotovitev udeležencev skupščine, bilo pa je tudi pravočasno dostavljeno vsem delegacijam in na voljo tudi na spletnih straneh FACE.

Glede udeležbe na skupščini velja zapisati, da je bilo od 36 prisotnih le 20 državnih

delegacij; v glavnem so bile odsotne lovske organizacije iz Vzhodne Evrope, še posebno iz držav nekdanje Jugoslavije.

Značilnost letošnje skupščine je bil vsebinsko izjemno pomemben dnevni red, kar v nekem pomenu potrjuje smiselnost in krepitev delovanja FACE kot uradnega sogovornika Evropskega parlamenta. Znotraj Evropskega parlamenta je FACE eden od pobudnikov nastanka in delovanja sicer neformalne delovne oz. interesne skupine, ki je sestavljena nestransko, v kateri pa se obravnava ter usklajuje stališča do različnih vsebin z naravovarstvenega, pa tudi lovskega področja delovanja in odločanja v Evropskem parlamentu. To delovno skupino z naslovom *Sustainable Hunting, Biodiversity & Countryside Activities* (Trajnostni lov, biološka raznovrstnost & Podeželske aktivnosti) je kar dvanajst let vodil južnotirolski poslanec in lovec **Michl Ebner**, ki je med drugim podprl naše pobude za pridobitev evropskih sredstev za gradnjo »zelenih mostov« v Sloveniji. G. Ebner je kon-

Zasedanje generalne skupščine FACE (volilne) v Bruslju, kjer je bil za predsednika ponovno izvoljen dr. Gilbert de Turckheim, za enega od podpredsednikov pa Blaž Krže (LZS).

čal z delom v Evropskem parlamentu, na mestu predsednika omenjene skupine pa ga bo nadomestila **Veronique Mathieu**. Skupščina je pozvala vse države članice, naj spodbujajo poslance svojih držav za sodelovanje v tej delovni skupini, ki posamezne tematske sklope obravnava na povprečno štirih letnih sejah, ponavadi v času zasedanja parlamenta v Strasbourg. Stari in novi predsednik FACE je v svojem uvodnem poročilu poudaril konkretnost, neposrednost, odgovornost in solidarnost delovanja FACE, ki bolj ali manj uspešno sodeluje s številnimi evropskimi in svetovnimi naravovarstvenimi združenji, tudi tistimi, ki lovstvu sicer niso naklonjene. Udejanjenje načela trajnostnega lova, ki temelji na načelu obnovljivosti, je eden od temeljnih vizij FACE. Skupščina je ponovno pozvala k uresničevanju t. i. programa *Twining*, kar pomeni krepitev partnerstva med državami članicami.

Glede financiranja FACE velja poudariti, da se višina in sorazmerje prispevkov držav članic ne spreminjata, obenem pa FACE uspešno razvija tudi nekatere projekte pridobivanja sponzorskih prispevkov. Za uresničitev letošnjega finančnega načrta, ob dejstvu, da ima FACE skoraj en milijon evrov finančnih rezerv, je značilna finančna nedisciplina nekaterih vzhodnih držav, pa tudi Španije, ki je sicer ponudila gostoljubje za eno od sej predsedstva FACE.

V razpravi o vzpostavljanju enotnega evropskega lovskega informacijskega sistema *Artemis* je bila Slovenija po-

hvaljena kot pozitiven primer pri oblikovanju njegove vsebine, zato bi kazalo naš sistem LIS – *Lisjak* – še podrobneje predstaviti. Med srečanjem je imel predsednik F. S. Kroke tudi nekaj neformalnih pogovorov. LZS je ponudila, da bi bila ena od sej predsedstva v drugi polovici naslednjega leta v Sloveniji. Predsednik Nemške lovske zveze dr. **Borchert** je kot eno izmed možnosti predlagal, naj bi bila Lovska zveza Slovenije časten gost na veliki mednarodni lovski razstavi, ki je vsako leto v začetku leta v Dortmundu, o čemer bo LZS prejela posebno povabilo z vsemi podrobnostmi.

Na generalni skupščini je bil za naslednje triletno obdobje za predsednika kot edini kandidat izvoljen dosedanj predsednik dr. **Gilbert de Turckheim**, za enega od podpredsednikov pa so na generalni skupščini izvolili **Blaža Kržeta** (LZS), ki v predsedstvu zastopa interese lovskih zvez t. i. centralne regije (osrednjega območja), v katero poleg Slovenije sodijo še Avstrija, Češka, Madžarska, Slovaška in Švica. Prevzem te funkcije za LZS pomeni tudi večje možnosti pri pridobivanju evropskih sredstev za nekatere naravovarstvene projekte, po drugi strani pa tudi določene finančne obveznosti.

Ne nazadnje je bila na skupščini poudarjena potreba po čim tesnejšem sodelovanju ne le na funkcionarskem področju, pač pa tudi med zaposlenimi v posameznih lovskih zvezah – članicah in FACE.

Blaž Krže,
predsednik Komisije LZS
za mednarodne odnose

Predsednik Lovske zveze Slovenije mag. Srečko Felix Kroke je zadnje dni avgusta v Logarski dolini gostil predsednika Lovske in ribiške zveze Bolgarije, izvedenca CIC, podpredsednika FACE in profesorja za lovstvo na sofjski univerzi prof. dr. Christa Mihajlova, ki se je s svojo ženo zeno mudil v Sloveniji na zasebnem obisku. Sočasno se je prav tako na zasebnem obisku mudil pri nas tudi predsednik komisije za dvostranske mednarodne odnose pri romunski lovski zvezi Borivoi Nicolici z ženo.

Gosta sta se na povabilo člana slovenske delegacije CIC Bojana Lepičnika udeležila lova na gamsa, kar je bila njuna velika želja, saj kljub mnogim lovskim izkušnjam po vsej Evropi in tudi širše do takrat še nista uplenila gamsa. Predsednik LZS jima je predstavil organiziranost slovenskega lovstva ter težave in uspehe lovske organizacije. V času svojega obiska sta si gosta s soprogama ogledala tudi lovsko razstavo, ki je postavljena v lovskem domu LD Solčava. Gost iz Romunije, Borivoi Nicolici, je ob tej priložnosti predsedniku LZS izročil knjigo *Lovstvo skozi stoletja*, katere soavtor je, napisana pa je v treh jezikih: romunskem, srbskem in angleškem. Na fotografiji je Borivoi Nicolici z uplenjenim gamsjim kozličem.

Bojan Lepičnik

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Nemška lovska zveza (Deutsche Jagdschutz-Verband) je zaradi izredno nizkih cen divjačine na trgu začela z akcijo promocije divjačine. Geslo promocijske akcije je Wild auf Wild (Divji na divjačino). Tako je na posebni spletni strani omenjene lovske zveze, poleg drugega, mogoče najti naslove in druge uporabne informacije o nakupu mesa uplenjene divjadi – divjačine ter tudi naslove gostiln in restavracij, ki ponujajo divjačino posameznih zveznih dežel, informacije o vrstah divjačine ter njihovih lastnostih, kdaj je mogoče dobiti katero vrsto divjačine ter izredno bogato paleto receptov jedi iz divjačine. Zraven so tudi opisi divjadi glavnih vrst, nasveti lovcem za lažjo in boljšo promocijo in prodajo divjačine. Med drugim je opisana tudi razlika med domačo in uvoženo divjačino. Za promocijo domače divjačine so registrirali tudi znak *divjačina iz regije* (Wild aus der Region) (oz. območja), ki pomeni ponudbo sveže divjačine iz domačega okolja. Več o tem je mogoče prebrati na spletni strani nemške lovske zveze www.wild-auf-wild.de

(Deutsche Jagdschutz-Verband Internet)

Nemčija: V lovskem letu 2008/09 je bilo v tej državi uplenjenih več kot 640.000 divjih prašičev, kar je največ doslej. Omenjena številka je 33 % večja kot v lovskem letu 2007/08. Izredno velik odstrel je posledica velike številčnosti divjih prašičev, ne nazadnje pa tudi ugodne zime, bogate s snežno odejo, ki je omogočila uspešnejši lov na to vrsto divjadi. Boljši rezultati pri lovu so tudi odraz usklajenega delovanja in dogovarjanja o strategiji upravljanja (gospodarjenja) in tudi lova na divje prašiče. Po podatkih nemške lovske zveze je letošnja jesen zopet izredno bogata z obrodом gozdnega drevja (predvsem žira in želoda), zato prihodnje leto ponovno pričakujejo velik prirastek pri divjih prašičih. Hkrati pa je ponudba hrane na kmetijskih površinah, vsaj v določenem delu leta, za divje prašiče prav tako izjemna (okrog 27 % površine Nemčije prekrivajo njive žit, koruze in

Foto: J. Popež – Diana

oljne repice). Strokovnjaki in funkcionarji zato kljub rekordno velikemu odstrelu pozivajo vse lovce k nadaljnjemu intenzivnemu lovu na divje prašiče, in sicer z vidika zmanjševanja škode na kmetijskih površinah, pa tudi z vidika zdravstvenega varstva (klastična prašičja kuga). Pri škodi na kmetijskih površinah in posledično pri lovu so posebno neugodne izredno velike koruzne njive, ki v nekaterih primerih pokrivajo površine od 150 pa celo do 800 ha! Take površine nudijo divjim prašičem izjemno kritje in varnost ter izjemne prehranske možnosti. Leta 2008 je bila na območju Nemčije koruza posejana na 2,1 milijona ha (površina Slovenije), kar je 11 % več kot leto poprej. Nemška lovska zveza je v sodelovanju s kmečko zvezo in zveznim ministrstvom začela s pilotnim projektom ukrepov za boljši in lažji lov divjih prašičev na takih površinah. V vmesnem času se je kot zelo obetaven pokazal ukrep priprave posebnih pasov, posejanih z žitom ali travo, znotraj velikih koruznih njiv. V začetku avgusta, ko postanejo koruzne njive posebno privlačne za divje prašiče, take pasove požanjejo ali pokosijo, kar omogoči boljši pregled in lažji odstrel.

(Deutsche Jagdschutz-Verband Internet)

Nemčija: Los, ki so ga novinarji poimenovali Knutschi, je 28. 9. 2009 poskrbel za pravi prometni kaos na avtocesti A7. Omenjena avtocesta je bila namreč pri kraju Lutterberg zaprta za približno eno uro. Eden od voznikov je v neposredni bli-

žini avtoceste opazil losa in o tem obvestil policijo, ki je o tem takoj obvestila ministrstvo za okolje, energijo, kmetijstvo in varstvo potrošnikov. To se je odločilo losa uspraviti z injekcijsko puško in ga preseliti z nevarnega območja. Da je bilo vse mogoče varno postoriti, pa je bilo treba avtocesto zapreti za promet.

(Wild und Hund Internet)

Nemčija: Na območju Schwarzwalda živi po podatkih letošnjega spremljanja stanja (monitoringa) več kot 600 divjih petelinov. Lovci so namreč spomladi med rastitvijo našli 334 petelinov, domnevajo pa, da je kur približno enako število kot petelinov. Da bi omogočili še večjo stopnjo preživetja divjih petelinov, so začeli akcijo intenzivnega lova na plenilske vrste, še posebno na lisice. Na tamkajšnjem območju se je od 80. let minulega stoletja do danes po mnenju poznavalcev številčnost lisic povečala za približno 3-krat. V skladu z akcijskim načrtom deželne vlade naj bi se na tak način omogočilo približevanje in sčasoma tudi združevanje nekaterih ločenih območij prisotnosti divjih petelinov, kar bi omogočilo izmenjavo genetskega materiala in povečalo možnost preživetja.

(Jäger Internet)

Litva: Po zatrjevanju lovcev iz te države naj bi bilo meso sivih vran posebna delikatesa, hkrati pa naj bi veljalo tudi za afrodizijak. V času sovjetske vladavine in pomanjkanja je bilo meso mladih sivih vran še poseb-

no cenjeno. Dandanes nekateri obujajo tradicijo tudi s trditvijo o posebnih učinkih mesa sivih vran, hkrati pa bi na tak način tudi zmanjšali veliko škodo na kmetijskih površinah. Po izjavah omenjenih lovcev je treba oskubljenе sive vrane kuhati približno eno uro skupaj z zelenjavo in posebni učinki ter rezultati so zagotovljeni.

(Pirsch, 17/2009)

Švedska: V tej državi znanstveniki proučujejo vpliv lova in drugih dejavnosti na aktivnost losov s pomočjo GPS-telemetričnih ovratnic. V okviru tega projekta je trenutno opremljenih 64 losov z GPS-ovratnicami, in sicer na treh različnih območjih z različno intenzivnostjo lova. Na območju z majhno intenzivnostjo lova se losove krave v lovni dobi le malo premikajo, vendar so razlike med posameznimi kravami bistveno večje kot v območju z veliko intenzivnostjo lova. Pokazalo se je tudi, da vodeče samice niso bolj občutljive za lov kot tiste, ki ne vodijo mladicev. Krave praviloma zavzemajo manjša območja aktivnosti kot biki, prav tako so ponoči manj aktivne. Velike razlike v vedenju posameznih živali, ne glede na intenzivnost vznemirjanja, kažejo, da motnje bistveno ne vplivajo na obnašanje losov. Kot menijo švedski strokovnjaki, se losi lovcev ne bojijo nič bolj kot drugih plenilcev.

(Der Anblick, 9/2009)

Anglija: Raziskovalci so proučevali vpliv fazanerij na rastlinje v njihovi neposredni bližini. Ugotovili so, da so v primerjavi z okolji, kjer fazanerij ni, zaradi velike gostote fazanov tla bolj gola, raste manj večletnih rastlin, prav tako je slabše pomlajevanje grmovnih in drevesnih vrst, več pa je različnih vrst plevelov. Sama zgradba gozdnega roba zaradi velike gostote fazanov ni spremenjena, je pa res na prvih 20 cm nad tlemi bolj ali manj golih (brez listov in deloma tudi brez vej). Na drugi strani pa vpliva fazanerij na prisotnost različnih vrst žuželk in ptic pevk niso proučevali.

(Der Anblick, 9/2009)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Svetloba dneva začne ugašati, ritem življenja se umiri in glas pojočih ptic zamre. Obdan s skrivnostjo teme se poda izpod zemlje ter se pod okriljem noči s kratkimi nogami odpravi nočnemu življenju naproti. Po dobro shojenih stečinah neslišno zapušča svoje skri-vališče ...

Preden sem postal član zelene bratovščine LD Kapla, sem skrivnostnega ponočnjaka jazbeca videl v živo le enkrat, kot otrok. Z mamo in sestro smo se z avtom peljali v smeri Remšnik–Vas, ko se je v svetlobi žarometov poglaval čez cesto ter izginil kakor prikazen.

imenoval kar »jazbečji profesor«. Prav potihlo sva prispela v bližino jazbine. Namestila sva se dobrih deset metrov nad njo, od koder sva imela dober pogled proti črni luknji, ki je zevala takoj za velikim kupom zemlje, v ozadju pa so jo objemale korenine manjše smreke. Kolikor mogoče zlita z okolico sva začela opazovati. V zraku je bilo mogoče čutiti, da se gozd umirja in da polagoma ugaša dnevni ritem življenja. Mrak se je krepil. In glej! V luknji se je nekaj premaknilo. S strani sem začutil Zdravkov sunek s kolenom. V hipu se mi je povečal utrip srca, po vsem telesu se mi je razlezla silna toplota. Črna gmota je nezaupljivo obstala nekaj korakov od jazbine. Puškino kopito je

Tako sva pred jazbino v Forštu nekaj večerov presedela še z Maksom, a jazbeca, ki je bil bogatejši za izkušnjo, ni bilo več na spregled, čeprav so mnoge stopinje pričale o njegovi prisotnosti. Nato se je narava na Kapli odela s snegom in treba je bilo počakati na prvi avgust naslednje leto.

Tedaj se je moj lov na jazbeca začel od začetka, le s to razliko, da sem imel takrat že lovski izpit – postal sem izprašan lovec. Maks me je kljub temu redno spremljal na čakanja na ponočnjaka pred jazbino v Petrovem, pod kmetijo Fomer. Tam pa je bilo vse drugače: v njegovo podzemeljsko kraljestvo je vodilo več vhodov in zaradi mnogih pomladi, ki jih je jazbina

Spomini – njūma v spomin . . .

MARKO RICHTER – ZELENÍ

Pozneje sem o jazbecu veliko bral in si tako v sebi poskušal oblikovati njegovo podobo.

Potem sem bil sprejet v LD kot pripravnik. Na enem od jutranjih obhodov sva z mojim mentorjem, gospodarjem naše LD **Marjanom Buherjem**, obstala pred velikim kupom zemlje, ki je bil narinjen na gozdno vlako. »Jazbec,« mi je povedal. In sem izvedel, da je v naši LD uplenitev jazbeca dovoljena tudi lovskemu pripravniku. Tako se je začel moj lov nanj.

V naslednjih dneh sem v bližino jazbine prinašal jabolka, slive, koruzo, kokošja jajca ... in pripravljaj načrt, kako ga bom pričakal v zasedi. Nič. Jazbec je ponujene mu dobrote ignoriral in mi dal vedeti, da lov ne bo prav lahek. Tako sem tovrstno privabljanje kmalu opustil.

Minilo je nekaj časa, ko sem se z **Zdravkom Garmutom**, lovцем in kinologom, domenil, da me bo pospremil na moj prvi lov – na čakanje pred jazbino v Forštu. Na večer sva se odpravila izpred Huberjeve domačije. Med potjo sem mu svoj načrt razlagal tako vneto, da me je hudomušno po-

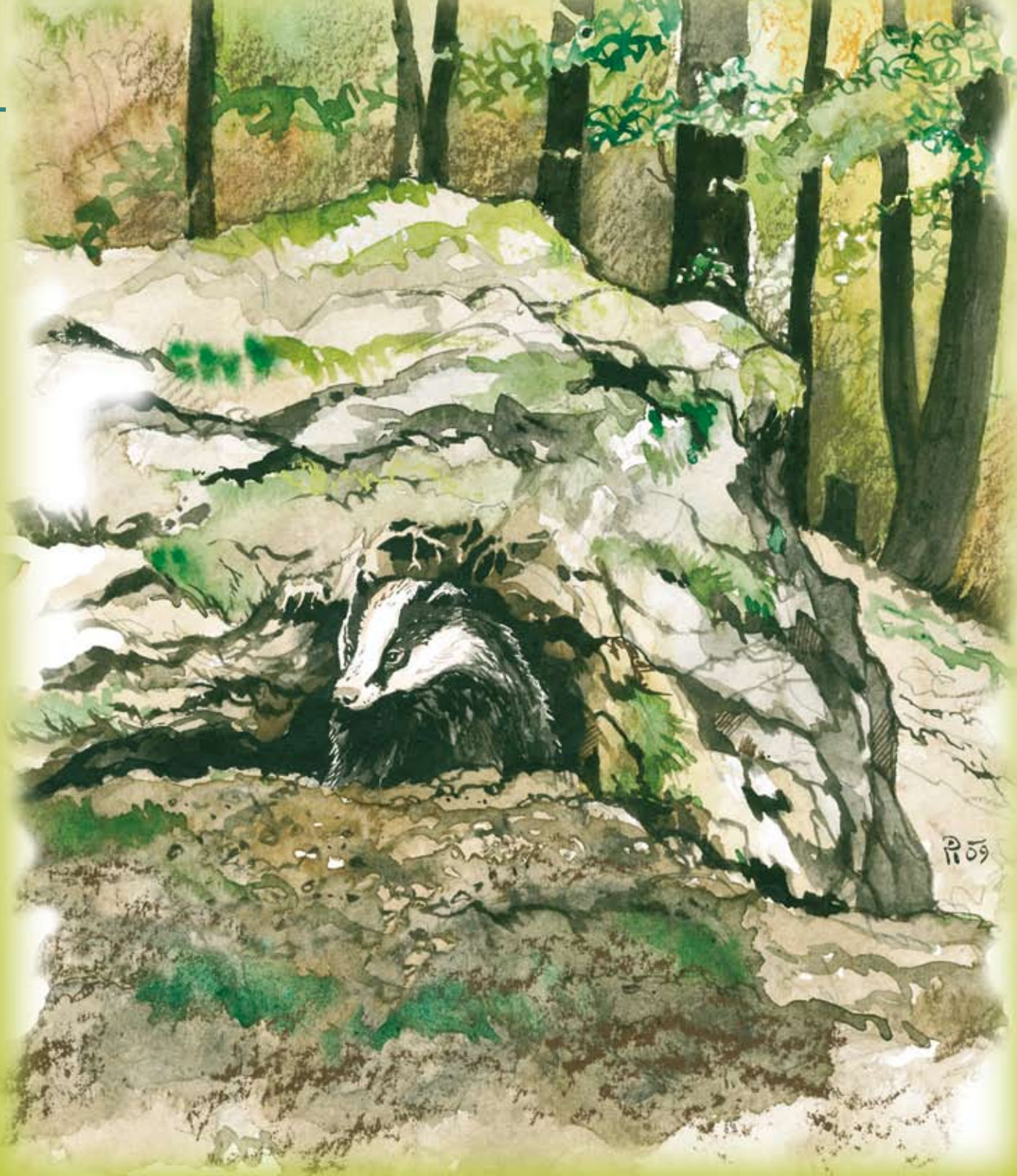
počasi potovalo k rami, križ strelnega daljnogleda se je ustavil nekaj centimetrov za dobro vidno belo liso. Glas sove je utišal močan pok. A na nastrelu ni bilo nobenega znamenja, da bi zadel. Kot bi ustrelil v prazno! Le čuden smrad je ostal v zraku. Se je potegnil nazaj v podzemlje? Po temeljitnem pregledu s svetilko sva ugotovila, da sem snop svinčenih kroglic poslal čez srečneža, ki se je zdrav umaknil na varno, globoko pod zemljo.

Po omenjenem dogodku sem odhajal na lov v spremstvu **Maksa Rihterja ml.**, strelskega referenta naše LD, ob katerem sem že kot otrok začel spoznavati lepote narave, lovstva in dobrosrčnost ljudi na Kapli. Spomnim se svojega prvega lova z njim, ko sva v jutranjem svitu prispela na dvorišče Beberjeve kmetije ter se ob opazovanju srnjadi potihoma pomikala proti travniku Gracejeve domačije. Tisto sveže in lepo jutro se je globoko vtisnilo v moje lovsko srce. Glede lovstva me je že v zgodnjem otroštvu zanimalo prav vse in Maksek, kot sem ga poimenoval v otroških letih, mi je znal vedno odgovoriti na moja mnoga vprašanja.

že štela, so bili rovi globoki. Okoli lukenj je raslo mnogo manjših smrek, kar je omejevalo razgled na dogajanje okrog njih. Čakanje je bilo mogoče le v neposredni bližini, kar pa je zmanjševalo možnosti za uspeh. Ob luknjah sva s prijateljem Maksom preždelo veliko ugašajočih večerov, toda naklonjenosti boginje Diane nisva doživela. Bili so napeti trenutki, ko sva že slišala, kako je jazbec zapuščal globino svojega podzemnega kraljestva, a naju je zaval, tik preden je izstopil na plano. Spet drugič nama je smuknil v noč pri četrti luknji in sva ga videla le za hip. Bili pa so tudi trenutki, ko sva se prepustila tihiemu pogovoru in tako kar pozabila na lov.

Nato je bilo nekaj časa zatišje, ko sem si spet zaželel Maksove družbe in večernega čakanja v objemu gozda. Vendar Maks ni mogel z mano, ker je moral na lovski posvet, ki ga je imel naš upravni odbor. Tik pred odhodom mi je še dejal: »Zeleni, k Jezernikovi koruzi pojdi, Jezerniku bo jazbec vso koruzo stolkel.«

Kar zakopalo je pod avtomobilskimi kolesi, ko sem speljal z dvorišča in

se odpeljal proti Koglarjevi ravni, od tam pa peš proti kmetiji Jezernik. Ker se je mrak hitro spuščal nad pokrajino Kaple, nisem mencial z izbiranjem čakalnega mesta, ampak sem se napotil kar na rob koruze, kjer sem se usedel na nahrbtnik, napolnil šibrenico ter si jo položil čez kolena. Mrak je zmagal nad svetlobo dneva. Na jasnem nebu so se pokazale zvezde. Negiben sem prisluhnil petju čričkov. Na sosednjem hribu, s kmetije Kogler, sem zaslišal glas molznega stroja, ki pa je od daleč brnel umirjajoče in uspavalno. Obdajala me je prijetna energija toplega ozračja,

da se mi je telo sprostilo in sem skoraj zaspal. Naenkrat sem ga zagledal, slabih deset metrov pred seboj, kako se v zeleni travi lahkotno premika proti meni. Otrnil sem. Že sem pomislil, da se bo kar zaletel vame. »Daj, ustavi se,« sem mu začel prigovarjati v mislih, ko se je dobre tri korake pred menoj le ustavil in z visoko dvignjeno glavo skozi smrček začel vleči zrak. V hipu se je obrnil v stran, jaz pa sem dvignil puško k licu. Po strelu se je obrnil in stekel po hribu navzgor, stran od mene. Planil sem kvišku in še enkrat ustrelil za njim ter začuden ugotovil, da sem

že drugič zgrešil. Še tisti večer sva sled natančno pregledala z lovskim pripravnikom **Petrom Garmutom**, ki se je prav tedaj vračal z lovskega obhoda z nemško terierko Hajdi, ki mi jo je Maks rad zaupal za spremstvo. Na naslednjih lovih na jazbeca me je nekajkrat spremljal tudi Peter, a želenega lovskega blagrnisva doživela ...

Čas je mineval in tudi Peter je postal izprašan lovec. Z Maksom sta bila deležna naklonjenosti boginje Diane: pri Fuksovi luknji sta uplenila jazbeca. Po smrtno zadetega jazbeca je moral Peter, plazeč se, v jazbino, nakar ga je Maks

za nogi povlekel iz luknje. Ob dobrem vinu in svojstvenem Maksovem ter Petrovem pripovedovanju o pripetljaju se je iz hiše Pri Črešenku še pozno v noč razlegel gromek smeh.

In tu je bilo že leto 2007, ko sem bil razporejen v drugi lovski revir. Takoj sem ga začel raziskovati in že na drugem obhodu mi je petega marca Diana naklonila krepak lovski blagor: uplenil sem namreč svojega prvega divjega prašiča. Spomnim se, kako ponosno sem stal pred uplenjenim ozimcem, kako sem od Maksa, Zdravka, Gregorja, Petra ter njegovega očeta Pavla sprejemal iskrene čestitke k lovskemu blagru ...

Čas je mineval in že se je prevesil v drugo polovico septembra, ko sem na jutranjem lovu na srnjad, v še rosni travi v Ledergasu, opazil majhne luknje v zemlji. Jazbec! Še istega dne sem po telefonu poklical Maksa. Svetoval mi je, naj v naslednji mesečini začnem s čakanjem.

... Svetloba dneva je še objemala vrhove Kozjaka in sosednjega Pohorja, ko sem potihoma prispel na prežo. Odložil sem nahrbtnik, nase povlekel še en pulover, napolnil puško, se naslonil na rob preže ter obmiroval. Petje ptic je že zdavnaj zamrlo, nižje spodaj, za reko Dravo, so se začele oglašati race mla-karice, po Dravski dolini je bilo slišati hrup drvečih avtomobilov. Mrak se je spuščal in oteževal pogled po travniku. V Ožbaltu so se začele prižigati luči. Luna je bila še vedno skrita nekje za hribom Rdečega brega. Umiril sem se. Čez čas se mi je v dušo prikradel občutek tesnobe in bilo mi je malce nelagodno pri srcu, saj sem bil navajen, da sta me na tovrstnih lovih spremljala Maks ali Peter. Pokazala se je luna in pozabil sem na tesnobo. Najprej so se začeli oglašati polhi, ki so se podili po bližnjem drevesu in strehi preže. Tudi lesna sova, nič kaj daleč od preže, je začela z mogočnim 'hu, hu ...' oznanjati svoj lovski pohod. Z dvogledom sem budno opazoval dogajanje na travniku pod seboj. Naenkrat sem ga zagledal. Počasi in neslišno se je premikal mimo preže ter izginil. Komaj sem se brzdal in ohranjal mirno kri. Spet sem ga zagledal, tedaj že kakšnih petdeset metrov višje, ko je hitel proti sredini travnika. Nato je nekaj zašumelo tik pod prežo. Le za trenutek sem ga spet uzrl. Kaj je zdaj to? Stvari so se razjasnile: po travniku so se podili kar trije jazbeci: mama z dvema mladičema. Ko so se preganjali sem ter tja, so me spominjali na igro mladih psičkov. Tekali so, se že v naslednjem hipu vsi trije ustavili in začeli kopati po zem-

lji. Križ strelnega daljnogleda je začel poplesavati po srebrnkasto se svetlečih telesih. Bil sem v precepu: Na katerega naj streljam? Na mladiča, seveda! Med tem sta se manjša dva začela ponovno igrati in izginila v podrastju gozda. S počasnimi gibi se je odpravila za njima tudi mama. Ni jih bilo nazaj. Po štirih urah čakanja sem zapustil prežo.

Naslednji dan sem bil ponovno na isti preži. Luna je bila še močnejša, a jazbecje družine ni bilo ...

Tretji dan sem se odločil, da bom noč preživel na preži pri Holcmanu. Upal sem, da se bom tam morda srečal celo z divjimi prašiči. Naslednje jutro sem s preže odhajal z nepozabnimi vtisi: nižje v gozdu je jelen klestil z rogovjem po drevju in še lisico sem uplenil.

Naslednji večer sta Maks in Peter odšla na Činžat poslušat jelenji ruk; tako sem se ponovno sam napotil v Leder-gas. Svetloba lune je bila nekoliko slabša kot prejšnje noči. Naslonjen na rob preže sem premišljeval o Maksovih besedah, ki mi je dejal, da bosta šla s Petrom najprej poslušat jelenji ruk, nato pa prišla pogledat mojega prvega uplenjenega jazbeca. Šlo mi je kar malo na smeh. Zakaj pa ne, sem se zdrznil!

Udobno sem bil naslonjen ob rob preže. Zazdelo se mi je, da se je na travniku nekaj zganilo. Napet sem potihoma segel po orožju in že iskal skozi strelni daljnogled. Križ je potoval po travniku sem ter tja in se ustavil na črni gmoti, ki se je začela hitro premikati. Napočili so trenutki ugibanja, kaj bi bilo, in nato spoznanje, da je pod menoj, slabih sedemdeset metrov stran, na travniku jazbec! Ali naj se odločim za strel s kroglo ali naj čakam, da se mi bo približal na razdaljo za strel s šibra-

mi? A jazbec je izginil. Spet sem ga zagledal, tokrat je bil bliže, skoraj pod prežo. Miren, prepričan v dober strel, sem skrčil kazalec. Toda na nastrelu ni bilo videti ničesar, samo trava ... Nemogoče?! Pograbil sem svetilko in z njeno pomočjo obsvetil travnik. Vzel sem puško ter počasi sestopil s preže, da bi podrobneje raziskal nastrel. Tudi tedaj nisem našel ničesar. Ko pa sem se obrnil ter obsvetil preostalo površino travnika, sem ga vendarle zagledal ... Ležal je na boku, s pogledom, uprtim proti meni. Njegove že mrtve, a v luči svetle oči so bodle iz teme ...

Na dvorišču Črešenkove kmetije sta me pričakala Maks in Peter. Končno sem potem, ko sta mi čestitala k lovskemu blagru, lahko izrekel besedi: »Lovska hvala!«

* * *

Zamišljen zrem v tipkovnico in v mislih izbiram prave besede za lovsko tovariša – prijatelja. Ob spominu na njuno usodo me venomer obda tesnoba občutek.

Prijatelja Maks in Peter sta se namreč 3. aprila 2008 v prometni nesreči blizu HE Ožbalt smrtno ponesrečila. Prevevajo me spomini na tisti dan pred nesrečo, ko sem bil z njima še na dvorišču Črešenkove kmetije, kjer smo se pogovarjali o naravi, divjadi, lovstvu in se pomerili tudi v streljanju z malokalibrsko puško na tarčo. Bil je popoln čas, v katerega je še isti dan ponoči zazevala praznina, ki je mnogim povzročila neizmerno bolečino. Z njuno preprostostjo, dobrosrčnostjo in iskrenostjo sta Maks in Peter v nas zapustila neizbrisni spomin ...

Bratranca, sosed, prijatelj in lovski tovariša Maks Rihter ml. in Peter Garmut: po uplenitvi zadnjega Maksovega srnjaka, nepravilnega osmeraka ...

Foto: M. Richter

Zakaj lovimo?

Lovska zveza Slovenije je 17. 10. 2009 v Sevnem pri Novem mestu, v Centru biotehnike in turizma Grm, organizirala posebno **problemsko delavnico** pod navedenim naslovom. K sodelovanju je povabila po naključnem vzorcu izbrane približno vsakega tretjega predsednika (starešino). Od 165 vabljenih starešin se jih je zbralo 60 (udeležbo je ustrezno opravičilo le 34 starešin). V svojem pozdravnem govoru prisotnim je predsednik LZS mag. **Srečko F. Krobe** izrazil razočaranje nad domala porazno udeležbo. Ob tem je tudi povedal, da je dogodek tudi nekakšen uvod v dvodnevne lovskie seminarje, v t. i. *Lovske dneve*, dvodnevne strokovne seminarje, ki se bodo začeli prihodnje leto.

Glede tematike, ki so jo obravnavali na delavnici, je bilo poudarjeno, da je slovenska lovška organizacija z novim Zakonom o divjadi in lovstvu (ZDLov - 1) postavljena v novo vlogo, zaradi česar si vodstvo LZS in vse njene članice vsak dan postavljajo temeljno vprašanje: **Zakaj lovimo?** Upravljkam lovišč in območnim lovskim zvezam so bile z novim zakonom odvzete določene javne naloge (slednjih zakon sploh ne omenja več), druge naloge, predvsem nestrokovne narave, pa so jim bile naložene na novo. Koncesijske pogodbe za upravljanje lovišč so podpisane in za svoje delovanje smo LD začeli celo plačevati koncesnino.

Lov v ožjem pomenu besede, torej naše združevanje zaradi lova, in posledično povezane naše društvene aktivnosti so tesno vtkanе v tradicijo slovenskega lovstva. Pripravljalni odbor strokovne delavnice je menil, da sta slovenski lov in lovstvo zapletena strokovna in odgovorna dejavnost, česar se lovci dobro zavedamo. Le enotni in z

Foto: M. Avber

Skupinska fotografija udeležencev problemske delavnice v Novem mestu

enakimi cilji bomo lahko, ob spremenjenih tehničnih in družbenih razmerah, še naprej gradili ustrezno etično kulturo lova in uspešno nadaljevali bogato in v svetu priznano lovsko tradicijo. Obenem moramo biti konstruktivno kritični tudi do nalog in ukrepov, ki jih v skupni prostor prinašajo nekatere državne strokovne službe, politika oz. druge interesne skupine.

»Čas je, da se javno vprašamo,« so poudarili uvodničarji, »zakaj lovimo, kakšne naloge opravljamo v korist države, kolikšni so naši stroški, povezani z izvajanjem teh nalog, in kakšen je odgovor nelovske javnosti na našo dejavnost?«

Mnogokrat je sredi Evrope postavljeno vprašanje, in sicer v lovskih krogih, še posebno pa v nelovskih, zakaj je lov sploh potreben v enaindvajsetem stoletju. Čeprav odgovor na to vprašanje nobenemu lovcu ne bi smel povzročati težav, so ga na delavnici, ki je bila razdeljena v pet tematskih sklopov, posebno natančno analizirali. Ker je dober del naše aktivnosti v okviru LD, območnih lovskih zvezah in še posebno na nivoju LZS povezan z umeščanjem pravega namena, ciljev lova in sodobnega lovstva v slovenski prostor, so udeleženci, razdeljeni

v pet skupin, želeli dobiti enoten in jasen odgovor.

Predvsem so želeli pridobiti skupne temeljne odgovore in stališča na naslednja vprašanja:

Kaj je bistveni interes nas lovcev?

Ali je naš interes lahko širše družbeno pomemben?

Koliko nalog nam lahko nalaga družba?

Ali nam lov pomeni le izvrševanje predpisanega načrta odstrela ali še kaj več?

Način dela delavnice je v uvodnem delu natančno razložil prof. dr. **Ivan Kos** in prisotne razdelil v pet skupin, ki so jih vodili posamezni moderatorji (vsi člani slovenske lovskie organizacije).

Dr. **Hubert Potočnik** je vodil

delavnico z naslovom **Lov in poseganje v populacije**, prof. dr. **Ivan Kos** je vodil delavnico z naslovom **Lov kot aktivnost v naravi**, mag. **Lado Bradač** **Lov in varstvo divjadi**, **Srečko Žerjav** **Vrednotenje trofej in mesa divjadi (divjačine)**, mag. **Dolores Čarga** pa **Slovenska lovška tradicija in sodobna družba**.

Vsaka skupina je obravnavala dve temi. Po zaključku skupnega dela, ki je sledil skupnemu kosilu, so udeleženci v veliki dvorani kmetijskega centra skupaj analizirali svoje delo in sami sebi predstavili rezultate posameznih tem. V skupni razpravi so oblikovali še skupna stališča, ki bodo upoštevana pri pripravi strokovno obdelanih povzetkih rezultatov vseh tematskih sklopov delavnice, ki jih bo posebna skupina pripravila za objavo v Lovcu (predvidoma v prvi številki novega letnika), za nastopanje pred nelovsko javnostjo in še posebno pri razgovorih z odgovornimi na resornih ministrstvih, ki so s svojo dejavnostjo povezana z lovstvom.

Udeleženi predstavniki LD so delavnice izjemno dobro sprejeli in ocenili, so pa udeleženci izrazili ostro kritiko glede povabljenih – neopravičeno odsotnih – predsednikov lovskih družen.

Boris Leskovic

Foto: Š. Vesel

V posameznih tematskih delavnicah (bilo jih je pet) so se oblikovala skupna izhodišča za nadaljnje delovanje lovskie organizacije, upravljkam lovišč in posameznih lovcev pa tudi naše lovskostrokovne dejavnosti.

Izbrane LD, katerih starešine so bili povabljeni na problemsko delavnico, a se je niso udeležili niti niso opravičili izostanka:

GRADAC, SINJI VRH, BISTRICA OB SOTLI, BOJANSKO - ŠTORE, GOZDNIK - GRIŽE, HUM - CELJE, PODČETRTEK, ROGATEC, SOLČAVA, ŠMARJE PRI JELŠAH, VELUNJA - ŠOŠTANI, VRANSKO, DOBRČA, JELOVICA - RIBNO, JOŠT - KRANJI, STOL - ŽIROVNICA, ŠKOFJA LOKA, ANHOVO, LIJAK, TRNOVSKI GOZD, BOVEC, MOST NA SOČI, SMAST, TREBUŠA, DOLE NAD IDRIJO, POREZEN, BANJA LOKA - KOSTEL, TURJAK, DEKANI, STRUNJAN, BISTRA, MISLINJA, PECA - MEŽICA, PREŽIHOVO, BOROVNICA, DOMŽALE, HOTEDRŠICA, KAMNIK, LUKOVICA, MOTNIK - ŠPITALIČ, SUHA KRAJINA, ŠKOFJICA, TOŠKO ČELO, VIŠNJA GORA, BENEDIKT, ČREŠNJEVEC, FRAM, KAPLA, POLJČANE, RAČE, REMŠNIK, STARŠE, VOLIČINA, BABNO POLJE, CERKNICA, IGA VAS, RAKEK, DOBRNIČ, MIRNA PEČ, ŠENTRUPERT, TRDINOV VRH, DOLCE - KOMEN, KOJNIK, PODGORJE, SENOŽEČE, VIDEŽ - KOZINA, ARTIČE, BRESTANICA, PIŠECE, SENOV, VELIKI KAMEN, ČRNA JAMA, JAVORNIK POSTOJNA, PLANINA, TABOR - ZAGORJE, BAKOVCI - LIPOVCI, CANKOVA, GRAD - KUZMA, KOMPAS PESKOVCI, LENDAVA, MURSKA SOBOTA, PROSENJAKOVCI, ROGAŠOVCI, BORIS KIDRIČ, CIRKULANE, DRAVINJA - MAJŠPERK, SREDIŠČE, ŽETALE, DOLE PRI LITIJI, LITIJA, LOG - ŠENTVID PRI GROBELNEM, SLOVENSKE KONJICE, BOHINJSKA BISTRICA, BRJE - ERZELJ, SMAST, ISTRA - GRAČIŠČE, KOPRIVNA - TOPLA, GRO-SUPLJE, RAKITNA, KUNGOTA, RADLJE, BEGUNJE, NOVO MESTO, VELIKI GABER, ŽABNIK - OBROV, MOKRICE, GRADIŠČE - KOŠANA, RADOVCI, CIRKOVCE.

Pripravljalni odbor

Dobro organizirana tematska delavnica, ki je kljub slabi udeležbi LD prispevala uporabne rezultate.

Lovske družine še naprej ostajajo lastnice zemljišč

Pred nekaj leti je **Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije** (v nadaljevanju: sklad) nekatere lovske družine (LD), med njimi tudi **LD Cirkovce**, pozval k podpisu pogodb o prenosu kmetijskih zemljišč in gozdov, na katerih je bila v zemljiški knjigi vknjižena lastninska pravica na ime lovske družine, pa tudi za prenos zemljišč v družbeni lastnini, na katerih so bile v zemljiški knjigi lovske družine vknjižene kot imetnice pravice uporabe. Sklad je svoj poziv utemeljeval s tem, naj bi na podlagi 14. člena *Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije* (Uradni list RS, št. 10/93, 1/96 in 23/96; v nadaljevanju: ZSKZ)¹ z 11. 3. 1993, ko je

¹ Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 10/93, 1/96 in 23/96) je začel veljati 11. 3. 1993. Prvi odstavek 14. člena Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in

začel veljati ta zakon, postala tudi kmetijska zemljišča in gozdovi, s katerimi so dotlej upravljale LD, last Republike Slovenije.

Nekatere starešine LD, med njimi tudi starešina LD Cirkovce, so takšen poziv sklada ostro zavrnilo, saj so menile, da je

gozdov Republike Slovenije določa, da postanejo kmetijska zemljišča, kmetije in gozdovi v družbeni lastnini, ki niso postali last Republike Slovenije oziroma občin po zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92) oziroma po zakonu o zadrukah (Uradni list RS, št. 13/92) ter kmetijska zemljišča in gozdovi, ki so jih temeljne organizacije kooperantov dobile v upravljanje in razpolaganje na neodplačen način, z dnem uveljavitve tega zakona last Republike Slovenije oziroma občin in se po stanju ob uveljavitvi tega zakona prenesejo na sklad oziroma občino.

Drugi odstavek 14. člena Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije pa določa, da se v sklad oziroma na občino na način, v rokih in po postopkih, določenih s tem zakonom, prenesejo tudi kmetijska zemljišča, kmetije in gozdovi, ki so postali last Republike Slovenije oziroma občin po drugih predpisih. Taka kmetijska zemljišča, kmetije in gozdovi se prenesejo na sklad oziroma občino po stanju na dan uveljavitve teh predpisov.

povsem nerazumljivo, da zemljišča, ki so jih lovske družine kupile, prodajalcem plačale kupnino, državi pa plačale tudi davek na promet nepremičnin in se na podlagi overjenih pogodb vknjižile kot lastnice v zemljiško knjigo, preprosto prenesejo v upravljanje in razpolaganje sklada. Z drugimi besedami: nerazumljivo je, da navedena zemljišča preidejo v last Republike Slovenije povsem neodplačno brez kakršne koli odškodnine. Vodstva nekaterih LD so poziv sklada morda tudi sprejela.

Zoper LD, ki pogodb o prenosu zemljišč niso hotele in želele podpisati, med njimi je bila tudi LD Cirkovce, je vložilo Državno pravobranilstvo Republike Slovenije tožbo, s katero je zahtevalo ugotovitev, da je lastnica vtoževanih zemljišč Republika Slovenija in naj lovske družine, zoper katere je bila vložena tožba, Republiki Sloveniji za vknjižbo lastninske pravice izstavijo primerno listino, na temelju katere bo mogoč zemljiškopravni prenos lastninske pra-

vice na vtoževanih zemljiščih na Republiko Slovenijo.

Lovske družine (tudi LD Cirkovce) so v postopku pred sodiščem trdno zagovarjale svoje stališče, da določbe 14. člena ZSKZ niso pravna podlaga za prenos kupljenih zemljišč, saj so v skladu z veljavnimi predpisi sklenile veljavne (odplačne) pravne posle, na podlagi katerih so vpisale lastninsko pravico v zemljiško knjigo na svoje ime. Lastninske pravice na vtoževanih nepremičninah jim niso odvzeli ne Zakon o temeljnih lastninsko-pravnih razmerjih (Uradni list SFRJ, št. 6/80), Stvarnopravni zakonik (Uradni list RS, št. 87/02) in tudi ne ZSKZ, prav tako pa tudi noben drug predpis. Ker je v skladu s splošnimi pravnimi načeli dokazno breme na strani tistega, ki nekaj zatrjuje, pa so v postopku pred sodiščem predlagale, naj Državno pravobranilstvo Republike Slovenije oziroma sklad za svoje trditve predloži dokazila, da imajo vtoževana zemljišča pravni status zemljišč iz prvega oziro-

ma drugega odstavka 14. člena ZSKZ.

Ves čas zatrjevano stališče LD je končno potrdilo tudi Višje sodišče v Mariboru, ki je v zadevi pod opr. št. I Cp 827/2009 z dne 15. 7. 2009, razsodilo, da »iz ugotovljenega dejanskega stanja, ki pritožbeno ni sporno, izhaja, da je pri nepremičninah v zemljiški knjigi vpisana lastninska pravica v korist toženke (op. lovske družine), nikoli pa v njeno korist na teh nepremičninah ni bila vpisana družbena lastnina s pravico uporabe. To pa je v predmetni zadevi tudi po oceni pritožbenega sodišča za razsodbo odločilna okoliščina, zaradi katere ni mogoče uporabiti pravne podlage, ki jo kot temelj svojega zahtevka navaja tožnica ... Sodišče prve stopnje je pravilno zaključilo, da z vidika predpisov, ki urejajo oziroma so urejali pridobitev stvarnih pravic na nepremičninah (ZTLPR, SZP, pa tudi pred tem veljavnih določil Občega državlanskega zakonika), ni bilo ovir, da bi toženka na spornih nepremičninah na podlagi sklenjenih kupoprodajnih pogodb pridobila lastninsko pravico. Upošteva se odločbo Ustavnega sodišča Slovenije, št. U-I-87/93 z dne 18. 10. 2005, ter določbo 57. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, so imele lovske družine položaj družbenih organizacij, ki so za svoje poslovanje uporabljale predpise o društvih. Kot take so lahko pridobile v uporabo tudi sredstva v družbeni lastnini (predvsem kmetijska zemljišča in gozdove), kar pa ne pomeni, da niso mogle imeti sredstev v svoji (zasebni) lasti ...«.

Iz navedene sodne odločbe je razvidno, da LD še naprej ostajajo lastnice zemljišč, ki so jih za doseganje skupnih interesov ciljev na področju upravljanja z divjadjo pridobile na odplačen način in na katerih so v zemljiški knjigi vpisane kot lastnice kmetijskih zemljišč in gozdov. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje glede tistih kmetijskih zemljišč in gozdov, na katerih je bila na dan uveljavitve Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov v zemljiški knjigi vknjižena družbena lastnina. Pri reševanju tega vprašanja lovci upravičeno pričakujemo usklajene aktivnosti tudi s strani Lovske zveze Slovenije.

Mag. Nataša Oven,
strokovna sodelavka v odvetniški
pisarni Bogdana Mahneta,
in **Bogomir Male,**
starešina LD Cirkovce

Najboljše strelske ekipe v streljanju na premično tarčo

Prvenstvo LZS (2009) - tarča bežeči merjasec

Drugega septembrskega soboto so se strelci na t. i. bežečega merjasca ponovno pomerili na strelišču v Žančanih, kjer se je letos žal zbralo samo 20 lovcev – posameznikov, območne lovske zveze pa je zastopalo le pet ekip. Tekmo so, podobno kot v prejšnjih letih, vzorno vodili prizadevni člani **LD Slovenj Gradec**, za kar se jim v imenu Komisije za strelstvo iskreno zahvaljujem.

V lepem vremenu so tudi letos zmagali strelci **LD Trebnje**, ki so v skladu s Pravilnikom o lovskem strelstvu zastopali ZLD Novo mesto.

Menim, da se disciplini streljanje z MK-puško na »bežečega merjasca« namenja premalo pozornosti, kar smo ugotovili že lani, pa pravega zanimanja vseeno ni. Morda bi tekmovanje veljalo združiti s katerim od pogojev na divje prašiče?! V takem primeru bi tekmovanje le težko spravili »pod streho« ...

Vsem najboljšim iskrene čestitke, saj dokazujejo, da je na »stopničke« mogoče priti le z vadbo.

Mitja Kersnik

Rezultati – (LZS 2009) bežeči merjasec

Posamezniki:

1. Peter Flis	252 (162 + 90)
2. Klemen Sadar	249 (167 + 82)
3. Ivan Slak	248 (164 + 83)
4. Jože Štefančič	246 (165 + 81)
5. Tomaž Hain	239 (165 + 74)
6. Edo Sidar	234 (169 + 65)

Strelsko prvenstvo LZS za veterane

Letošnje (2009) prvenstvo veteranov je potekalo na Koroškem na strelišču LD Slovenj Gradec. Lahko bi rekli spet, saj veliko izbire žal Komisija za strelstvo LZS ni imela. Letos so bili člani **LD Slovenj Gradec** žal ali na srečo edini, ki so bili pripravljeni organizirati katero koli od strelskih prvenstev. Komisija se je zato toliko lažje odločila in jim zaupala v izpeljavo tudi prvenstvo v streljanju na premikajočo se tarčo, ki je potekalo en teden pozneje.

Kot strelec in obenem predstavnik LZS lahko pripomnim le, da se je tekma malce zavlekla, ker obe predpisani disciplini nista mogli potekati hkrati. A zamuda se je vendarle nekoliko zmanjšala zaradi desetih strelskih mest pri disciplini MK-puška – sede s prislonom ob kol.

Letos je tekmovanje prvič potekalo po določenih novega Pravilnika o lovskem strelstvu, ki zdaj ločuje veterane na veterane in super veterane (55 let oziroma 65 let dopolnjene starosti). Bonifikacije ni več, uspešni strelci v vsaki kategoriji pa so po novem posebej nagrajeni s pokali.

Poudariti je treba, da so bili rezultati v obeh disciplinah in kategorijah izredno dobri, saj se je le za eno prosto mesto za nastop v končni seriji pomerilo osem strelcev – veteranov, ki so v rednem delu zadeli 24 golobov, poleg petih strelcev, ki so se v končnici (finale) uvrstili s 25 zadetki.

Od ekip so blesteli koroški »golobaši«, saj jim je ušel le eden od 75 golobov ob ugotovitvi, da so streljali na »normalne«

Najboljši trije posamezniki v streljanju na bežečega merjasca

Ekipno:

1. ZLD Novo mesto	493 krogov
2. Koroška LZ	480 krogov
3. ZLD Posavje	479 krogov

Najuspešnejše ekipe strelcev veteranov: 1. ZLD Posavje, 2. LZ Koroške in 3. ZLD Ljubljana

*Najuspešnejši strellec, super veteran Peter Slatnar, prejema zaslu-
ženi pokal.*

Najuspešnejši trije strelci veterani ob razglasitvi rezultatov

golobe, ki so leteli do 70 m da-
leč.

Vsem strelcem iskrene če-
stitke, organizatorju pa zahvala
za korektno organizirano strel-
sko tekmovanje. Na svidenje
prihodnje leto z upanjem, da se
bodo tekme udeležili tudi strelci
iz nekaterih ZLD/LZ, ki so bili
letos odsotni.

Mitja Kersnik

**Rezultati Prvenstva LZS v stre-
ljanju (veterani 2009)**

KOMBINACIJA – posamezniki

Super veterani:

1. Peter Slatnar	184 točk
2. Franc Pavlovič	180 točk
3. Bernard Šesek	179 točk

Veterani:

1. Mitja Kersnik	195 točk
2. Jože Koritnik	193 točk
3. Aleksander Štumpf	191 točk

Golobi – super veterani:

1. Peter Slatnar	23 + 20
2. Ivan Curl	21 + 22
3. Jože Škoflek	22 + 21

Veterani:

1. Mitja Kersnik	25 + 24
2. Tone Zupan	25 + 23
3. Rajko Andrejašič	24 + 24

Krogla – super veterani:

1. Franc Pavlovič	96 + 97 193
2. Jure Druškovič	98 + 94 192
3. Ivan Curl	92 + 97 189

Veterani:

1. Mitja Kersnik	95 + 98 193
2. Anton Željko	95 + 97 192
3. Jože Koritnik	97 + 94 191

EKIPNO

Krogla:

1. ZLD Posavje	286 točk
2. LZ Maribor	276 točk
3. ZLD Ljubljana	274 točk

Golobi:

1. Koroška LZ	74 golobov
2. ZLD Posavje	69 golobov
3. ZLD Ljubljana	69 golobov

Kombinacija:

1. ZLD Posavja	562 točk
2. Koroška LZ	554 točk
3. ZLD Ljubljana	550 točk

Meddružinsko strelsko prvenstvo ZLD Ptuj - Ormož

15. 8. 2009 je bilo v orga-
nizaciji **LD Jože Lacko**
- **Ptuj** meddružinsko strelsko
prvenstvo ZLD Ptuj - Ormož v
lovskem streljanju. Potekalo je
v ugodnih vremenskih razmerah
na strelišču LD Jože Lacko - Ptuj
v Gajkah pri Ptuj.

Prvenstva se je udeležilo se-
demnajst ekip iz ZLD Ptuj -
Ormož, v posamični konkurenci
članov pa je tekmovalo 54 posa-
meznikov in sedem veteranov.

Po uvodnem nagovoru stare-
šine organizatorja, **Igorja Simo-
niča**, in predsednika ZLD Ptuj
- Ormož, **mag. Emilijana Tra-
fele**, je vodja tekme **Sandi Petek**
navzoče seznanil s kratko pred-
stavitvijo pravil, nato pa se je
začelo tekmovanje.

Ekipa in člani, posamezniki
do starosti do 55 let, so tekmo-
vali v streljanju na petnajst gli-
nastih golobov, lovski položaj,
ter v streljanju z MK puško na
razdalji 35 m z dvajsetimi strelji

na pomanjšane tarče: divji pra-
šič, gams, lisica in srnjak.

Lovci - veterani, stari več kot
55 let, so streljali na petnajst gli-
nastih golobov, lovski položaj, z
MK-puško prav tako na razdalji
35 m deset strelcev v tarčo srnja-
ka.

Pri streljanju na glinaste golo-
be so bili doseženi rezultati ne-
koliko boljši kot pri streljanju z
MK-puško. Zaznati je bilo, da
lovci v tem delu Slovenije daje-
mo, v primerjavi z drugimi, le
premallo poudarka streljanju z
MK-puško in risanico večjega
kalibra.

Prvenstvo je bilo uspešno,
brez pritožb, predvsem pa varno
zaključeno ob 15. uri z razgla-
sitvijo rezultatov in izročitvijo
pokalov ter medalj.

**Rezultati ZLD Ptuj - Ormož
v članski konkurenci (starost
do 55 let) in konkurenci vete-
ranov (več kot 55 let):**

Ekipno – kombinacija:

1. LD Trnovska vas
2. LD Jože Lacko - Ptuj
3. LD Cirkovce

Prizor s strelišča LD Jože Lacko - Ptuj

*Vsi lovski strelci in strelci veterani ZLD Ptuj Ormož, ki so na med-
družinskem tekmovanju dosegli najboljše strelske rezultate.*

Foto: K. Kováčec

(Do 55 let)

Posamezniki – kombinacija:

1. Venček Bezjak, LD Bresnica
2. Franc Čagran, LD Bresnica
3. Davorin Toš, LD Trnovska vas

Posamezniki – glinasti golobi:

1. Bojan Petrovič, LD Cirkulane
2. Davorin Toš, LD Trnovska vas
3. Venček Bezjak, LD Bresnica

Posamezniki – MK-puška:

1. Marjan Lah, LD Cirkovce
2. Janez Tašner, LD Trnovska vas
3. Davorin Toš, LD Trnovska vas

Veterani (več kot 55 let):

Posamezniki – kombinacija:

1. Stanko Lah, LD Cirkovce
2. Feri Krušič, LD Jože Lacko - Ptuj
3. Drago Verdenik, LD Ptuj

Posamezniki – glinasti golobi:

1. Drago Verdenik, LD Ptuj
2. Stanko Lah, LD Cirkovce
3. Feri Krušič, LD Jože Lacko - Ptuj

Posamezniki – MK-puška:

1. Feri Krušič, LD Jože Lacko - Ptuj
2. Stanko Lah, LD Cirkovce
3. Franjo Ribič, LD Markovci

Prvenstvo se je končalo z željo po še boljših rezultatih in da bi se prihodnje leto ponovno srečali še v večjem številu na istem strelišču, je povedal predsednik Komisije za lovsko strelstvo pri ZLD Ptuj - Ormož, **Primož Turnšek**. Po razglasitvi rezultatov smo nadaljevali z »lovskimi strelskimi debatami« ter prijetnim druženjem ob dobri jedi in pijači, za kar so poskrbeli pridni in marljivi lovci organizatorja.

Igor Simonič

Prenovljen lovski dom v Radečah

Natanko pred letom smo se tudi lovci LD Radeče odločili za prenovo svojega lovskega doma, kar je bilo nujno potrebno. Z veliko truda in težko pridobljenimi prispevki posameznikov nam je uspelo.

Uredili smo lep gostinski lokal za interne potrebe, nad njim pa še deset prenočišč s kopalnico in straniščem, prenovili smo pročelje doma in asfaltirali okolico.

Tako smo v okviru občinskega praznika odprli dom in pripravili veselico. Začelo se je z mojim pozdravnim govorom, sledila sta

še govora župana Občine Radeče **Matjaža Hana** in predsednika LZS mag. **Srečka F. Kropeta**, katerima se na tem mestu iskreno zahvaljujem za njun obisk. Slavnostnega odprtja so se udele-

Obnovljen lovski dom LD Radeče je poleg lovcev na uporabo tudi občanom.

žili tudi predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki so se prepričali, da je mogoče s prostovoljnim delom in močno voljo veliko narediti, čeprav menim, da bi si lahko z njihovimi programi LAS za razvoj podeželja tudi precej pomagali, saj takšni lovski domovi ne nazadnje tudi pripomorejo k turistični ponudbi podeželja ... No, o tem kdaj drugič!

Skratka, prireditev je uspela, obiskovalcev je bilo veliko. Žal pa je kljub številnim vabilom našim lovskim družinam iz ZLD Zasavje zelena bratovščina spet razočarala s svojo skromno udeležbo. Marsikatera LD bo morala obnoviti dom, vendar ji bo to težko uspelo brez družne pomoči vseh lovcev in pomoči zunaj svoje matične družine. Menim, da se posamezne LD še vedno preveč zapirajo same vase in po svoje »modrujejo«, rezultati njihovega delovanja pa so slabi ... Ne vem, kdaj se bodo lovci zavedeli, da imamo le skupaj potrebno moč, s katero lahko premagamo kruto splošno miselnost ljudstva o enostranskem poslanstvu lovstva na Slovenskem.

Skratka, uspelo nam je! Dom je obnovljen, pripravljen za našo naslednjo generacijo. Občani Občine Radeče so ga sprejeli medse in ga tudi že z veseljem uporabljajo, saj jim ponuja lep, umirjen kotiček za zaključene družbe. Z njim posredno upoštevajo tudi nas lovce, ki smo ga omogočili in jim ga nudimo.

Upam, da se bomo v prihodnje še večkrat zbrali in si nazdravili v našem prenovljenem lovskem domu ...

Sebastijan Lipeč

so bila dvakrat na teden na Višji strokovni šoli v Postojni, nekateri, skupaj s predstavitevjo dela lovišča s posebnim namenom Jelen - Snežnik, pa v gozdni hiši na Mašunu.

Za opravljanje lovskega izpita se je prijavilo **34 pripravnikov**, med katerimi je bila samo ena pripravnica nežnega spola. Trem kandidatom teoretičnega dela lovskega izpita ni bilo treba opravljati, dva pa sta odstopila med tečajem. Končni zaključni izpit je uspešno opravilo **29 pripravnikov**. Vsi kandidati so poprej uspešno opravili tudi praktični del lovskega izpita v svojih lovskih družinah. Za lovce, ki so bili mentorji pripravnikom, so bili že prej organizirani kratki operativni seminarji, kar se je izkazalo kot dobra oblika pomoči pri praktičnem usposabljanju kandidatov.

Vodja tečaja za Postojnsko-Bistriško ZLD je bil **Igor Simič**, za ZLD Notranjske pa **Franc**

Nekdanji pripravniki s člani predavateljskega aktiva izobraževanja za nove lovce iz Postojnsko-Bistriške ZLD in Notranjske ZLD

Na Notranjskem novih lovcev komaj za »enostavno reprodukcijo«

Z manjšo zamudo smo končali letošnje izobraževanje novih lovcev v **Postojnsko-Bistriški ZLD in ZLD Notranjske**. Že nekajletna praksa, da obe območni lovski zvezi organizirata skupno izobraževanje lovskih pripravnikov, se je tudi tokrat izkazala kot dobra. Nekaj pripravnikov je bilo tudi iz drugih, sosednjih lovske zvez.

Teoretični del izobraževanja se je začel 6. 3. 2009, zaključni izpiti pa so bili 9. 5. 2009. Program predavanj je bil sorazmerno zgoščen, vendar so ga vsi kandidati kar uspešno prestali. Predavanja

Košćak. Tudi predavateljski aktiv je bil sestavljen iz predavateljev iz obeh območnih lovske zvez.

Poleg programa teoretičnega usposabljanja za lovske pripravnike, ki je bil sprejet na Lovski zvezi Slovenije, so predavatelji poskušali pri posameznih poglavjih dati poudarek tudi vsem posebnostim, ki so značilne za območje, na katerem gospodarijo notranjski lovci, in ki se v zadnjem času omenja kot »zele- ni kras«.

Izobraževanje letošnje generacije lovske pripravnikov na Notranjskem lahko ocenimo kot zadovoljivo, čeprav je bilo v povprečju mogoče za nekaj odtencev slabše kot pri prejšnjih generacijah. Vzrok temu je treba iskati predvsem v delno spre-

njenem programu, pa tudi v precejšnji časovni dinamiki samih predavanj.

Osemnajstega septembra so vsi »diplomanti« v prijetnem okolju Gostilne Benigar v Pivki slavnostno prejeli lovsko spričevalo. Vsak novi lovec je ob tej priložnosti podpisal tudi Zapri-sego, s katero se je zavezal, da bo spoštoval *etični kodeks slovenskega lovca*. Po tem dejanju je vsak pripravnik dokončno postal pravno močni član zelene bratovščine. V novem poslanstvu jim je vodja tečaja zaželel obilo uspeha, čemur se je pridružil tudi ves predavateljski aktiv.

V naše vrste skušamo pritegniti čim več mladih članov, da bomo zagotovili ustrezno pomlajevanje naših vrst ali vsaj »enostavno reprodukcijo« naše organizacije, kot se je izrazil eden od udeležencev slavnostnega dogodka.

Franč Koščak

Prleški lovci in policisti bodo še bolje sodelovali

Policisti PU Murska Sobota, še posebno tisti iz PP Gornja Radgona in PP Ljutomer, in lovci iz **Zveze lovskih druženj (ZLD) Prlekije** so se odločili za koristen način sodelovanja, ki bo gotovo koristil eni in drugi strani, še posebno glede varstva naravnega okolja in divjadi. V lovskem domu Jež v Radencih so namreč organizirali delovno srečanje, na katerem se je zbralo več kot 60 udeležencev, lovcev in policistov, na čelu s predsednikom ZLD Prlekije **Antonom Holcem** in direktorjem PU Murska Sobota **Dragom Ribašem**. Na srečanju, ki je bilo namenjeno predvsem spoznavanju in dogovoru o sodelovanju, so bili predvsem najvišji policijski starešine PU Murska Sobota in PP Gornja Radgona ter PP Ljutomer z novima komandirjema **Cirilom Magdičem** in **Romanom Zverom**. Z druge strani pa so bili lovski starešine in lovski čuvaji iz osmih LD, ki se združujejo v ZLD Prlekije, ki mimogrede skupaj šteje okrog 530 članic in članov zelene bratovščine.

Ribaš in Holc sta ocenila, da je to izjemno koristno sodelovanje. »Srečanje v Radencih je še posebno dobrodošlo zaradi spoznavanja in pogovora o morebitnih načinih sodelovanja,« so povedali. Predstavniki Policije

so ponovili določila Zakona o orožju, pri čemer so policisti še posebej opozorili na pravilno prenašanje orožja, uživanje alkohola v povezavi z nošenjem orožja in podobno. Spregovorili so tudi o problematiki vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, o obveščanju o povozih divjadi, nezakonitem lovu – krivolovu, problematiki potepuških psov ipd. »Pomembno je, da lovci, zlasti lovski čuvaji in starešine, spoznajo naše vodje policijskih varnostnih okolišev (VPO), ki so ves čas na terenu, ter pomočnike komandirjev in komandirje iz obeh policijskih postaj na tem območju. Vsekakor sta dobrodošla tudi izmenjava izkušenj in pogovor o nadaljnjih aktivnostih. Naše poti se prepletajo in gotovo je, da si lahko medsebojno precej pomagamo, zlasti še pri varstvu okolja,« je med drugim menil prvi pomurski policist Drago Ribaš, ki je zadovoljen, da je po nekajletnem mrtvilu boljše sodelovanje med policisti in lovci. Zato je pozdravil pobudo lovcev in svojih sodelavcev, enako pa pričakuje, da se bodo kmalu srečali tudi z lovci in policisti z območja Zveze lovskih druženj Prekmurja.

Po srečanju v Radencih, menda edinem tovrstnem srečanju na tako visokem nivoju v državi, lahko sklenemo, da bodo lovci poslej več pomagali policistom, slednji pa lovcem. Lovski čuvaji se namreč veliko gibljejo po gozdovih in sploh v naravnem okolju, kjer nepridipravi med drugim gojijo indijsko konopljo in podobne prepovedane rastline. In prav lovci, ki so ves čas na terenu, lahko obvestijo policiste, predvsem vodje VPO, s katerimi naj bi se v prihodnje večkrat srečevali, se pogovarjali in sodelovali. Lovci pogosto srečujejo neznane ljudi, ki bi bili lahko

ilegalci, o čemer bi lahko redno obveščali policiste. Po drugi strani pa bi policisti nekoliko večjo pozornost namenili odkrivanju lastnikov potepuških psov, obveščanju o povozenih živali ipd. »Naš cilj je predvsem zatiranje krivolova, ki ga je žal v teh krajih še vedno veliko. Pereča za nas je tudi problematika potepu-

SUP PU Murska Sobota **Borisom Rakušo** predlagal, da bi se srečali predstavniki obeh strani. Na srečanju so se med drugim tudi dogovorili, da bodo lovci obveščali policiste o lokacijah divjih odlagališč, saj si tudi lovci prizadevajo za čistost naravnega okolja.

O. Bakal

Spominska fotografija udeležencev razgovora v lovskem domu Jež v Radencih

ških (klateških) psov, kjer smo zdaj zakonsko omejeni. Policisti pa lahko, prek veterinarjev ali drugače, ugotavljajo za čigave pse gre in nam pomagajo, da jim pošljemo opozorilno obvestilo. Ugotavljamo, da je potepuških psov v naravnem okolju izjemno veliko. Seveda se zavedamo, da psi niso krivi za malomarnost njihovih lastnikov, zato menimo da je treba take lastnike »pošteno udariti po žepu«, da bodo za svojo žival pozneje bolje poskrbeli. »Prav potepuški psi,« je dejal, »povzročajo povoze divjadi, zlasti srnjadi, ki brezglavo beži in potem konča pod kolesi motornih vozil. Potem ni samo škoda na povozeni živali, temveč tudi škoda na vozilu, nevarnost za druge udeležence v prometu ipd.,« je med drugim potalenal starešina ZLD Prlekije A. Holc, ki je skupaj z inšpektorjem

Številčna udeležba – spodbuda tudi za naslednja srečanja

12. Srečanje lovskih mojstrov in lovskih čuvajev ZLD Notranjske

Da leta hitro minevajo, je opaziti tudi pri naših srečanjih, saj smo pred dvanajstimi leti začeli s tako obliko organiziranega stalnega izobraževanja prav v **LD Begunje**. Tako smo se 29. 8. ob 9. uri spet zbrali LM in LČ ZLD Notranjske v Begunjah v večnamenski dvorani nad trgovino. Lovska kočica LD Begunje bi bila namreč pretesna za vse udeležence srečanja.

Prav tako kot vsa dosedanja srečanja je bilo tudi tokratno dobro zasnovano in je vse potekalo po programu. Za uvodne besede je poskrbel predsednik ZLD Notranjske **Edo Lenarčič**, ki je predstavil pomen tovrstnega izobraževanja, za njim pa je izrekel dobrodošlico in predstavil kratek opis zgodovine LD Begunje njen starešina **Boris Rupar**.

Strokovni del srečanja je začel podpredsednik LZS mag. **Lado Bradač**, ki je predaval o pogodbenem lovskem čuvaju. »Zakaj pogodbenem?« je vprašal v uvodu. Ker samo pogodbeni (LČ), z vsemi pogoji, ki jih mora izpolnjevati, je lovski čuvaj tudi uradna oseba, ki ga pri opravljanju njegove dolžnosti, skladno z zakonom in pooblastili, ščiti tudi zakonodajalec,

Delovni razgovor prleških lovcev in policistov je bil nadvse uspešen. Dogovorili so se za boljše sodelovanje in boljše obveščanje.

Foto: O. Bakal

torej država. Vsi LČ naj bi zato dobro poznali svoja pooblastila, še posebno 73. člen ZDLov - 1, ki natančno opredeljuje, kdaj je pogodbeni lovski čuvaj tudi uradna oseba. Predstavil nam je tudi nekaj primerov, kako so potekali nekateri primeri v sodni praksi. Nadalje je predstavil, kaj velja kot silobran, in na koncu dodal, da bodo prav taka izobraževanja ob predstavitvi še več primerov iz prakse ponudila boljše izhodišča za delo LČ kot odgovorne osebe. Nekaj besed je bilo namenjenih tudi sodelovanju lovskega čuvaja s Policijo in kako se ta služba odziva na obvestila lovskega čuvajev. Na koncu njegovega predavanja so mu poslušalci postavili kar nekaj vprašanj, ki so se nanašala prav na konkretne primere, povezane s krivolovom na območju ZLD Notranjske.

Po kratkem odmoru je predavanje nadaljeval **Vladimir Dekleva** z ZGS - OE Postojna, ki je po odhodu **Marka Brečeta** v zasluženi pokoj prevzel njegov resor. Pripravil je predavanje o lovskem načrtovanju in poročal o realizaciji gojitvenih del v lovišču ter poročal o opravljenem odstrelu. Opisal je postopek sprejemanja dolgoročnih lovskogojitvenih načrtov pa tudi enoletnih. Navedel je, kdo vse sodeluje pri pripravi načrtov, kaj vse se pri načrtovanju upošteva in kdo potrjuje načrte. Po končanem predavanju je bila kar pestra razprava glede načina priprave načrtov. Javno je bilo opozorjeno, katere pristojnosti smo lovci izgubili po novem zakonu, kako država sama sebi onemogoča lažje delo in kaj vse nepotrebno zahteva od upravljalcev lovišč. Ugotovljena je bilo nerazumna zamenjava lovskega leta in prenos na koledarsko leto, pri čemer je bilo izpostavljeno dejstvo, da pozimi ne moremo načrtovati, kaj bomo lahko lovili v jeseni. Slišati je bilo očitke, da si strokovna služba ZGS, ki je odgo-

Prve tri najboljše strelske ekipe LČ in LM na tovariškem tekmovanju na bežečega merjasca in skrito tarčo

vorna za pretežni del načrtovanja, vse skupaj preveč »na lahko predstavlja« ob dejstvu, da še pri gozdnogospodarskem načrtovanju ne uresniči vsega načrtovanega (drevesa ostanejo neposekana), kar je še toliko težje pri divjadi, ki je gibljiva. »Drevo

Na takšne ugovore je Dekleva odgovoril, da se strinja z očitki in da imamo srečo, saj dokler bodo načrtovalci po posameznih enotah tudi lovci, bodo odgovorne službe lažje razumele problematiko realizacije lovskogojitvenega načrta.

Skupinska fotografija udeležencev 12. srečanja LČ in LM Notranjske (29. 8. 2009)

počaka tam, kot je, živi osebki imajo pa tudi svoje potrebe,« je pristavil eden od razpravljavcev.

Predavatelji (od leve): Blaž Krže, mag. Lado Bradač, Vladimir Dekleva in Franc Koščak

je vedno dobrodošel del lovčeve opreme.

Druženje je popestrilo strelsko tekmovanje (v ekipni konkurenci) z MK-puško na bežečega merjasca in skrito tarčo. Prva nagrada za skrito tarčo je odšla v LD Iga vas, ekipno tekmo bežeči merjasec pa je prepričljivo dobila ekipa LD Begunje 2 pred ekipo LD Iga vas in ekipo LD Begunje 1.

Na koncu poročila naj še napišem, da so srečanja vedno bolj obiskana, saj prevladuje spoznanje, da le tako lovski čuvaji in mojstri pridobimo marsikatero novo informacijo »iz prve roke« in potrebno znanje, ki ga v lovstvu ni nikoli preveč. Tudi vrstna številka srečanj je zgovoren pokazatelj, da je neprestano sprotno izobraževanje, kot del obveščanja članstva, na pravi poti. To nas spodbuja za delo in pripravo tudi prihodnjega, 13. srečanja.

Pavel Nared

4. območno srečanje lovskih rogistov v Križevcih

Kulturno društvo Rogisti LD Križevci je 5. 9. 2009 v kulturnem domu v Križevcih pri Ljutomeru organiziralo večerni kulturni program, obarvan z lovsko glasbo, petjem, zvoki tamburaških strun in humorjem.

Križevski rogisti organizirajo 4. območno srečanje lovskih rogistov skoraj vsako leto v začetku septembra, zato je postalo

Zadnje temo letošnjega srečanja je pripravil **Blaž Krže**. Predaval je o divjem prašiču kot izredno prilagodljivi vrsti divjadi, o problematiki škode zaradi te divjadi in o načinih preprečevanja. Marsikaj je povedal tudi o lovu in odstrelu divjih prašičev.

Po uradnem delu smo se preselili k lovski koči LD Begunje, kjer smo nadaljevali z družabnim delom in izmenjavo lovskočuvajskih izkušenj. Tudi tokrat so se organizatorji 12. srečanja LČ in LM potrudili, saj je bil tudi ta del srečanja na zavidljivi ravni. Vsak udeleženec je za spomin na srečanje dobil lovski stolček, ki

Skupina Kulturno društvo Rogisti LD Križevci

že tradicionalno. Na tak način se v svojem kraju, kjer delujejo, predstavijo tudi širši javnosti, ki jo želijo še posebej opozoriti, da dejavnost lovcev ni le lov divjadi, pač pa lovska dejavnost seže tudi na kulturno in druga področja. Poleg gostiteljev, ki so se v programu predstavili dvakrat, so na lovske roge zatrobili tudi člani KUD Prekmurski rogisti in KUD Štajerski rogisti iz Nove Cerkve. Nastope lovskega rogista so popeli tudi mlada razkriška tamburaška skupina, pevke ljudskih pesmi iz Vučje vasi in Vaški fantje iz Ključarcev, program pa je povezoval domači pesnik in humorist **Marko Kočar**, ki zna vedno razvedriti nastopajoče pa tudi občinstvo. Tokrat med šalami ni manjkalo lovskega šala, ki so nastale na podlagi resničnih dogodkov domačih rogistov v preteklosti. Vsaka nastopajoča skupina je odigrala oziroma odpela po tri skladbe. Križevski rogisti so se občinstvu predstavili prvi in zadnji ter skupno zaigrali šest skladb. Za zaključek so domači in Štajerski rogisti z rogovi v izvedbi Es sklenili kulturni večer z dvema skupnima skladbama. Nastopajoče in obiskovalce sta pozdravila in jim zaželela še več podobnih srečanj predstavnik Lovske zveze Slovenije in predsednik ZLD Prekmurje dr. **Arpad Köveš** in župan Občine Križevci pri Ljutomeru **Branko Belec**. V zahvalo za sodelovanje je vsaka nastopajoča skupina prejela darilo, ki ga je izročil predsednik KD Rogisti Lovske družine Križevci **Milan Lebar**. V zahvalo za delo in spodbudo za nadaljnje delo pa so darilo od župana Občine Križevci pri Ljutomeru, Branka Beleca, prejeli tudi gostitelji.

Za križevske rogiste, ki so v vseh letih svojega delovanja prejeli že številna lovska, občinska in državna priznanja, zlati

znak na državnem tekmovanju v Vojniku in zlati znak na mednarodnem tekmovanju na Madžarskem, je dobro obiskana prireditel, še bolj pa nasmejana in zadovoljno občinstvo po končani prireditvi obveznost, da bodo tudi v prihodnje skrbeli, da bodo njihovi rogovi zadoneli še na marsikateri lovske, kulturni ali kateri drugi prireditvi doma in v drugih krajih.

Mirko Heric

Tudi na oni strani Košute govorijo slovensko

Tudi na obojni strani Alp, na avstrijskem Koroškem, ne manjka znanih in privlačnih planinskih bivakov, koč in tudi večjih planinskih domov. Med bolj znane in zelo privlačne avstrijske planinske koč, ki jo poleg domačih planincev vedno raje obiskujejo tudi slovenski in drugi gorniki in lovci, zagotovo sodi planinska koča (Koschutahaus) na višini 1.280 metrov na pobočju Košute pod Košutnikovim turnom (2.133 m). Idilična planinska postojanka ni privlačna samo zaradi svoje zunanje podobe – zgrajena je namreč iz kamna in obložena s škodlami – pač pa je pristno in domače urejena tudi notranjost, dobra je postrežba in zato je zelo obiskana. Na pobočju prečudovite stolpste in ostre skalne Košute, po njenem grebenu poteka državna meja med Slovenijo in Avstrijo, za pravo domačo počutje skrbi naš rojak, zaveden Slovenec, 59-letni **Kristl Dovjak** s svojo družino.

Malo je tako znanih in spoštovanih ljudi iz slovenske vasi Sele (Zell), kot je slovenski lovec Kristl, član Kluba prijateljev loma iz Celovca. Ne samo, da je

znan gornik in zagrizen »jagrer«, je človek, ki ne pozna poraza. Zato ni čudno, da mu s svojo vztrajnostjo in trmo iz dneva v dan uspeva kljubovati vsem vremenskim nevšečnostim, ki pa jih je poleg drugih tam gori, hvala bogu, manj kot drugod, je dejal Kristl. Družina Dovjak je marsikaj koristnega in lepega ponesla visoko na strmo pobočje Košute iz idilične planinske kotline med Košuto in Obirjem.

»Že deveto leto je naša družina najemnik te res prečudovite planinske koč, ki je tudi naš drugi dom. Sem gor sem vedno rad prihajal že prej. Zato se pred devetimi leti ni bilo težko odločiti za najem koč, v kateri lahko prespi 54 obiskovalcev,« je v začetku našega pogovora ponosno povedal Kristl. »Da tako velika koč ne bi samevala, mora v njej ves čas odsevat pristna domačnost. V naši koči se govorijo slovensko. Povsem razumljivo je, da se poleg dobre in obilne

domače hrane mora dogajati tudi kaj drugega. Zato tudi organiziramo razna srečanja planincev in lovec. Vedno rajši pri nas praznujejo razne obletnice in tudi zaprta srečanja. Pri nas je zagotovljena zasebnost. Čeprav pravijo, da nad tisoč metri ni greha,« je za šalo dodal vedno nasmejani Kristl.

Čeprav je od vasi Sele, kjer se že od nekdaj govori slovensko in je prepoznavna tudi po svojih dveh cerkvah, starejše sv. Urbana in novejši sv. Marije, na pobočje Košute in koč speljana dokaj varna avtomobilska cesta, se mnogi gorniki raje povzpnejo peš. Tudi zato, da jim potem v koči po šilčku dobrega žganja bolj teknejo gobova juha, ričet, sirovi krofi in jedi iz divjačine. Take dobrote z velikim veseljem kuha Dovjakova žena **Hijacinta**. Vedno pogostejše dobrote okusijo tudi lovci s te in one strani Alp. »Vsak zadnji petek v mesecu pripravimo »jagri« iz gojitvene-

Planinsko koč pod Košuto radi obiskujejo lovci s slovenske in avstrijske Koroške. Oskrbnik Kristl Dovjak (tretji z desne) vsakega gornika in lovca sprejme z nasmehom in prisrčnostjo.

Za pristno domačnost in dobro hrano v koči že devet let skrbita naša prizadeta rojaka Hijacinta in Kristl Dovjak.

Foto F. Rolar

ga območja Sele, ki ga vodi moj dober prijatelj **Tone Olip**, okroglo mizo, na kateri spregovorimo o delu in lovišču. Naš revir meri 7.500 ha, šteje pa 42 lovcev. Jaz sem lovec že več kot 30 let. Ves čas sem tudi član Kluba prijateljev lova - Celovec in naročnik slovenskega lovskega glasila Lovce. To glasilo radi berejo tudi planinci in drugi, ki pridejo k nam. V roke ga vzamejo tudi taki, ki ne znajo slovensko. Ne berejo

skih lovk in lovcev v Avstriji, vselej močna in tvorna vez med lovci tu in onstran meje. To se je ponovno potrdilo 1. avgusta letos, ko je v Sele v kočjo pod Košuto povabil na posvet in srečanje lovce s Koroške, iz Slovenije in Furlanije-Juljske krajine, povabljeni pa so bili tudi partnerji v EU-jevskem projektu Lov - Jagd, čigar najbolj viden in odmeven sad sta trijezični lovski slovar *Lov v 3 jezikih* in

edina dvojezična lovska učna pot Alpe-Jadran pri domačiji Piskernik na Obirskem nad Železno Kaplo. Prav v koči pod Košuto je bila lani spomladi tudi osrednja klavzura uredniškega odbora trijezičnega slovarja.

Srečanja v prelepem vremenu in v čudovitem okolju temnih selskih gozdov ter mogočnega ostenja Košute in pod praporom Kluba prijateljev lova so se med drugim udeležili slovenska konzulka v Celovcu **Duška Male - Jerman** z možem **Robertom**, lovci Koroške lovske zveze s predsednikom **Dušanom Leskovicem** na čelu, **Walter Kulterer**, zastopnik Kärntner Jägerschaft/Koroškega lovstva, selski podžupan **Nanti Olip**, v imenu Lovske zveze Slovenije odgovorni urednik revije Lovce **Boris Leskovic** in predstavnik FACE **Blaž Krže**, **Evgen Malalan**, predsednik Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob, lovci z Notranjske, Dolenjske in predsednik uredniškega odbora založništva LZS in predstavnik mariborske LZ **Marjan Toš**, stari prijatelji **Bran-ko Vasa**, **Dušan Jukič** in **Edo**

Krašna in še veliko članov KPL, med njimi najstarejša člana **Stanko Kraut** z Bistrice nad Šmihelom in **Tevž Ravnjak** iz Spodnjih Vinar. Predsednik KPL, **Fric - Mirko Kumer**, je poudaril pomen prekmernih srečanj lovcev, **Tonej Olip**, načelnik selskega lovskega okoliša in podpredsednika KPL, pa je navzoče lovske tovariše seznanil s pogoji in okoliščinami, s katerimi se soočajo krajevni lovci, predvsem pa z gamsjimi garjami, ki so zadnja let zelo posegale med gamse (več sto poginulih živali). Po pozdravu in nagovorih gostov se je začel pisan spored, ki ga je polepšal Zbor KPL pod vodstvom **Clavdije Ogris**. **Folt Božič** in **Marijo Fračko**, strelska referenta KPL, sta pripravila streljanje na slepo tarčo. Najboljši strelec dneva je bil inž. **Lojz Brodnik** iz Mač v Rožu. Tarčo, ki jo je mojstrsko naslikal član Kluba **Luka Kraut**, je v trajno varstvo prevzel **Kristl Dovjak**, gospodar kočje pod Košuto, ki je sam navdušen lovec in vnet član KPL - Celovec.

Za telesni blagor udeleženk in udeležencev srečanja je poskrbela gospodarjeva družina, gospodinja **Hijacinta** pa je pripravila okusno kosilo: kislo juho po rožansko, srnino obaro, pečenko ter ajdove rezine in jabolčni zavitek. Nad njenimi dobrotami so bili vsi navdušeni. S prijetnimi vtisi in potrjeni v zavesti, da je bilo srečanje pod Košuto za vse veliko doživetje, so člani zelene bratovščine zapuščali idilično gorko pokrajino nad vasjo Sele in se vračali domov.

Franc Wakounig

Kristl Dovjak prevzema v varstvo strelno tarčo, ki bo odslej krasila kočjo pod Košuto.

ga samo tukaj, ampak tudi drugod na avstrijskem Koroškem, kjer živi kar nekaj slovenskih lovcev. Kako ga tudi ne bi, ko pa tako lepo in poučno opisuje divjad in slovensko lovstvo. Tudi hčerka **Nataša** je lovka in članica KLP Celovec, zato redno dobiva Lovca na Dunaj. Večkrat organiziramo tudi lovska srečanja s svojimi lovskimi ženami. Takrat s skupnimi močmi kuhamo tudi divjačino, saj smo vendar »jagri«. Še posebno sem ponosen, da so v naši planinski koči tri dni prebivali in pripravljali trijezični lovski slovar gostje: odgovorni urednik Lovca **Boris Leskovic**, znani slovenski lovski pedagog **Edo Krašna** in naš cenjeni lovski strokovnjak **Franc Wakounig**. Tu gor je namreč nastajal slovar lovskega izrazoslovja v treh jezikih,« je poudaril in sklenil pogovor Kristl Dovjak.

Franc Rotar

Prijateljsko lovsko srečanje pod Košuto

V svoji več kot 45-letni zgodovini je bil **Klub prijateljev lova - Celovec**, strokovno in stanovsko združenje sloven-

TRADICIONALNO DRUŽENJE S KMETOVALCI

Tako kot vsako leto je 7. septembra letos LD Brezovica že enaindvajsetič zapored na pikniku pred svojo kočjo v Vokah (Notranje Gorice) gostila kmetovalce, ki živijo in kmetujejo v lovišču. Zaradi lepega vremena smo zabeležili rekordno udeležbo (več kot 300 ljudi), kar se je ne nazadnje odrazilo tudi po odnesenih porcijah hrane in pijače k mizam. »Lovskim strežnikom« je bilo pošteno vroče, saj so obiski prihajali kar v »valovih«. Še posebno vabljivo za mlajše člane kmečkih družin je bilo streljanje z zračno puško na »skrito tarčo«. Prve nagrade so prispevali posamezni sponzorji – prijatelji lovcev te največje barjanske lovske družine, ki je s svojim loviščem vključena v Notranjsko lovskoupravljavsko območje (Ekološka enota Barje) in v območje ZLD Ljubljana. Za prijetno počutje gostov so poskrbeli marljivi člani LD. Pogovor je kakor vedno potekal tudi o škodi zaradi divjadi na kmetijskih površinah in prav tako o nekaterih omejitvah lovske in kmetijske dejavnosti, ki jih je prinesel s seboj lani ustanovljen Krajinski park Ljubljansko barje. – B. Leskovic

Lovci ZLD Kočevje na »Tamburanje va Koste«

Lovci ZLD Kočevje, ki se povezujejo med seboj od Kolpe, prek Kočevsko-Ribniške doline, dela Suhe krajine pa vse do Turjaka, smo letošnjo Hubertovo mašo namenili prizadevanjem za obujanje in ohranjanje tradicije naših prednikov. Enotni smo si bili, da se tokrat pridružimo praznovanju prizadevnih krajanov manjše obmejne Občine Kostel v sklopu prireditve *Tamburanje va Koste*. Že po tradiciji neposredno pripravo te prireditve prevzamejo domači lovci; tako nas je letos gostila **LD Banja Loka - Kostel** pod pokroviteljstvom Komisije za kulturo pri ZLD Kočevje, ki jo

uspešno vodi lovsko tovarišica **Marija Andoljšek**.

Navzoči smo darovanje svete maše sprejeli kot del duhovne spodbude in izraz hvaležnosti naravi, da smemo biti del njene mogočnosti. Obhajanje je že skoraj tonilo v pozabo, zdaj pa se je sv. Hubert kot lovski zavetnik po dobrih 50 letih 'ilegale'

nost vračanja naravi vsaj toliko vrednot, kot si jih vzamemo iz nje.

Svečanosti so se v precejšnjem številu udeležili tudi povabljeni krajan in lastniki zemljišč lovskega okoliša, ki so s svojo navzočnostjo potrdili pomen srečanja in priznavanja vrednot sodobnega lovca. Po končanem bo-

goslužju smo si na ploščadi pred cerkvijo, po stari lovski navadi, ob klepetu postregli s prigrizkom divjačinskih dobrot. S krajanji smo v številnih pogovorih izmenjevali in kovali načrte za v prihodnje. Seveda pa ni manjkalo tudi prijetnih obujanj spominov v sproščenem kostelskem narečju.

Štefan Vesel,
predsednik ZLD Kočevje

Srečanje lovcev in krajanov pri maši sv. Huberta

Kar nekaj časa smo v LD Cajnarje razmišljali, kako bi se bolje spoznali in povezali z lastniki zemljišč, kjer živi in se pase naša divjad. Na UO je nastala pobuda, da bi organizirali Hubertovo sveto mašo za lovce in krajanje. Pobuda je bila sprejeta na posvetu LD Cajnarje.

Obiskali smo župnika sv. Vida **Braneta Zadnika**. Zaupali smo mu naše želje in prošnjo, da bi v podružnični cerkvi sv. Jurija nad Cajnarji, ki je blizu našega lovskega doma, daroval Hubertovo sv. mašo za lovce in krajanje. Prijazni župnik se ni obotavljal s pritrdilnim odgovorom. Pripravili smo skupni program maše in se domenili za prispevek lovcev pri sv. maši. Določili smo datum 12. 9. 2009 ob 15. uri. V programu so sodelovali Rogisti ZLD Notranjske, LPZ Martin Krpan - Bloke in Otroški pevski zbor sv. Vida. Med pridigo je župnik spregovoril o etiki in božji besedi, ki določata odnose med človeštvom in živalstvom. To so temeljna določila, ki velja-

jo od začetka pa vse do danes in naprej. Pri darovanju smo vsi zbrani prispevali svoj prispevek za našega člana Petra, ki ga je zelo poškodoval medved.

O pomenu srečanja lovcev in krajanov je na koncu sv. maše spregovoril predsednik LD Cajnarje **Franc Koščak**. Obudil je tudi legendo o zaščitniku lovcev sv. Hubertu.

Po maši smo skupaj odšli v bližnji lovski dom. Za začetek smo se okrepčali z jelenovim golažem in si pogasili žejo. V pogovorih s krajanji je tekla preprosta, umirjena beseda, pogledi so bili zmerni in resnični. V pogovorih je bilo slišati tudi mnenja o številčnosti divjadi oziroma o odstrelu posameznih vrst divjadi. V lovski besednjak nismo vpeljevali nobenih novih, težko razumljivih besed. Ni bilo slišati »olepševalnic«, kaj smo »odvzeli« iz lovišča, pač pa kaj in koliko smo odstrelili. Ker v lovišču nič ne odvezemamo, ampak le dajemo.

Srečanje, ki je bilo prvo tovrstno v povojnem obdobju in je imelo predvsem družabno-kulturni značaj, je v prijetnem vzdušju trajalo pozno v večer. Razšli smo se v spoznanju, da je to prava pot za dobre odnose med lovci in krajanji. Večinsko mnenje je bilo: »Nasvidenje drugo leto!«

Jože Kokalj

Polskavski lovci se trudijo za ohranitev male divjadi

LD Polskava že kar nekaj desetletij namenja veliko skrb ohranitvi male divjadi v svojem lovišču, predvsem fazana in poljske jerebice.

Po letu 1963 so se začele naravne razmere za malo divjad drastično poslabševati zaradi melioracije in komasacije doline potoka Polskave. LD je že pred dvema desetletjema vpeljala svojo umetno vzrejo fazana in poljske jerebice. Imamo dva valilnika, v katerih na leto izvalimo 2000 do 4000 fazanjih kebkov in od 500 do 700 poljskih jerebic. Da bi skrb za malo divjad še povečali, smo se odločili, da se bo naš član udeležil predavanja na temo Gradnja umetnih rogov za lisice, ki je bilo 3. 4. 2009 v lovskem domu LD Ljutomer. Tam so strokovnjaki predstavili učinkovitost takih rogov v Nemčiji pri ukrepih za zmanjševanje

Številni prapori lovskih družin so skoraj popolnoma zastri pogled proti oltarju.

Cerkev Marijinega vnebovzetja pri Fari je postala kar malce tesna ob tolikšni udeležbi.

ponovno vrnil med nas. Pred tem ga je, med nekaterimi lovci ga še vedno, pridno nadomeščala rimska boginja lova, Diana.

Začetek prireditve so napovedali zvoki lovskih rogov Moravskih rogostov. V nadaljevanju so del programa zapolnili pevci LPZ Lovski prijatelji ZLD Kočevje in domači Mešani pevski zbor z organistom. Mašo je daroval domači župnik **Andrej Pažur**. Ob začetku je obudil spomin na življenjsko pot sv. Huberta. V nagovoru kar ni mogel mimo tako imenovane 'lovske sebičnosti' in že kar pregovorne 'jagske nevoščljivosti', ob koncu pa je vendarle razmišljanje sklenil s priznanjem, da z naravo in tudi z divjadjo ravnamo preudarno, spoštljivo in odgovorno ter da z dejanji potrjujemo pripravljene

Notranjski lovci iz LD Cajnarje in lastniki zemljišč iz njihovega lovišča so se prvič po drugi svetovni vojni zbrali pri maši sv. Huberta. Srečanje je imelo predvsem družabno-kulturni namen. Maševal je župnik Brane Zadnik, druženje pa je bilo prijetno in sproščeno.

Foto: A. Lorber

Umetni rov za lisice v fazi izgradnje (LD Polskava)

številčnosti lisic v loviščih. Ker ima LD Polskava v lasti 10 hektarjev svojih zemljišč in še 8 hektarjev v najemu, smo se odločili za izgradnjo umetnih rovo v na zemljiščih, ki so last LD Polskava. Zgradili smo dva umetna rova iz betonskih elementov z razcepi oblike črke Y. Nabavili smo cevi s premerom 200 mm za rove in dve cevi za kotla s premerom 800 mm in višino 420 mm, vključno s pokrovoma.

Razcepa smo ulili sami, prav tako dno obeh kotlov. Z lesenim opažem, debeline 50 mm, smo izolirali notranjost kotlov. Celoten sistem umetnega rova smo v višini 400 mm prekrili z zemljo. Strošek nabave cevi, pokrovov in cementa je bil 354 evrov. Zdaj upamo, da bo naš trud poplačan v zimskih mesecih.

Alojz Lorber,
predsednik Kinol. komisije
LD Polskava

Za spomin in v opozorilo!

Minil je spet dan mrtvih, ko se vsi spomnimo naših pokojnih, domačih, tudi lovcev, ki so nam tako ali drugače zaznamovali naše življenje in poznanstva. Tako kot že velikokrat poprej smo se lovci **LD Dol pri Hrastniku** s posebnim simboličnim spominskim lovom v Starem žlebu spet spomnili na tragični dogodek, ki se je zgodil 28. februarja 1971 v neposredni bližini pozneje postavljenega spomenika. Skupaj z domačimi, prijatelji in znanci smo se poklonili spomenu lovca **Romana Beneteka**, ki je omenjenega dne tragično preminil na tamkajšnjem mestu. Splet dogodkov tistega nesrečnega dne – sneg, mraz in slaba vidljivost – na februarjem lov na lisice je bil usoden zanj.

Roman je bil ljubljeni mož, oče, zdaj tudi že dedek, nam pa drag in iskren lovski tovariš, prijatelj in znanec. Zato smo mu na omenjeni lokaciji v vseh teh letih, odkar ga ni med nami, namenili že veliko lovov v njegov

spomin. Že število dosedanjih srečanj na tistem mestu priča, kako drag nam je bil Roman.

Za družino in tudi za nas lovce je bil to spet žalosten dan. Ob njegovem spomeniku smo mu poleg lova, po kratkem nagovoru predsednika LD, izstrelili častno salvo. Po tem obredu v lovski koči na Kopitniku vsako leto sledi srečanje udeleženi lovcev in sorodnikov preminulega lovca. Zahvala za redna tradicio-

Foto: P. Cestnik

Spominsko obeležje Romanu Beneteku, ki je tod kot lovec 28. februarja 1971 tragično izgubil življenje.

Projekt LIFE o vidri na Goričkem sklenjen

Sredi letošnjega septembra (12. 9.) so v Križevcih na Goričkem – v idilični dolinici ob Mali Krki – s pristrčno slovesnostjo odprli **Vidrin raziskovalni in turistični center Aqualutra**, zgrajen v okviru projekta LIFE - NATURA, čigar prijavitelj je bila Občina Gornji Petrovci, strokovni nosilec pa **Zavod za ohranjanje naravne dediščine Lutra**.

Večletni projekt LIFE, strokovno in raziskovalno delo je potekalo pod vodstvom biologinje **Marjane Hönigsfeld Adamič** z Zavoda Lutra, je prinesel mnoga dragocena spoznanja o življenju vidre (*Lutra lutra*), vodne kune, ki je nekdaj živela ob vsaki vodi, prihajala na vsak mlin, zdaj pa jo komajda še kdo pozna. Na Zavodu Lutra si prizadevajo, da bi to vedenje znova prišlo med ljudi, v javnost. Center Aqualutra z razstavo o vidri, kraljici voda, je v nadaljnjih raziskavah namreč namenjen prav širjenju zavesti o pomenu ohranjanja te vodne kune, znanilke čiste vode in zdravega okolja. Prav širši vidiki so razlog, da o vidri kot ogroženi in zavarovani vrsti pišemo tudi v našem glasilu. Narava je nedeljiva, je zapletena in povezana, tudi živalstva in divjadi ne moremo deliti na lovno in drugo. Treba je zapisati, da so k uspešnemu raziskovalnemu delu v okviru projekta LIFE bistveno prispevali s svojo dolgoletno pomočjo, nasveti in naklonjenostjo tudi tamkajšnji lovci, zlasti tisti z **Gojitvenega lovišča Kompas** (**Geza Bačič**, **Ernest Kerčmar** in drugi), pa tudi **ZLD Prekmurje**, posebno njen predsednik **Aleksander Beer**.

V prihodnje bo center prevzel naloge, ki so bile vsebina projekta LIFE, to je: spremljanje stanja (monitoring) vidrine populacije na zavarovanih območjih, zlasti v Krajinskem parku Goričko, ugotavljanje vzrokov ogroženosti in načrtovanje odpravljanja le-teh, čezmejno sodelovanje in širjenje vidrine populacije na nezavarovana območja. Vidra je zavarovana povsod, ne le v Krajinskem parku Goričko! In kot že zapisano, naloga Centra bo izobraževanje, informiranje in ozaveščanje o celovitem ohranjanju narave. O tem bo vidra pripovedovala različnim ciljnim skupinam, od najmlajših in šolarjev do obiskovalcev panonskih termalnih kopališč in Krajinskega parka Goričko.

O razstavi morda še to, da je, kot smo že prebrali v Lovcu, pred tem

Foto: M. Cerar

Vidrin raziskovalni in turistični center Aqualutra

nalna srečanja velja predvsem ženi in hčerki preminulega ter lovcem naše LD.

Vsakoletna komemoracija v spomin na žalostni dogodek je nam lovcem tudi opomin in v poduk mladim lovcem, naj pazijo na nevarnosti lovskega udejstvovanja.

Slava njegovemu spominu!

P. C.

Postavili smo Hubertovo znamenje

Leta 2010 bo LD Sorško polje praznovala 60-letnico delovanja. Praznik bi želeli obeležiti s kulturnim dogodkom. V ta namen smo letos pred lovsko kočjo postavili Hubertovo znamenje. Ta znamenja so značilna za slovensko krajino, saj spominjajo na določene dogodke ali obljube. Postavljeno znamenje svetega Huberta nas opozarja, da moramo varovati in ohranjati okolje, rastline in živali v njem.

Sveti Hubert je bil okrog leta 656 do 727 škof v Liegu. Po

legendi naj bi bil strasten lovec, ki se je spreobrnil, ko se mu je na lovu prikazal jelen s križem med rogovjem. Od 9. stoletja ga častijo kot zaščitnika lova, divjadi in lovcev.

V naših krajih je sveti Hubert še vedno manj znan, zato menimo, da bo njegovo znamenje kulturno obogatilo naš kraj.

Franc Šetina
LD Sorško polje

Hubertovo znamenje, ki je postavljeno pred lovsko kočjo LD Sorško polje.

gostovala v muzeju v Bistri, dopolnjena pa je tudi z rezultati projekta Vidra na pragu prestolnice, ki ga podpira Mestna občina Ljubljana.

In kaj je bilo storjenega, odkritega med večletnim delom na terenu? Veliko, odgovarja Marjana H. Adamič. Tako so z neinvazivno metodo (DNK-analize iztrebkov) določili približno številčnost vidrine populacije na Goričkem. »Koliko pa sploh je vider tukaj?« je namreč ponavadi prvo vprašanje. Zdaj na to lahko odgovorijo: Gre za približno trideset (30) osebkov, nekatere raziskovalci kličejo po imenih, podobno, kot so poimenovani z ovrtnicami označeni medvedi. Z metodo analize DNK so ugotovili tudi medsebojne sorodstvene vezi. Ali je trideset veliko ali malo, naj si vsak ustvari sodbo sam, pravi Adamičeva. Vedeti pa je treba, da je vidra zver; vsak osebek potrebuje svoje »lovišče« in to je najbrž populacijska gostota, ki jo Goričko prenese. Seveda vidra tudi ne pozna nekdanjih državnih meja in da osebkii prehajajo na madžarsko in avstrijsko stran in obratno. Poleg ugotavljanja številčnega stanja so postorili še mnogo drugega, morda celo pomembnejšega. Potekalo je namreč več deset različnih dejavnosti: od spremljanja vider z avtomatskimi fotokamerami, postavitve opozorilnih prometnih znakov na lokalnih in regionalnih cestah, remediacijskih del – vnovično vzpostavljanje naravnih strug na vodotokih – do postavljanja informativnih tabel in opazovalnic ob vodah ter graditve suhih brežin pod mostovi. Prav promet je mnogokrat usoden – vidra pod mostom ne nadaljuje poti po vodi, pač pa se povzpne po nasipu na cestišče ...

Raziskovalni projekt LIFE z zgraditvijo Centra je stal veliko. (V času trajanja projekta je Zavod Lutra tudi organiziral evropsko srečanje o vidri v Moravskih Toplicah.) Naj kot zanimivost omenimo, da je bil načrt za objekt oblikovan v obliki dveh vidrinih šap, a je za zdaj ostalo pri eni sami. Evropskemu in državnemu denarju je veliko primaknila Občina Gornji Petrovci – vidri prijazna občina, ki ima vidro v svojem grbu in na zastavi. Občina ima enega najnižjih dohodkov na prebivalca v državi in finančne težave, a je kljub temu stala za načrtom, kar na neki način priča, da se gorički ljudje čedalje bolj zavedajo dolgoročne primerjalne prednosti ohranjenega naravnega okolja. A skrbi ni konec, pravi Marjana H. Adamič: »Potrebna bi bila sredstva za nadaljnje delo in raziskave, pa za človeka, ki bi bil ves čas navzoč v Centru. Država pa razpisuje in deli evropska in svoja sredstva, kakor kdo lobira in ne po kakovosti programov ...« A to je že druga zgodba.

Štefan Kutoš

Ob koncu prijetnega druženja še skupinska fotografija obeh oddelkov

Obiskal nas je lovski čuvaj - Nikin očka

Nika obiskuje prvi razred OŠ Notranjski odred Cerknica, njen očka pa je lovec in lovski čuvaj. Povabili smo ga, naj nam pove, kaj počnejo lovci in kako oni skrbijo za živali in naravo.

V torek, 31. 3., je Nika svoje očka pripeljala v šolo. Vstopil je v zeleni lovski obleki, s seboj pa je imel cel kup zanimivih stvari. Otrokom je opisal, kakšne naloge opravljajo lovci, pripovedovanje pa je popestril z zgodbami in dogodivščinami. Učenci so z zanimanjem listali po brošurah in knjigah, gospod Miha pa je odgovarjal na njihova številna vprašanja. Učenci so njegove odgovore pozorno poslušali in jim neutrudno dodajali svoja razmišljanja in rešitve.

Druženje je bilo zelo prijetno in zanimivo. Otroci so dobili veliko informacij in novih spoznanj. Ko smo se poslovili, so v razredu nastale zanimive risbice, ki smo jih poklonili lovcu Mihu. Otroci so povedali, kaj je bilo zanje najbolj zanimivo:

- Všeč mi je bilo, ker sem lahko nosila knjige okrog in jih kazala sošolcem.
- Mladički morajo iti v brlog, ko so majhni, pa medvedje »drekce« so pobirali.
- Slika srne z mladičkom je bila zelo lepa.
- Všeč mi je bilo, ko je medvedek plaval, pa so ga ribiči ujeli v mrežo.
- Ko sta se medved in lovec Miha srečala pri vlaki.
- Ko smo v knjigi gledali sledi živali.
- Jaz bi se ustrašil, če bi medved stal za mano.
- Lepo je sedeti na zlojživnem lovskem stolčku.
- Jaz bi tudi imel tak daljnogled, da bi lahko opazoval živali.
- Slavnostna lovska obleka mi je zelo všeč.
- Lovski klobuk je nekaj posebnega.

Ob prijetnem druženju so otroci začutili, da je najpomembnejše poslanstvo lovcev skrb za živali in okolje.

Učiteljice in učenci
prvega razreda
OŠ Notranjski odred
Cerknica

Dedi sedi na preži in opazuje 'svoje' živali. Narisala Ajda Slimec, Kostel.

V veseli lovski družini smo nedavno praznovali visok življenjski jubilej našega člana **Slavka Valentinciča**, njegovo 80-letnico.

Slavko se je rodil 24. junija 1929 v Stari vasi pri Krškem, kjer je preživel otroštvo. Grozote vojne vihere je doživljal zelo od blizu, kajti v Krškem se je takrat dogajalo marsikaj. V tistem času ga je zaradi raznih dogodivščin navdušila tudi narava in vse, kar je povezano z njo.

Izučil se je za elektrikarja. Prva služba ga je pripeljala na Planino pri Sevnici, kjer je prevzel nadzorništvo rajona. Čudovita okoliška narava je zopet prebudila otroške spomine in leta 1953 je postal član LD Bohor - Planina. Dve leti pozneje je opravil lovski izpit. Ker je takrat družina štela le devet članov, je takoj sprejel funkcijo blagajnika (od 1954 do 1956), nato je bil tajnik (1956 do 1959), od leta 1959 do 1961 je bil gospodar in od leta 1961 do 1971 starešina LD. Od leta 1975 do 1977 je bil spet gospodar. Pozneje je opravljal še funkcijo predsednika gojitvene komisije, bil je član Komisije za lovstvo pri Občini Šentjur, štiri leta je bil član IO SK ZLD - Celje, štiri leta pa tudi član DK pri tej območni zvezi. Uspešno je opravil tečaj za lovskega čuvaja in to zadolžitev opravljal vrsto let. Bil je dober poznavalec lovske teorije in prakse, zato je kot mentor svoje znanje prenašal na mlade lovce - pripravnike. Bil je tudi vodnik lovskih psov.

V času, ko je opravljal predsedniške funkcije (starešine), je v LD dožorela ideja o gradnji lovske koče na Bohorju, ki je bila dograjena leta 1968, leto za tem pa smo tudi razvili lovski prapor. Da je bilo delo opravljeno hitro in kakovostno, velja velika zasluga predvsem Slavku. V njegovi organizaciji in izvedbi je nastalo tudi nekaj odličnih lovskotehničnih objektov. Zanimarjal pa ni niti lovske latinščine in lovskih šeg in navad.

Za dolgoletno prizadevno delo v lovski organizaciji ga je LZ Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, SK ZLD - Celje pa s priznanjem. Zaradi marljivega in uspešnega dela v LD Bohor je že od leta 2006 naš častni član.

Ceprav je bilo le malo dni, ko Slavko ni lovil, malo skupnih lovov na divje prašiče in malo divjad, ko ga ni bilo zraven, se je naposled odločil, da ne bo več lovil. Ostal pa je naš član in se še vedno čil in zdrav udeležuje posvetov in drugih lovskih prireditvev.

Slavko, lovci LD Bohor se ti iskreno zahvaljujemo za vse tvoje minulo delo in ti želimo še na mnoga zdrava leta!

LD Bohor - Planina - Ž. H.

Kaj imata skupnega Alojz Krapež z Gore, z Otlice, ter Filip Lampe - Zdeno iz Idrije? Oba sta lovca, in to v isti lovski družini, v LD Javornik, v Črnem Vrhu, na Idrijskem. In oba sta letos slavila častljivo okroglo obletnico rojstva - osemdeseto! In še to: Alojz je bil Filipu lovski mentor. In seveda - prijatelj sta ...

Alojz Krapež se je rodil 22. velikega travna 1929, v visoki pomladi, ko so na Angelski Gori, kakor rečemo temu delu Gore nad Vipavsko dolino, trave še nizke. Enajst jih je bilo, otrok, v družini. Porojen je bil v čas, ko je bila Primorska vključena v spone italijanskega fašizma. Ko je vstal upor, je bil že dovolj star, da je pomagal očetu terencu, ki je delal za partizane - kot velika večina Gorjanov. Po koncu vojne pa je pomagal obnavljati in na novo graditi porušeni in ranjeni svet. Njegova posebna ljubezen je bilo nastopanje na odrju: že med vojno je sodeloval na partizanskih mitingih, po vojni pa je igral v številnih igrah. To je bil čas dela in poleta, druženja, pesmi in besede. Primorci so se opijali z zvenom domače besede in slovenskih pesmi, saj so jih več kot dvajset let tiščali v sebi.

Potem je Alojza zaznamoval gozd - začutil in zaslutil ga je že, ko je pomagal očetu pri sečnji in spravi lesa. In se je odločil za gozdarski poklic. Končal je nižjo gozdarsko šolo v Idriji, nato ob delu še Srednjo gozdarsko šolo v Postojni. Poklic gozdarja, najprej je delal kot logar, nato kot revirni gozdar, je opravljal v Črnem Vrhu nad Idrijo, in to vse do upokojitve.

Že leta 1977 se je Lojze vključil v LD Javornik, saj oboje, gozdar in lovec, že od nekdaj sodi drugo k drugemu. Kot gozdar na Črnovrškem je dobera spoznal planoto in ljudi na njej. Gozd mu je bil domač in ljudje blizu. V LD je Alojz je opravljal različne dolžnosti in naloge. Bil je revirni vodja: od 1979 do 1983; kar 12 let (od 1985 do 1997) je bil predsednik disciplinske komisije; bil je tudi mentor mlajšim lovcem. Za lovstvo je navdušil tudi sina Alfonza ter celo hčer Brigito, ki je bila skoraj desetletje lovka v LD Javornik. Za svoje dolgoletno delo v lovstvu je prejel več odlikovanj in priznanj: matične lovske družine (1992), Lovske zveze Idrije (1985) in Lovske zveze Slovenije (za lovske zasluge, 1984). Ob upokojitvi je prejel srebrni znak - državno priznanje za delo. Imenovan je bil tudi za častnega člana LD Javornik.

Sam pravi, da se je v naši lovski družini vedno dobro počutil, in tudi zadnja leta, ko zaradi bolezni ne more več redno prihajati na lovska srečanja, je zelo vesel obiskov lovskih tovarišev. Druženje s prijatelji in solovci mu dosti pomeni.

Filip Lampe - Zdeno pa se je rodil 12. velikega srpana 1929 v Črnem Vrhu nad Idrijo. Že v zgodnjem otroštvu je začutil in spoznal, kaj je trdo življenje, saj mu je pri treh letih umrla mama. In še vojna se je začela. Zdeno je, ne da bi vedel, sodeloval v njej. Na očete ukaze je nosil hrano gor pod Javornik, h Košparju. »Veliko otrok je gor,« je rekel oče otroku, »nimajo kaj jesti. Nesi jim ...« V resnici pa je bila hrana namenjena borcem legendarne Vojkove čete, ki so taborili tam blizu. To je bilo leta 1942.

Vse, kar se začne, mine, in minila je tudi vojna. Zdeno je kot telegrafist odslužil vojsko v Titovi gardi in se poročil. V tistem času so mu sijali dnevi veselja in legali nanj dnevi črne žalosti: dva od njegovih štirih otrok sta umrla. A Zdeno je bil nemiren duh - vsega se je lotil. Bil je kinooperater, traktorist pri kmetijski zadruzi, voznik tovornjaka, se zaposlil v takratni Mizarnici v Spodnji Idriji, opravil kvalifikacijo za visokotlačne kotle, nazadnje pa je do upokojitve opravljal poklic poklicnega voznika.

Leta 1984 ga je medse zvalila zelena bratovščina - postal je član LD Javornik, ki ima sedež v njegovem rojstnem Črnem Vrhu. Tod si je postavil tudi hišo in vse pogostejše je zahajal na lov. Pogosto z že umrlim Bojanom Križajem, legendo črnovrških lovcev.

Zdeno se najbolj spominja, kako sta šla na srnjaka v Nadrt. Bojana je pustil na Krvariji, dogovorila pa sta se, da se dobita pri Volkovi rampi. Sam je od Volkove rampe odšel po vlaki v Strgarijo. Prišel je do križpotja in se razgledal po pobočju, zaraščenem z mladim smrečjem. Na vrhu, v skalah, se je premikalo nekaj živo rjavega. Kaj bi bilo tisto? Srnjad? Vzel je daljnogled: mlad ris se je igral z mamo! Zdeno se je počasi premaknil v kritje in ju opazoval. Naenkrat je mladič izginil v

grmovje proti njemu. Kmalu ga je zagledal nekaj skokov pred sabo. Risič se je zastrmel vanj. Zdeno je gledal zdaj mladiča zdaj staro risinjo, ki je mirno ležala v bregu in opazovala malega risa. Za lovca kot ne bi vedela. Potem je počasi potonila v grmovje in se spet pokazala više v bregu. Zdeno je naredil nekaj korakov, kot bi hotel mimo mladiča. Tudi on je poniknil v gostem smrečju. Vrh skal ga je mati počakala in šele takrat se je ozrla proti lovcu. Zdeno je še vedno prepričan, da je šel mladi ris mami povedat zanj, saj ga prej risinja ni videla ...

Filip je v LD opravljal tudi več funkcij: bil je tajnik (1989 do 1991); član UO; referent za strelstvo (1994 do 1998); predsednik disciplinske komisije (1998 do 2002); član nadzornega odbora (2002 do 2006); ves čas pa je bil aktiven pri mnogih delih v lovske domu. Za svoje delo v lovstvu je Filip Lampe prejel tudi več odlikovanj in priznanj - matične lovske družine (1986), Lovske zveze Idrije (1992) ter Lovske zveze Slovenije (za lovske zasluge, 2001).

Obema - Alojzu in Filipu - ob njih njih osmih križih lovci LD Javornik želimo zdravja in moči, da bi se še dolgo srečevali v našem lovske domu v Trepčah ter na lovih! Saj smo vendar lovci, z zeleno barvo v duši ...

LD Javornik - F. Č.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Ivan Bibič, LD Bizeljsko
Albert Hancman, LD Pogorevc
Franc Kogovšek, LD Kungota
Franc Ločniškar, LD Polhov Gradec
Stanko Slapšak st., LD Šentjanž
Jožef Šturm, LD Senožeče

85-letnico

Stanislav Avsec, LD Smuk, Semič
Franc Bregant, LD Bled
Bogdan Čepič, LD Gaj nad Mariborom
Franc Zarnec, LD Lenart v Slovenskih goricah

80-letnico

Mirko Anzeljc, LD Loški Potok
Slavko Anzenik, LD Storžič
Stanko Čurin, LD Velika Nedelja in LD Vinski Vrhovi
Stanislav Karba, LD Ljutomer
Ernest Mlinarič, LD Dobrava v Slovenskih goricah
Bogomir Pintar, LD Litija
Stanislav Porenta, LD Križna Gora
Silvester Puc, LD Brezovica
Viktor Račič, LD Veliki Podlog
Srečko Tihelj, LD Laze

75-letnico

Aleksander Batista, LD Trnovo
Franc Bračič, LD Negova
Janez Cerar, LD Lukovica
Peter Gornik, LD Sodražica
Franc Klinc, LD Lenart v Slovenskih goricah
Ernest Lesjak, LD Izlake
Mihael Medved, LD Podvelka
Jožef Prosinečki, LD Otočec
Marjan Rodman, LD Nanos

Nikolaj Janez Sulič, LD Rakitna
Martin Šraj, LD Vransko
Viljem Tomat, LD Udenboršt
Dante Stanislav Velikonja, LD Planota
Bogomir Vrtačnik, LD Podkum
Darij Zapušek, LD Iga vas
Božidar Žagar, LD Kočevje

70-letnico

Andrej Abram, LD Podbrdo
Konrad Borko, LD Središče
Leopold Brovč, LD Podbrdo
Alfred Ciner, LD Pesnica, Jarenina
Martin Černjač, LD Črna jama
Anton Česnik, LD Tabor, Zagorje
Franc Dovjak, LD Črešnjevec
Gracijan Fakin, LD Štanjel
Darko Franca, LD Istra, Gračišče
Jožef Franko, LD Orehovica
Alojz Gider, LD Tišina
Vinko Graifoner, LD Lenart v Slovenskih goricah
Jožef Grbec, LD Kozlek
Giuseppe Jurman, LD Vrhe Vrabče
Martin Kežman, LD Dobova
Franc Leskošek, LD Cerklje ob Krki
Mirko Ogrizek, LD Hoče
Martin Potočnik, LD Žalec
Virgilio Giuliano Prodani, LD Šmarje
Avguštin Resnik, LD Brestanica
Gregor Rettinger, LD Mengeš
Stane Starin, LD Domžale
Martin Udovič, LD Dobrič
Karel Uranič, LD Zagorje
Dušan Volmajer, LD Podvelka
Adi Zupanek, LD Tuhinj
Franc Zajdela, LD Videm ob Ščavnici
Franc Žerjav, LD Globoko
Ivan Živec, LD Lijak
Ivan Živko, LD Mlajtinci

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Kuna zlatica na lovskem pohodu

Vpliv vremenskih pojavov na človeka

Vsi se ne odzivamo enako na vremenske dražljaje, čeprav smo jim v istem okolju enako podvrženi. Določen odstotek labilnih ljudi je po naravi bolj občutljiv kot drugi; pravimo, da vreme krmili njihovo počutje. Pri enih vzrok tiči v zmanjšani sposobnosti prilagoditve, pri drugih pa organizem zaradi bolezni ali starosti ni več sposoben uravnavati učinka vremenskega dražljaja, kar lahko sproži poslabšanje njihovega obolenja.

Potrjeno je sovpadanje vremenskih dražljajev z določenimi bolezenskimi in vedenjskimi stanji: s številom srčnih infarktov, možganskih kapi, astmatičnih napadov, povečanjem samomorov, s povečano agresivnostjo, več je prometnih nesreč, kaznivih dejanj, napadov migrene, nespečnosti, depresivnosti, obujanje bolečin zaraslih zlomov kosti, prizadetih sklepov, starih brazgotin in še bi lahko naštevali. Mehanizmi naštetih vplivov in odzivnosti nanje še niso zadovoljivo razjasnjeni; poznamo verjetnosti, ne pa gotovosti.

V raziskavi inštituta Winkert iz Tübingena je vsak drugi anketiranec izjavil, da je vremensko »krmiljen«, vsak tretji pa, da je zelo odvisen od vremena. Kako je to pri nas, ne vemo, ker nimamo tovrstnih raziskav. Pri prenašanju teh podatkov moramo biti previdni, ker so ljudje, ki jim vreme nikoli ni po godu in se vedno pritožujejo, če je sončno ali dežuje, drugi pa sploh ne priznavajo vpliva vremena na svoje počutje. Pri uporabi podatkov o takih vplivih v javne prognostične namene moramo biti preudarno obzirni, da ne bomo povzročali negativne sugestije, za katere so labilne osebe zelo dovzetne. Povečanje preobčutljivosti na vremenske pojave, bolj v urbanih okoljih na podežlju, povezujemo s sodobnim načinom življenja, ki je iztiril naše prilagajanje na vremenske dražljaje. Vse premalo se gibljemo, vse preveč časa prebijemo v zaprtih prostorih, pred TV-ekranom ali računalnikom, vremenu primerno se oblačimo in ščitimo, tako da čim bolj izključujemo vremenske dražljaje, ki bi spodbujali naše prilagajanje. Posledica tega je, da smo vedno manj odporni. Povečana preobčutljivost za vremenske dražljaje ni bolezen, ampak opozorilno znamenje, merilo naše odpornosti.

Težave, ki nastanejo pri nekaterih vremensko preobčutljivih ljudeh, so lahko neprijetne. Ker na vreme ne znamo vplivati, se mu

moramo prilagoditi. Naravna pot za ublažitev preobčutljivosti je večja telesna odpornost z ustreznim programom telesne aktivnosti na prostem (lovčeve aktivnosti v revirju so v ta namen zelo primerne). Preobčutljivim ljudem svetujemo, naj se izognejo zanje neprijetnim vremenskim dražljajem, posebno še v mestih, kjer velik delež za slabo počutje prispeva razgreti asfalt, pa tudi zidovje stavb (spomnimo se na izjemno vroče poletje 2003). V vročih dneh naj se občutljivi ljudje zadržujejo v senci, telesne aktivnosti prestavijo v hladnejši čas dneva, pozimi pa v toplejši. Bolniki naj se posvetujejo z zdravnikom. Težave, ki jih sprožajo vremenski pojavi, so večinoma prehodnega značaja, lahko pa je sovpad poslabšanja osnovnega obolenja, zato je tak posvet potreben.

Dobrine vremena in podnebja niso enakomerno porazdeljene. Na nekaterih območjih so ugodne podnebne in vremenske razmere, na drugih manj in se stalno poslabšujejo. Od podnebnih razmer je v veliki meri odvisna gospodarska pa tudi ustvarjalna moč. V zdravstvene namene izkoriščajo in se opirajo na medsebojno delovanje meteoroloških elementov: temperatura in vlažnost zraka, hitrost vetra, relief zemljišča, elektromagnetno valovanje, statična električna polja, sončno sevanje, parcialni tlak kisika in zračne primesi. Tudi onesnaženost ter njegovi učinki niso nepomembni za vegetativni živčni sistem, dihalo, kožo, krvni obtok, uravnavanje toplote, ohlaiditve itn.

Na turističnem tržišču je mnogo perspektiv, ki seznanjajo zdravnike pa tudi vedno bolj ozaveščene prebivalce o podnebnih dobrinah kraja. Na vse načine se jih poslužujejo konkurence. Npr.: celinski alpski kraji, kamor sodijo tudi naši kraji, opozarjajo turiste, naj del svojega dopusta preživijo v dražilnem alpskem podnebju in zdraviliščih, da si okrepijo telo, ki jim ga je polenilo vroče območje. Koži, ki sta jo morska voda in sonce izsušila, postarala, bo bivanje v blažilnem alpskem podnebju in v tamkajšnjem zdraviliščih koristilo, česar pa se mi slabo poslužujemo v propagandne namene. Ozonska luknja in vedenje o njenih učinkih, tanjšanje ozonskega plašča in ekstremno sevanje UV-žarkov, povezano s kožnim rakom, jim gre na roko.

Pasivno sprejemanje ugodnih vremenskih in podnebnih dobrin ne zdravi in ne utrjuje človekove odpornosti; to je treba vključiti v ustrezen program telesnih aktivnosti.

Prim. dr. Lojze Števanec

Srečanje z volkoma

V Sloveniji je bil v 20. stoletju volk že na samem robu izumrtja. Le zaradi odločnih naravovarstvenih prizadevanj in naprednejših nazorov, tudi v okviru lovske organizacije, se je v zadnjih dveh desetletjih populacija volkov številčno okrepila. Ugotovitvi gre v zahvalo med drugim tudi odločitev lovskih zanesenjakov na Kočevskem (Štrumbelj, Švigelj), ki so ne glede na nenaklonjenost prebivalstva do zveri prvi v letih 1974 in 1975 vnesli v lovskogospodarski načrt prepoved lova na volka navkljub drugačnim zakonskim določilom. Leta 1991 se je odločitvi pridružila LZS s sprejemom Enotnih gojitvenih smernic za varstvo in gojitev divjadi ter vnesla v dokument prepoved lova na volka. Država je poskrbela za zavarovanje volka šele z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst z objavo dokumenta v Uradnem listu leta 1993. Zaradi neusklajenih interesov pri izkoriščanju naravnih danosti okolja, kjer ta vrsta živi, pa njegova prihodnost ostaja še vedno negotova. Negotovost je toliko večja zaradi pavšalnih ocen in pričevanj »na pamet« dela živinorejske javnosti, ki ima namen ustvarjati negativen odnos do velikih zveri v njihovem življenjskem prostoru, ter iskanja dežurnih krivcev za vse težave, s katerimi se sooča slovensko podeželje. Sem eden tistih, ki podpiramo vse aktivnosti v smeri pridobivanja naklonjenosti in pripravljenosti lokalnega prebivalstva za sobivanje z velikimi zvermi (kohabitacijo) v sprejemljivem obsegu kot enega pomembnejših ukrepov za varstvo omenjenih ogroženih živalskih vrst v našem prostoru. Moja opredelitev temelji tudi na dejstvu, da živim na območju, na katerem je zame že od otroštva sobivanje z velikimi zvermi nekaj povsem običajnega in zato sprejemljivega. Nikakor pa ne morem razumeti odgovornih, ki ob sočasnem širjenju ovčereje na tem območju pričakujejo tudi primeren nivo sobivanja z velikimi zvermi. Tudi lovec sem v teh območjih že krepkih trideset let, zato najbrž ni čudno, da me vse, kar je povezano z velikimi zvermi, še toliko bolj privlači. Pogosto se spomnim sporočila z grafita, ki sem si ga prepisal na steno sobe v študentskem nase-

Premočen volk ob svežem plenu

Volk v značilno iztegnjenem drncu odhaja v zavetje prostranih kočevskih gozdov.

lju iz enega od študijskih gradiv: **»Redkost nas privlači, pogostnost dolgočasi. Stvari začnemo dojemati kot vrednote šele, ko jih je malo!«**

Sporočilo je uporabno v okviru več dejavnosti, še posebno pa to velja na področju varstva narave. Kaj naj bi to pomenilo pri velikih zvereh? Morda bitko na tem področju že izgublamo, zato še toliko težje razumem pristojne, da še vedno nimamo sprejete enotne strategije za upravljanje z volkom (*Canis lupus*). Kolebanju se žal pridružujemo tudi lovci, saj tudi sami nismo povsem enotni pri zagovarjanju in upoštevanju posameznih argumentov. Celo več, pri intervencijskih »odvzemih« oz. odstrelkih zveri se skorajda ne oziramo na biološka in ekološka dejstva, ki jih radi tolikokrat poudarjamo,

temveč le ubogljivo in slepo sledimo izreku uradniško izdane odločbe pristojnega ministrstva (MOP). Ne vprašamo pa se, kaj

vse oziroma, če sploh kaj, smo storili za ublažitev in odstranitev razlogov, ki bi lahko zmanjšali število nujnih tovrstnih posegov v populacijo.

Volkovi plenijo predvsem parkljusto divjad, to je pri nas jelenjad in srnjad, redkeje divje prašiče, lahko pa se hranijo tudi z mrhovino. Občasno se lotijo domačih živali (živine), na primer konja, drobnice in goveda, saj jim jih na paši ponujamo sredi gozdov. Občasno volkovi napadejo tudi kakšnega psa. Lovijo tako, da izbranemu plenu bolj izkušene živali v krdelu pripravijo zasedo, nekaj pa jih sodeluje pri oddvojitvi (ločitvi) izbrane živali in v pogonu. Nalogo izčrpavanja in pogona navadno prevzame mlajši in telesno vzdržljivejši volk. Tako plen volkov najpogostejše postanejo mladiči ali telesno šibke, stare, bolne ali poškodovane živali. Volkove

Volk je brez obotavljanja zabredel in preplaval potok.

V pripravi Strategija ohranjanja volka v Sloveniji in trajnostnega upravljanja s to vrsto

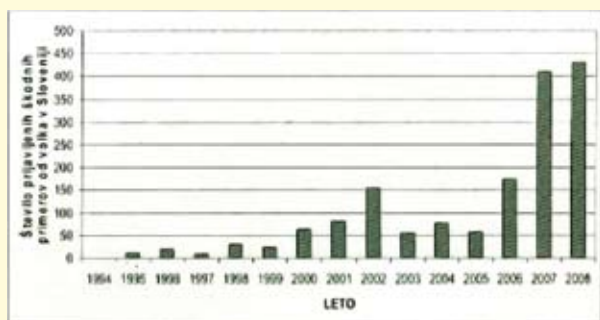
Kot smo že nekaj časa seznanjeni in smo lahko pred nedavnimi tudi prebrali v zadnji številki informativnega biltena *Okolje in prostor* (september, 2009), ki ga izdaja Ministrstvo za okolje in prostor RS, še vedno pospešeno poteka priprava **Strategije ohranjanja volka v Sloveniji**.

Namen tega pomembnega dokumenta je v Sloveniji zagotoviti za to vrsto ugodno stanje ohranjenosti njegovega habitata in tako učinkovito prispevati k stabilnosti okolja zanj in možnosti preživetja določenega števila živali, ki so sestavni del skupne dinarsko-balkanske populacije te zveri. V Sloveniji so volkovi vezani predvsem na strnjene bukovo-jelove gozdove visokega krasa, se pa prav tako selijo zunaj njih, saj niso značilni habitatni specialisti, še posebno če imajo tudi v neogoznatih habitatih zagotovljene zadosti prehranske osnove in miru pred človekom. Pri nas živijo predvsem v osrednjem in južnem delu države (Kočevska, Notranjska in se navezujejo na habitate Gorskega Kotarja na Hrvaškem in naprej v BiH). V zadnjih letih jih vse pogostejše opazujemo tudi v SZ delu Slovenije. Vzrok je verjetno v populacijski nasičenosti v habitatsko najustrežnejšem J delu Slovenije, kjer je opaziti izrazito težnjo po večanju številčnosti. Le-ta se je začela večati po letu 1991, ko je vrsto po internem dogovoru zavarovala najprej LZS s svojimi gojitvenimi smernicami in nato država Slovenija (leta 1993) z izdajo Uredbe o varstvu redkih in ogroženih živalskih vrst. Kmalu potem so volkovi postopno ponovno zasedli najugodnejše habitate za to vrsto, kjer so nekdanje živali. Tod zdaj zaradi neustrezne kmetijsko-živilnorske politike nastajajo tudi največji škodni primeri zaradi volka, ki se večajo. S pravilnikom o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečevanje nadaljnje škode na premoženju je država skušala vplivati na rejce drobnice, da bi kot dobri gospodarji skrbeli za manjše možnosti nastanka škode zaradi velikih zveri. Kakor pravijo na MOP, naj bi se zaščita izboljševala, toda žal ugotavljamo, da se povečuje prav škoda od volkov na drobnici (graf). Nehote nam zato prihaja v zavest star ljudski pregovor »Volk in koza ne gresta v isti hlev!« V prihodnje se bo le treba dogovoriti, komu dajati prednost v teh habitatih. Naravovarstvene zahteve in dejavnosti tudi precej stanejo. Sicer bo stanje, kakršno je le slabše za obe interesni strani. In prav v tej smeri se bo izkazovala ustreznost prihodnje strategije, ki jo čakamo.

Temeljni cilj predlagane strategije je dolgoročno **zagotoviti ugodno stanje dela dinarsko-balkanske populacije volka** (*Canis lupus*), ki živi v Sloveniji, ki naj bi bila tudi številčno usklajena z njegovim okoljem. Zanj sta še posebno pomembni sklenjenost slovenskih gozdov in zadostna pestrost pomembnih prostoživečih živalskih vrst, ki jih plenijo. Z vsem tem je najtežje uskladiti tudi rabo prostora in dejavnosti v njem (promet, turizem, nabiralništvo, vožnja s terenskimi vozili idr.), kar vse izrazito vpliva na kakovost habitata za volka. Izvedbeni del strategije bo **Akcijski načrt za volka**, v katerem bodo določeni konkretni ukrepi, predvidena višina finančnih sredstev za njihovo uresničevanje in tudi nosilci posameznih zadolžitvev.

Kdaj bo ta dokument nared, MOP ne piše.

Boris Leskovic

Število prijavljenih škodnih primerov zaradi volka v Sloveniji v obdobju 1994–2008 (vir: ZGS)

povsem upravičeno uvrščamo med zelo koristne naravne selektorje in jim lovci glede tega ne sežemo niti do gležnjev. To si upam trditi tudi glede na dosežanje lastne izkušnje, saj sem se imel možnost v to prepričati nedavno. Prvič sem to doživel pred dobrim letom v zgodnjih jutranjih urah, ko se je trop jelenjadi zatekel v vas, da bi se izognil napadu treh volkov. Za najmanjše tele v tropu je bil usoden samo delček trenutka nerazsodnosti in mladostne neobgljenosti, saj so ga volkovi hitro uspešno ločili od tropa, na to pa večje pokončali. Vse skupaj sem opazoval z balkona stanovanjske hiše in imel celo možnost, ob sicer slabi svetlobi, napraviti nekaj manj uspešnih dokumentarnih fotografij. Drugič sem bil priča podobnemu dogodku ob jutranji zori, 28. avgusta letos, v gozdovih pri Kočevski Reki, le da sem dogajanje lova spremljal na večjo razdaljo, saj je bilo območje zelo poraslo, zamočvirjeno in zalito z vodo, tako da sem se moral povzpeti na višjo bukev, če sem želel kaj videti. In ...

Skozi redko krošnjo sem v daljavi v smeri vasi opazil trop jelenjadi, ki je zmedeno begal

enkrat nazaj proti vasi, nato pa ponovno proti meni, kjer ima redne stečine ob obali izsušene akumulacijskega jezera v Možah, ki se je zaradi pomanjkanja vode zlilo v glavno strugo Reškega potoka. Vidljivost je bila slabša, a vendarle že zadovoljiva, da je bilo mogoče v ospredju prepoznati krepko košuto, ki ji je sledilo nekaj telet drugih košut in manjše košute ter mlajšega jelenčka, povsem na koncu pa sta se jim trudila slediti še dve glavi šibkejše jelenjadi. Glavnina tropa je že prečkala strugo potoka, ko je v ozadju začela očitno zaostajati predzadnja žival. Vidno je šepala na prednjo desno nogo. Vse se je dogajalo še vedno dober streljaj od mene. Pozabil sem na glavni trop, ker je ločena žival v meni vzbudila neprimerno več pozornosti. Z bežnim pogledom v desno se mi je oko ustavilo na premikajoči se sivi silueti živali – volka. Takoj nato sta volka obkolila onemoglega jelenčka – lanščaka. Izza vrbovega grmovja je bilo kmalu slišati samo še čofotanje vode, nekakšno cmočkanje po blatu in renčanje ter paničen, pojenjajoč se »beee ... ee ... e ...!«

Okolica se je umirila, začutil

Plen volkov: telesno (in trofejno) slabo razvit enoletni jelen z vidno zaraslo poškodbo prednje desne noge.

Vse Foto: Š. Vesel

Volčji izbljuvek z nekaj zelene trave in pletežem trakulj

in zavedel sem se drgetanja svojega telesa; pa ne zaradi mraza. Glasno utripanje srca me je opozorilo, da to niso sanje ali prividi. Toliko obiskov prostranih kočevskih gozdov ob prebujajočih se jutrih, pa še nikoli nisem doživel česa podobnega; bogve, ali sploh še kdaj! Kaj zdaj? Spomnil sem se na fotografski aparat, ki me vedno spremlja v nahrbtniku, in začel sem kovati načrt, kako naprej. Počakal sem dobre četrte ure, da se je še nekoliko zdani- lo, in upal, da bom tudi z malce sreče uspel v praksi potrditi vso prebrano teorijo o volkovih. Minute so bile dolge. Ob poskusu merjenja jakosti svetlobe na zaslonu fotoaparata sem se odločil, da bom vseeno poskusil. S počasnimi in lahкими koraki sem stopil v smer, od koder je bilo slišati zadnje glasove in čofotanje. Želja se mi je uresničila; ko sem pogledal izza večjega leskovega grma, se mi je odprl neverjeten prizor: volka pri še toplem zajtrku. Skozi vejevje sem našel dovolj veliko odprtino, da sem začel nízati posnetek za posnetkom. Strokovnjaki poročajo, da je odrasel volk sposoben pojesti do 5 kg hrane na dan. Če je to res, potem je zajtrk najbrž pri koncu, sem pomislil. Res volk je dvignil glavo, se malo zazrl v daljavo in že je zginil za grmovjem.

Spomnil sem se še na drugo sivo silhueto. »In kje je drugi volk?« sem se vprašal. Previdno sem se prestopil nekaj korakov v desno, na drugo stran grmade in podoben prizor se je ponovil. Tudi drugi volk je trgal meso plena z ramenskega sklepa. Uspešno mi je napraviti še nekaj posnetkov, preden se je volk naenkrat obrnil v isto smer kot prvi in stekel po izsušeni obali jezera proti glavni strugi poto- ka. Učili so me, da volk nerad plava v vodi. To teorijo sem moral kmalu ovreči, saj ni bilo treba počakati več kot deset korakov, ko sem napravil še dva posnetka volka v vlogi plavalca. Pričakoval sem, da se bo volk na drugem bregu ustavil in otresel

vode, kot skoraj vedno stori pes. Tudi tokrat sem se zmotil, saj je v svojem značilnem volčjem drncu, brez obotavljanja, takoj izginil v visokem ločju. Le tu in tam je bilo na trenutke opaziti glavo, nato pa je tudi ta izginila v objemu gozda.

Neskončno srečen in vznemirjen sem se po poti vračal proti avtomobilu. Presenečen je bil, če kar ni bilo konec. Na gozdni cesti sem opazil nekakšen izbljuvek in iztrebek. Po natančnem pregledu sem ugotovil, da je to po vsej verjetnosti dokaz in potrditev teorije, da volkovi (podobno kot domače mačke in psi) občasno pojedjo tudi nekaj ostre trave, kar naj bi olajšalo bljuvanje notranjih zajedavcev (trakulj in glist)

Poginula bobrovka, ki jo je A. Kogelnik našel letos maja na HE Dravograd.

iz prebavil, rastlinski sokovi pa naj bi delovali zdravilno.

Prepričan sem, da bom opisano srečanje z volkoma v mislih še pogosto obnavljal in razmišljal o njem.

Mag. Štefan Vesel

Bober na Koroškem

Že pred tremi leti smo se lovci začeli sramežljivo spraševati med seboj, kaj pomenijo čudno posekana drevesa ob reki Dravi. Pri natančnem pregledu smo ugotovili, da je to delo bobrovih zob. Prvi smo to opazili lovci LD Libeliče, a nismo zagnali vika in krika. O prisotnosti bobra na Dravi smo obvestili lovskega inšpektorja **Draga Križana** in lovskega načrtovalca pri Zavodu za gozdove **Zdravka Miklašiča**. Ob ogledu kraja sta potrdila, da na tistem koncu Drave živi bober. Lovci LD Libeliče že pred tem nismo pogosto lovili na tamkajšnjem delu našega lovišča, zdaj,

Za bobra značilno obglodana in podrtja drevesa ob Dravi (LD Libeliče)

Foto: M. Kogelnik

hidroelektrarne Vuhred. Torej se bober širi po toku reke Drave navzdol.

Kaj ga je prineslo na reko Dravo, lahko le ugibamo. Morda je vzrok tudi v tem, ker Drava postaja spet vse bolj čista reka, ali pa v krajih, kjer že živi ta vrsta, postaja preveč številčen in si išče nova primerna bivališča.

Marko Kogelnik

Lovski strelec – super veteran

Letošnjega strelskega prvenstva LZ Slovenije za veterane in super veterane, ki je bilo v začetku septembra na strelišču LD Slovenj Gradec v Znančanih, se je udeležilo nekaj več kot šestdeset starejših lovskih strelcev iz skoraj vseh krajev Slovenije. Pohvalno je, da je bilo med njimi tudi kar nekaj »super« veterana; tistih lovskih strelcev namreč, ki so že dopolnili 65 let ali več. Med njimi je bil s svojimi 74 leti najstarejši **Viktor Rebernak**, član LD Šentlambet. Vsakoletno prvenstvo zagotovo pomeni vrhunec lovskih strelskih tekmovalanj. Zato vsakemu, ki se ga lahko udeleži zaradi dobrih strelskih rezultatov na izbirnih tekmovanjih po območnih LZ, brez dvoma veliko pomeni. Tudi lovci iz zasavskih revirjev je bilo v čast, da se je prav na Koroškem spet srečal s svojimi lovskimi prijatelji in tekmeci. Da pa našim strelskim veteranom niso pomembni samo dobri strelski rezultati in samodokazovanje, pač pa predvsem druženje, smo opazili tudi tokrat v Znančanih.

»Šele leto dni sem bil lovec, ko sem se leta 1968 prvič udele-

ko je tu bober, pa praktično na tistem delu lovišča sploh ne lovimo več. Bojimo se, da bi ga prepogosta prisotnost ljudi ne motila in da bi zaradi nenehnega vznemirjenja zapustil naše kraje. Dogovarjali smo se, da bi organizirali sestanek med naravovarstveniki, ribiči in lovci o režimu varstva na omenjenem območju. Žal se to doslej še ni uresničilo. Vseskozi se je postavljalo tudi vprašanje, ali je to naš avtohtoni bober, se je tod naselil ali je iz domače reje pobegnil kanadski bober. Junija smo dobili odgovor tudi na to vprašanje. 13. 5. 2009 je lovec **Andrej Kogelnik** na hidroelektrarni Dravograd našel poginulega in naplavljenega bobra. Truplo je bilo že v slabem stanju in prvi nestrokovni ogledi so potrdili, naj bi bil bober naš, torej avtohtoni evropski bober. V konkretnem primeru je bila samica bobra, ki v dolžino meri 104 cm in tehta 16,5 kg. Le dva dni pozneje so našli drugega bobra, ki ga je povozil avto blizu

Foto F. Rotar

Kljub zahtevnemu in nevarnemu rudarskemu poklicu v zasavskih revirjih je Viktor Rebernak (član LD Šentlambert) vedno našel dovolj prostega časa tudi za lov in lovsko strelstvo. Še vedno mu strelstvo veliko pomeni.

žil strelskega tekmovanja na glinaste golobe in tarčo Srnjak na nekdanjem strelišču v Radečah. Že takrat mi je veliko pomenilo, da sem bil lahko kot mlad lovec član ekipe svoje matične LD,« se svojih strelskih začetkov rad spomni zgovoren in dokaj vitalen Viktor. »Res je tudi, da takrat tudi v naši LD ni bilo veliko lovcev, ki bi streljali na glinaste golobe, še manj na druge tarče. Priznati moram, da mi je moja prva strelska tekma bila zagotovo spodbuda in me je lovsko strelstvo usodno zasvojilo, saj drugače ne bi vztrajal tako dolgo,« je še dodal.

Šestdeseta in osemdeseta leta prejšnjega stoletja zaradi gospodarske krize nikakor niso bila naklonjena lovskim strelcem. Takrat je bilo le malo preprostih slovenskih lovcev, ki so si lahko privoščili kar precej drago udeleževanje v strelstvu. Že predrage tekmovalne puške, strelivo, oprema in ne nazadnje tudi stroški za strelska potepanja od tekmovanja do tekmovanja so marsikateremu lovcu prekrizali želje. Viktor je imel vsaj srečo, da je kot zasavski rudar, pozneje kot jamski nadzornik, kar dobro zaslužil, da si je lahko privoščil nekoliko več. »Takrat je tudi moja lovška družina namenila kar nekaj denarja za strelstvo in svojo ekipo. Ostalo ga je tudi nekaj za malice in prevoz; kar pa danes ni več. Medtem ko matična LD še vedno priskrbi strelivo za izbirno območno tekmovanje, pa območna ZLD Zasavje - Trbovlje za svoji ekipi poravnava druge stroške. In prav je tako, saj je strelstvo spet postalo drago. Mogoče je prav

to vzrok, da se mladi lovci ne podajajo več po naših stopinjah. Nikakor pa pomanjkanje denarja ne more biti krivo, da mladi lovci ne gredo radi na strelišče. Menim, da se premalo zavedajo, da je le dober strelec lahko uspešen pri vsakdanjem lovu in opravljanju načrtovanega odstrela,« je nekoliko kritično in očitajoče pristavil naš sogovornik.

Skoraj ni slovenskega lovskega strelskega veterana, ki mu strelstvo ne bi pomenilo užitka, sprostitve in ne nazadnje tudi popestritve jeseni življenja. Zagotovo to velja tudi za Viktorja, ki je kar 32 let delal pod zemljo in bil zato mnogokrat prikrajšan za sončne, deževne in mrzle zimске dni, ki bi jih sicer kot lovec lahko večkrat doživel. »Nič nisem zamudil. Če znaš porazdeliti svoj prosti čas, ga je za vse dovolj: za lov, družino in tudi za opravila okrog domače hiše. Še dobro, da mi zdravje kar dobro služi. Še vedno rad grem na lov v naše lovišče, ki se razprostira pod Sveto goro in vse do Save. Včasih sem na strelska tekmovanja in večkrat tudi na lov hodil skupaj s sinom Zdravkom, ki mu je zdaj bolj pri srcu ribištvo kot lovstvo,« je nekoliko užaljeno še povedal Rebernak.

Franc Rotar

Ruk ustvarja prijateljstva

Septembra so oči in ušesa lovcev usmerjena v gozdove, kjer imajo jeleni s svojo mogočno pesmijo svatbeni ples. To je za mnoge najlepši čas opazovanja, oponašanja in klicanja ter lova. V snežniških in javorniških gozdovih je jelenje rukanje ponavadi še posebno močno in glasno, tako da lovci nestrpnost čakajo konec poletja in prve septembrske dni.

Že nekaj desetletij se v javorniških gozdovih srečujejo lovci iz različnih lovskih družin, si izmenjujejo izkušnje, pripovedujejo lovske zgodbe ob tabornem ognju, kjer ob harmoniki zazveni tudi lepa pesem. Tradicija je dolga nekaj desetletij, sega v čase, ko tod ni bilo toliko cest kot zdaj. Do rukališč in lovskih koč so morali lovci peš ali s smučmi, prav tako je bilo težavno opravilo spravilo uplenjene divjadi. Dandanes v Javorniku ne manjka lepo urejenih cest. Ob eni takšnih, v Otoških dolinah, nekdanji utrdbi italijanske vojske, t. i. Alpskega zidu, so lovci

LD Gornje Jezero pred več kot štirimi desetletji zgradili lovsko kočo. Zdaj je ta obnovljena, z velikim dnevnim prostorom, krušno pečjo in spalnicami. Koča stoji na čudoviti jasi na nadmorski višini okrog 800 m, tako da so jo pogosto oddali v najem tudi nelovcem.

Ludvik Prevc je bil z ženo Štefko več kot deset let oskrbnik koče, še vedno pa je gonilna sila družbenega dogajanja v javorniških gozdovih. Lovci se že dolgo poznajo med seboj: drug drugega obiskujejo na Kožljeku, kjer polhi že nakazujejo, da bodo vsak čas skočili v lonec, na Jurščah, kjer ne manjka jagenčkov in kozličkov, v Otoških dolinah pa so obvezni Ludvikovi krompirjevi žganci. Ko se vrnejo

Obvezna 'Ludvetova' harmonika

minut. Na sredini z nožem ali kuhalnico naredi križ tako, da se žganci enakomerno kuhajo tudi v sredini. Po potrebi doliva vodo, v kateri se je kuhal krompir, saj mora biti jed ravno prav mehka: ne presuha in ne preveč močnata. Žgance natrga v posodo, jih skuha v osoljenem kropu, nato pa zabeli z dišečo domačo mastjo in na tanko narezanimi prekajenimi klobasami.

Ponavadi se je pojedine udeležilo okrog 20 lovcev, tudi iz sosednjih lovskih družin: iz Cerknice, Pivke, Postojne, gostje z Mosta na Soči, iz Nove Gorice, pa nelovci od vsepovsod.

Kosilo se podaljša, gostje »vržejo« partijo ali dve na balinišču, zapojejo in razdrejo marsikatero lovsko. Letos so se jeleni mnogo bolj oglašali na primorsko stran kot na notranjsko, nekaj uspeha pa so pri poslušanju le imeli tudi Notranjci.

Kot pravi Ludvik, ki mu pri opravih pomagata že sin Roman in vnuk Tine, je bilo nekoč družabnosti veliko več. Več je bilo prijateljstva, nesebične pomoči in razumevanja. Ta čas so si lovci vzeli zase, skrbi so pustili v dolini. Mnogi so redno jemali letni dopust za en teden v javorniških gozdovih, zdaj pa je obiska vse manj. Ludvika upravičeno skrbi, ali bodo mlajše generacije uspele nadaljevati to tradicijo.

M. Fortin

Foto: M. Fortin

Po obilni jedi prija balinanje.

z jutranjega lova in jim Ludvik ob obveznem čaju s kačjo slino pripravi obaro, ješprenj ali makaronovo meso, gre večina pregledat lovišča, »Ludve« pa se loti kosila: olupki krompir, ga zreže na kocke in skuha. Polovico ga začasno odstrani, odlije pol vode ter doda pol črne in pol bele moke. To zakrije s preostalim krompirjem tako, da se zmes kuha v sopari približno deset

Tretji jelen v LD Lenart

LD Lenart obsega nekaj več kot 3.000 ha lovne površine. Dejansko je lovne površine veliko manj, ker je območje zelo prepredeno s cestami in naselji. Avtocesta od Maribora, Murske Sobote in naprej do Budimpešte je razpolovila naše lovišče. To je velik poseg v naravo, v habitate

Dean Purgaj (LD Lenart) ob svojem osmeraku

rastlin in živali, tudi človekovo okolje ...

V naši lovski družini je glavna lovna divjad srnjad, nekaj uplenimo fazanov in poljskih zajcev. Zanimiv je tudi lov na raco mlakarico. Zadovoljstvo maloštevilne lovske bratovščine, kjer se povprečna starost članstva približuje šestdesetim, je predvsem druženje, prijateljstvo ter skrb za naravo in divjad.

Ker je naš gospodar lovec Dean Purgaj nekje »izbrskal« ustni podatek, da so se v naših revirjih pojavili divji prašiči, se je odločil, da se bo v večernih urah 28. 8. 2009 odpravil v revir Spodnji Črni les na »čakanje«. Še nekaj dni pred tem je na tistem kraju prestopila bregove reka Pesnica (že tretjič letos) in na tamkajšnjem območju na njivah uničila letošnji pridelek marsikateremu kmetu in lovцу.

Zvečer tistega dne je (kljub delni oblačnosti) mesec Deanu dovolj obsijal del prostora med koruzno njivo in gozdom. Zato je Dean nadaljeval s čakanjem divjih prašičev. Okrog 22.30 je zaslišal šelestenje v koruzni nji- vi, ki je postajalo vedno glasnej- še. Pogledal je z daljnogledom. »Ali prav vidim?« se je vprašal. »Je to morda izgubljena krava, junica ...? Ne! Jelen je! Pravi lepoteč!« Puška je kar sama po- letela v ramo. Strel in le še skok jelena v gozd.

»Je bil jelen? Mar mi je bila naklonjena Diana?« se je zbe- ga- no spraševal Dean.

Da. Uplenil je lepega jelena - osmeraka. Za naše razmere v LD Lenart čudovita in lepa trofeja. To je v naši LD, ki je pred leti praznovala 60-letnico delovanja, šele tretji jelen! Za nekoga majh-

na trofeja, za LD Lenart in naše- ga lovca uplenitelja pa velika.

Vsi lovci LD Lenart so mu izrekli lovski blagor! Želimo si, da bi bila Diana tudi v prihodnje tako naklonjena lovčemu, kot je bila Deanu!

Franc Štumberger

Srnjak z nepravilno razvejanim rogovjem - izziv za boljše sodelovanje

Ob rogovju srnjaka z nepra- vilno razvejanim rogovjem, uplenjenim lani v Beli krajini, pa tudi ob podobnih primerih dru- god se sprašujemo, ali je nena- vadna oblika rogovja kazalnik manj primernih življenjskih raz- mer in prostorske stiske divjadi. Morda so takšne trofeje kazalnik konfliktnih situacij prostožive- čih živali v zaraščajoči kmetij- sko-gozdnati krajini (s pašniki in cestami) in vedno pogostej- ših postavitev nevarnih žičnatih ograj, ki jih postavljajo lastniki zemljišč?

Morda si je srnjak na ograji poškodoval rogove v času rasti (v mahu). Naslednje leto se nesreča lahko ne bi pojavila in ne bi zmotila normalnega razvo- ja rogovja. Lahko pa je nenavad- no rogovje tudi odraz lokalnega ali daljinskega onesnaženja oko- lja, npr. s težkimi kovinami (svi- nec, kadmij ...) ali z nitrati idr., ki se kopičijo v živalih ter motijo presnovne procese. Mogoča je tudi domneva o vplivu genetskih sprememb, še posebno zaradi priljubljenega hranjenja srnjadi z gobami, ki, kot je znano, kopi- čijo strupene ione težkih kovin.

Zato lahko obravnavamo uple- nitve osebkov divjadi z nenava- dnimi, deformiranimi trofejnimi deli kot nujen lovskogojitveni ukrep v populaciji ali pa zgolj kot spontan odstrel osebkov z za-

Foto: M. Čas

Neppravilno raščeno srnjače ro- govje s štirimi vejastimi odrast- ki z osmimi parožki (suha teža 375 g); uplenitelj Marko Veselič iz LD Adlešiči.

nimivo trofejo, seveda opravljen v skladu z načrtom odstrela po starostni in spolni sestavi.

Na vsa taka vprašanja bi lahko odgovorili le s poglobljenimi, a hkrati tudi dragimi raziskavami. Pri tem pa bi analize nenava- d- nih trofejnih delov divjadi in sočasno njihovega okolja lahko povezali z analizami lovsko-sta- tističnih podatkov. To bi lahko pomembno prispevalo k še bolj- šemu poznavanju ekologije in populacijske dinamike divjadi. Na tak način bi se še bolj utrdilo sodelovanje med lovskimi, goz- darskimi, kmetijskimi in razi- skovalnimi organizacijami (goz- darstvo, kmetijstvo, veterina, bio- logija). Verodostojno beleženje podatkov o odstrelu in izgubah (odvzemu) divjadi v LIS (Lisjak) in odgovorno sodelovanje lov- cev v občasnih raziskavah pro- stoživečih živali (popisi, vzor- čenja) je pri tem odločilno za nova spoznanja ter za uspešnejše ukrepe in boljše stanje populacij v loviščih.

Dr. Miran Čas,

Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno ekologijo in lovstvo

Osmerak, uplenjen pred domačim pragom

Poletna vročina in sopara sta lovca Gorana Furlana, več- letnega člana naše LD Tabor - Dornberk Branik, pozno po- poldne 30. 8. 2009 pregnala iz rojstne hiše v Spodnji Branici v hladno senco hrasta, v katerega krošnji je visoka preža. Le-ta je nad lepo urejeno jaso, vsega 300 metrov nad vasjo.

Na preži se je Goran kot že velikokrat doslej nameraval predvsem sprostiti in se predati uživanju narave, ki mu je prav v tistem predelu še posebno draga. Že po 10 minutah sproščanja je njegovo pozornost pritegnilo po- kanje vejevja, ki je postajalo vedno glasnejše in bližje. Šumi so prihajali iz goščave, ki se raz- prostira pod prežo v smeri dokaj strmega grabna. Kmalu sta na jaso izstopila »krivica« šumenja – dva jelena, oba starostne kate- gorije 3 do 4 leta. Po rogovju sta bila oba obojestransko kron- ska jelena dvanajsteraka. Jelena »mladinca« je Goran že poznal, saj ju je v zadnjem mesecu redno videval, ko sta skoraj redno iz- stopala na pašo na isto jaso. Tele-arno sta bila zelo močna, težka vsak okrog 150 kilogramov, ter kot takšna neprimerna za odstrel. Jelena sta izstopila skozi izred- no gosto robidovje in akacijevo mladje ter se začela mirno pasti. Približno 10 minut za njima je iz iste smeri ponovno zaslišal ropot in pokanje vejic. Goran je bil prepričan, da za njima prihaja še nekaj glav jelenjadi, ki jo tudi pozna, zato ga pokanje ni preti- rano vznemirjalo. Pozornega po- gleda pa vseeno ni odvrnil iz goščave. Naenkrat se je iz viso- ke trave pokazal vrh leve veje rogovja, nato še druga veja in končno trup. Tretji jelen, in to še večji! Tedaj ga je prevzelo vzne- mirjenje in občutki, ki jih pozna in doživlja sleherni lovec ob ta- kih trenutkih in ki so navadnim ljudem popolna neznanka. In prav zato nas lovce vedno znova in znova vleče v naša lovišča. Jelen se je takoj usmeril proti mlajšima ter si med njima izbral žrtev; nizko je sklonil glavo ter z rogovjem začel potiskati mlaj- šega. Le-ta mu je takoj kljubo- valno odgovoril, vendar se je kmalu izkazalo, kdo je »glavni«. Mlajši jelen je naposled odskočil nekoliko vstran in se tako rešil koničastega rogovja močnejšega jelena ter se odmaknil na varno razdaljo. Goran je opazil, da

tretji, telesno še močnejši jelen, v vrhu rogovja nima razvite nobene krone. Njegovo rogovje je bilo močnejše, veje višje, temnejše. Še enkrat je z daljnogledom preverjal rogovje – kron ni bilo. Torej je jelen, na oko star najmanj 5 let, po rogovju sodeč očitno tako imenovani »večni osmerak«. Tudi z vedenjem do mlajših dveh jelenov je izkazoval starostno in telesno premoč in svoj socialni položaj. Seveda, počasi se je bližal čas ruka in tudi tretjemu jelenu so že dišale košute, ki dokaj redno izstopajo na isti travnik.

Goran se je odločil za odstrel osmeraka in konica križa strelnega daljnogleda je že slonela dobro ped za pleči. Vendar je bila skušnjava prevelika. Ker je jelen kar stal in si ogledoval okolico, je lovec skozi strelni daljnogled še enkrat premeril žival, ki je ponosno stala sredi travnika in mlajšima izkazovala svojo moč. Z rogovja se je križ spet počasi spuščal navzdol na telo in se ponovno umiril za pleči. Pritisk kazalca na napravilec ... in jelen se je v naslednjem trenutku sunkovito odgnal v zrak. Mlajša dva sta odskočila v goščavo proti grabnu, starejši pa se je nekoliko počasneje obrnil in prav tako izginil v graben za njima. Jelenova reakcija je Goranu povedala, da je krogla natančno zadela. Lovske izkušnje in navada so mu velevali, da mora nekaj časa počakati, da se bo žival umirila ...

Na preži v hrastovi krošnji je v trenutku postalo živahno. Potrebnoval je pomoč pri spravilu jelena, zato so že potovali številni telefonski klici. Goranu so se začeli javljati lovski tovariši iz bližnje in daljne okolice. V slabe pol ure se jih je zbralo šest, pripravljenih za pomoč, večina iz matične LD, eden celo iz Tolmina. Medtem je Goran odšel nazaj do vasi ter s vsakom pripravil traktor in vse potrebno. V 45 minutah je bila družina zbrana na travniku. Ogled kraja nastrela ni kazal niti najmanjše sledi uspešnega strela. Tudi v smeri pobega jelenov ni bilo opaziti krvi. Ko pa so se v družbi lovskega psa spustili okrog 50 metrov niže, v graben, je pred njimi naenkrat vstal jelen, ki se je zelo pozibaval. Ker je bilo očitno, da je strelna poškodba že opravila svoje, je lovec oddal usmrtilni strel. Jelen je zdrsil še dobrih 20 metrov naravnost v graben ter negiben obležal. Sledilo je ocenjevanje rogovja, ki je potrdilo, da je bil jelen os-

Goran Furlan (LD Tabor, Dornberk - Branik) s svojim jelenom osmerakom in svojimi lovskimi tovariši, ki so mu pomagali pri spravilu plena v hladilnico.

Foto: B. Birsa

merak. Nato so sledili trenutki veselja in izrekanja lovskega blagra ter obvezno fotografiranje. Ko je bil jelen iztrebljen, je bilo še uradno potrjeno, da mu je prvi strel prebil obe pljučni krili, kar je povzročilo močno krvavenje v prsno votlino, zaradi česar se je jelen tudi kmalu po strelu ustavil in legel.

Po radostih je sledilo težje opravilo: spravilo jelena. Ker je graben zelo strm, ga navzgor ni bilo mogoče vleči, zato so ga po gozdu usmerili navzdol proti travniku, ki se odpre okrog 400 metrov niže. A po dobrih 150 m vleke so naleteli na vejevje in podrti drevesa čez gozdno pot. Ker so lovcem kmalu pošle moči, jim ni preostalo drugega, kot da očistijo pot in se s traktorjem čim bolj približajo jelenu. Po dobri uri dodatnih drvarskih naporov so jelena naposled le naložili v »kiblo*« na traktorju ter ga skrajno previdno in počasi (zaradi ozke poti) prepeljali do glavne ceste. Tam so ga preložili v terenski avto in odpeljali še 20 kilometrov do družinske zbiralnice in hladilnice. Potrebni so bili ponovni precejšnji napori pri spravilu jelena v hladilno komoro. Ob gradnji hladilnice namreč ni nihče od tedanjih lovcev predvideval, da bo nekoč tudi naša lovska družina gospodarila z jelenjadjo, zato je strop temu primerno prenizek.

Vse opisano priča o pravilnem in požrtvovalnem tovariškem odnosu mladih in vitalnih lovcev, ki so pripravljeni, da se nesebično in v trenutku odzovejo na klic na pomoč solovcu. Po tehtanju je bilo ugotovljeno, da je iztrebljen jelen tehtal 187 kg, ocena starosti pa nakazuje na starost 6+ let. Trofejno je bil

»večni« osmerak oz. pravilen odstrel.

Dogodek sem opisal natančneje, ker je to prvi jelen, uplenjen v taki starosti in teži v našem lovišču. Zagotovo pa ne zadnji. Številčnost jelenjadi se ob skrbnem načrtovanju odstrela bazensko povečuje, zato je tudi strah, da se bo povečevala škoda od jelenjadi. Zelo dobrim razmeram za jelenjad naj bi botrovalo »pešanje« kmetijske dejavnosti, zato nastajajo tako imenovani »mirni žepi«, kjer si je jelenjad našla mirna stanišča z dobrimi prehranskimi in drugimi življenjskimi razmerami.

Ker je to Goranov prvi uplenjeni jelen v njegovem rojstnem kraju v Spodnji Branici, tako rekoč v domačem gozdu, ima zanj trofeja še posebno vrednost. Po prvih neuradnih meritvah in ocenah je osmerakova trofejna ocena okrog 150 CIC točk. Po pogovoru z upleniteljem in ob že pripravljeni trofeji je pogovor nanesel tudi na sedanje čase v lovstvu; moti ga preveč negativnosti. Za eno izmed lovskih slabosti, za kar krivi predvsem krovno organizacijo v Ljubljani, je omenil nepravilno pojmovanje t. i. »trofeizma«. Meni, da je tudi to del slovenskega lovstva, kar naj bi bilo nenazadnje pokazatelj dobrega gospodarjenja z divjadjo. S tem bogastvom se aktivno ukvarjamo samo slovenski lovci, zato po njegovem mnenju ni prav, da to bojzljivo skrivamo in se tega celo sramujemo. O svoji vlogi varuhov divjadi in narave govorimo civilni družbi, po drugi strani pa tega ne zmoremo s ponosom pokazati, kaj šele se pohvaliti z rezultati. Za primer je vzel v roke revijo Ribič (Goran je mnogo let aktiven tudi

v ribištvu), kjer je v glasilu RZS zadnja stran rezervirana za rubriko Trofejni ulovi. Na tej strani so fotografije s trofejnimi ulovi rib z vsemi podatki o ribiču - uplenitelju, vrsti ribe z vsemi merami in podatki o vodotokih, v katerih so ujeli ribe. Meni, da je tak način pozitiven in nikakor ne moralno sporen, kot menijo mnogi vodilni v lovskih vrstah. Goran je odločen, da bi tako moralo biti tudi v glasilu Lovec, in to s ponosom!

Boris Birsa

Kibla* je pripomoček za prevoz tovara, ki ga priključimo na hidravlično letev traktorja.

Brakada, pogon, pritisk, skupni lov in pomanjkljiva določila

Skupinski lovi so brez dvoma najlepša družabna srečevanja lovcev, če se le-ti med seboj tudi dobro razumejo in če so lovi dobro organizirani in vodeni. Lepa doživetja, fotografije in prijateljski pomenki po lovu so lepi spomini in »duševna hrana« za pozna leta. So pa zahtevni glede zagotavljanja varnosti; preveč nasilni pogoni lahko tudi pretirano vznemirjajo divjad. Zato so se z leti uveljavila pravila o načinu lovov. Nekaj zelo načelnih je dobilo mesto v lovskih zakonih. Spoznajmo, kako je to urejeno pri nas zdaj.

Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov - 1) v 5. členu (Pomen izrazov) navaja, da je:

Brakada način lova, pri katerem sodelujejo najmanj trije lovci z najmanj dvema lovskima psoma, ki divjad dvigneta in jo glasno gonita, tako da poženeta divjad proti lovcem.

Pogon je način lova, kjer se več gonjačev z največ tremi psi v vrsti drug ob drugem glasno pomika prek površine, tako da poženejo divjad proti lovcem.

Pritisk je način lova, pri katerem se gonjači tiho pomikajo po stanišču divjadi, tako da poženejo divjad proti lovcem.

Skupinski lov so vsi načini lova, ki se ga udeležijo najmanj trije lovci.

Poleg tega zakon še navaja, da je:

Mala poljska divjad so fazan, poljska jerebica, poljski zajec in raca mlakarica.

Parjljasta divjad so srnjad, jelenjad, damjak, gams, muflon, kozorog in divji prašič.

Velike zveri so medved, volk in ris.

Škoda, da ob opredelitvi in razvrstitvi načinov lova in divjadi v nadaljnjih členih zakona ni nikjer določeno, po katerem od načinov lova lahko lovimo divjad določenih vrst. Vsaj jaz tega nisem zasledil. Res je, da so vodje lova (pravimo jim »lovovodje«) navadno razumni in razgledani lovci in vodijo love po ustaljenih pravilih, vendar se opažena nedorečenost v zakonu lahko začne tudi zlorabljati. To vrzel bo nekako treba zapolniti.

Zakon iz leta 1976 je urejal načine lova v členu 48/4: »Na brakadah in pogonih je prepovedano streljati medveda in parkljasto divjad, razen divjega prašiča. Dovoljen je pritisk, razen na medveda, brez psov, z največ tremi gonjači.« Tako je bilo določeno, da se na brakadah lahko strelja od parkljaste divjadi le divjega prašiča in zakon je dovoljeval na skupinskem lovu na parkljasto divjad (razen divjega prašiča) loviti le na pritisk brez sodelovanja psov in le s tremi gonjači.

Menim, da lovi po omenjenih določilih zagotavljajo pričakovano kakovost odstrela in zmanjšajo morebitne zaplete, ki se zelo radi pripetijo pri skupinskih lovih. Več o tem lahko preberete v Lovskih priročnikih iz let 1974, 1989 in 1996, kjer sta obširno pisala odlična strokovnjaka za to področje lovstva, **France Cvenkel** in **Vojko Podgornik**. Poleg načinov lova, ki jih je urejal tedaj veljavni zakon, sta opisala še številne druge love s posebnim poudarkom glede varnosti, strpnosti do divjadi, lovske etike in pričakovanega dobrega lovskega uspeha.

Ne poznam poti, kako zdaj v novem zakonu dopolniti manjkajoče pomanjkljivosti. To naj bi uredilo vodstvo Lovske zveze Slovenije.

Za izhodišče razprave si dovolim predlagati:

Na **brakadah** se lovi malo poljsko divjad, lisico, jazbeca, kuni in divjega prašiča.

Pogon je ponekod način lova, ki je namenjen predvsem lovu na divje prašiče, lahko pa se na pogonih lovi tudi divjad, ki se jo sicer večinsko lovi na brakadah.

Pritisk je način lova predvsem na parkljasto divjad.

Velike zveri niso vključene v ZDLov - 1, saj ne sodijo med divjad, določiti pa bo treba, kako se jih lovi, ko začne veljati predvideni odstrel po odločbi. Medveda se lahko lovi le z

visoke preže. Kaj pa v primeru intervencijskih posegov? Za lov na volka in risa bi bila pritisk in uporaba visoke preže najprimernejši način lova.

Skratka, zelo zanimiva tema, ki kljub zakonu še zdaleč ni »dorečena«! Upam in želim si, da bodo lovci, ki imajo bogate izkušnje, moj predlog še dopolnili in da bomo v Lovcu kmalu kaj več brali tudi o tem.

Bruno Skumavc

So štokrlje naselile Mirnsko dolino?

Več kot petnajst let je trajalo opazovanje naselitve bele štokrlje (*Ciconia ciconia*), lepe in zanimive ptice, v Mirnski

Tri štokrlje iz Mirnske doline

dolini. Društvo DOPPS in drugi ljubitelji ptic smo že dolgo spremljali čedalje pogostejše pojavljanje belih štokrelj po vsej Mirnski dolini. Sprva smo opazovali posamezne osebe, pa tudi manjše jate, in sicer med letom, pa tudi v času selitve. Od leta 1995 so posamezni pari že poskušali gnezditi. Pogostejše poskuse je bilo zaznati ob začetku novega tisočletja (2000). Nekaj takih primerov je bilo opaženih na daljnovodnih drogovi, visokih drevesih – lipah – in na visokih dimnikih. Na voljo so imele tudi nekaj umetnih gnezd (Tone Kurent – Sotla, KPD – pod Dobom, Ciril Janežič – Puščava, Jožefa Jerman – Trstenik). S postavljanjem umetnih gnezd ni bilo uspeha. Končno je lani spomladi par štokrelj začel graditi gnezdo na dimniku sredi naselja Mirne. Kakor v dokaz, da imajo štokrlje tod avtohtono pravico bivanja. Po številnih parjenjih (na videz uspešnih) sta štokrlji začeli valiti. Kazalo je že, da bomo zagledali štrleče kljunčke mladičev, a se to ni zgodilo, temveč sta štokrlji okoli 20. avgusta odleteli in pustili gnezdo prazno.

Foto: J. Janežič

Fotograf in dopisnik TV Vaš kanal - Novo mesto Janez Janežič (na fotografiji) je posnel precej gradiva o naseljevanju belih štokrelj v Mirnsko dolino.

graf in dopisnik TV Vaš kanal - Novo mesto. S štokrljami ga je povezovala nostalgija po preživetih mladosti v Prekmurju, kjer so štokrlje že od nekdaj sestavni del vsakdana.

Na pomoč je priskočil še samostojni podjetnik **Brane Gregorič** s specialno visoko dvizžno dvigalko. Prizadevno je sodeloval tudi stanovalec bloka **Danilo Vil**. Tako je Janežič uporabil vse možnosti in ustvaril bogato zbirko fotografij in filmskega gradiva o gnezdenju in razplodu štokrelj. Vse skupaj, fotografije in DVD, se je odločil pokazati širši javnosti. V krajevni knjižnici Pavla Golie na Mirni je pripravil zanimivo samostojno razstavo fotografij in filmskega materiala o štokrljah.

Med tem je par štokrelj, ki je gnezdil na dimniku, le uspešno

Foto: I. Brožič

Damjan Volk, član LD Kozlek, je reševal živo srno, ki se je zapletla v mrežo, s katero je bil ograjen pašnik za drobnico. Takih primerov (še hitreje se neresljivo zaplete v mrežo srnjak) je na ilirskobistriškem veliko, vsako leto več.

Foto: F. Svetelj

Franc Spruk, staršina LD Stahovica, je v imenu vseh lovskih tovarišev čestital 95-letnemu Jerneju Cimbasu ob njegovem visokem življenjskem jubileju.

vzredil novi zarod, dve mladi štorklji. V času tega pisanja sta že pridno vadili vzletanje in pristajanje na gnezdo, da bosta pripravljena za dolg selitveni let.

Naposled lahko že potrdimo odgovor na začetku postavljeno vprašanje, ali so štorklje že v Mirnski dolini. Da!

Rudi Žibert
Mirna

Zahvala in priznanje 95-letniku

Lovci Lovske družine Stahovica so čestitali svojemu najstarejšemu članu **Jerneju Cimbasu**, po domače Rošu, iz Bistričice, ki je 30. avgusta 2009 dopolnil 95 let. Ob tej priložnosti so se mu zahvalili za njegovo prizadevno delo v LD.

Jernej je vse življenje kmetoval na domačem posestvu v Bistričici. Član LD Stahovica je že od leta 1964, ko je pred izpitno komisijo ZLD Ljubljana opravil lovski izpit. Vedno je rad sodeloval pri vseh delovnih akcijah stahoviških lovcev, tudi s svojimi konji, še posebno v revirjih pod Kamniškim vrhom, kjer se raztezajo tudi gozdovi Roševe domačije.

Kljub visoki starosti je še vedno aktiven, saj že več let skupaj z ženo Micko pase živino na Veliki planini. Tudi letos je vse poletje preživel na planini v domači, Roševi, bajti, kjer sta pasla dvanajst krav.

Ko se je Jernej konec septembra vrnil s planine, so ga lovci LD Stahovica povabili v lovski dom na Vegradu in mu ob prijetnem obujanju spominov na pre-

hojeno življenjsko pot izročili spominsko darilo.

Franc Svetelj

Elite 3200

Med novosti, ki jih je Bushnell pripravil za leto 2009, spada tudi prenovljen strelni daljnogled Elite 3200. Prenovljen daljnogled Elite 3200 3-9 x 40 s FireFly luminiscentnim (svetlečim) namerilnim križem predstavljamo ponovno. Menimo, da je to optični izdelek, ki tudi v svetovnem merilu na svojem področju v optični industriji resnično nudi največ za svojo ceno.

Serijski daljnogled Elite 3200 spada med tri elitne serije strelnih daljnogledov znamke Bushnell. Prikazani strelni daljnogled je vzorec sodobnega lovskega strelnega daljnogleda za vsestransko uporabo.

Zaradi izjemne kombinacije optičnih lastnosti in ugodne cene smo prepričani, da je za slovenske lovce še posebno primeren.

Prenovljen daljnogled serije Elite 3200 združuje odlično optiko v robustnem ohišju iz kovane lahke zlitine s 30 % dodatkom titana, z dvema revolucionarnima novostma, ki sta postavili

nove standarde na trgu strelne optike: to sta »hidrofobna« zaščita leč Rainguard in FireFly luminiscentni namerilni križ.

Dežni ščit Rainguard je letos prenovljen v Rainguard HD. Nova zaščita zunanje površine leč v objektivu in okularju daljnogleda je trša in odpornejša pred obrabo, obenem pa omogoča boljši svetlobni izkoristek. Zato je serija 3200 v mraku še boljša. Rainguard preprečuje zamglitev zunanje površine leč zaradi dežja, snega, rose ali sape. Deluje tako, da vlago na zunanji površini leče, na primer na objektivu ali okularju, združi v samo nekaj kapljic, sicer pa je leča čista in pregledna. To je pomembno pri lovu v slabem vremenu, ko v odločilnem trenutku ne vidimo skozi daljnogled, ker so leče zamgljene.

Tehnologija hidrofobne zaščite leč je tako zanimiva, da je celo firma Zeiss odkupila Bushnellov patent Rainguard in sklenila sporazum o skupnem razvoju tovrstne zaščite leč.

Na novo je oblikovan tudi FireFly luminiscentni namerilni križ, ki se osvetli s svetilko že v desetih sekundah in dolgo sveti, podobno kot urini kazalci. Dobro ga je osvetliti že nekaj časa pred popolno stemnitvijo. Križ Firefly ne povečuje velikosti in teže daljnogleda ter nikoli ne odpove zaradi prazne baterije.

Namerilni križ je zdaj v obliki nočnega oz. težkega pleksa, t. i. »night« oz. »heavy plex«, ki ga sestavljajo odebeljene štiri stranske niti in tanke nitke v središču daljnogleda. Po obliki je križ idealen za natančne strele na daljše razdalje, pa tudi za lov v razmerah zmanjšane vidljivosti, kar je v Evropi zelo pogosto. Ravno zato je namerilni križ zelo primeren za naš način lova v večernem mraku.

Vsi daljnogledi serije Elite 3200 so tovarniško preizkušeni

Bushnell

Elite 3200 3-9 x 40 FireFly na karabinki, kal. 8 x 57 IS.

na trzaje, ustrezne tisoč udarcem karabinke afriškega kalibra .375 H&H Mag. Vse površine leč so prevlečene z večslojno kovinsko prevleko, ki izboljša kontrast in svetlobno prepustnost. Tudi vse notranje površine daljnogleda so obdelane matirano, da ne bi nastajal notranji odboj in se ne bi izgubljala svetloba.

To je preprosto rečeno zelo dober in čvrst delovni strelni daljnogled, ki bo zanesljivo zdržal še tako močan kaliber lovske risanice. Ob kombinaciji vseh lastnosti skupaj, kot so potrjeno čvrsta zgradba, zelo dobra optika, zaščita leč Rainguard HD, luminiscentni namerilni križ, izjemni jamstveni pogoji in odlično razmerje med kakovostjo in ceno, lahko resnično spoznamo, da imamo v rokah enega najuporabnejših strelnih daljnogledov na svetu v obdobju zadnjih deset let.

Reklamna predstavitev Rodeoteam, d. o. o.

Nikonov vodnik o strelnih daljnogledih

(Nadaljevanje)

Strelni daljnogledi z nespremenljivo ali spremenljivo povečavo

Pred več desetletji so bili strelni daljnogledi s stalno, nespremenljivo povečavo lovski standard večine slovenskih lovcev. Medtem ko se strelni daljnogledi s stalno štirikratno povečavo počasi poslavljajo, na njihovo mesto prihajajo strelni daljnogledi večje, **6 x 42-mm** povečave, ki so, še posebno, če so izdelki priznanega proizvajalca, lahko še vedno uporabni lovčevi optični pripomočki. Za lov na zalaz ali lov na čakanje namreč popolnoma zadošča šestkratna povečava, vsaj dokler ne nameravamo streljati na velike razdalje. 7-mm premer izhodne zenice strelnega daljnogleda zagotavlja tudi dovolj zanesljivo merjenje in streljanje v začetnem mraku. Kdor si namerava puško za lov na čakanje divjih prašičev na krmiščih ali ob kalužah in njivah opremiti z daljnogledom s stalno, nespremenljivo povečavo, se lahko odloči tudi za strelni daljnogled **8 x 50 mm** ali še bolje za **8 x 56 mm**. Za zelo kratke strelne daljave, npr. za lov ob krmišču (30 do 40 m), so dober izbor tudi daljnogledi **7 x 50 mm** ali **7 x 56 mm**.

Za vse druge načine lova z risanico (lov na pogon lov ali za lov v gorah) Nikonovi strokovnjaki priporočajo uporabo strelnih daljnogledov s spremenljivo povečavo. Njihova prednost je, da se lovec s spreminjanjem nastavitve povečave v trenutku lahko prilagodi razmeram na lovu. Pri manjši povečavi je vidno ali zorno polje večje (širše) kot pri večji povečavi. Zato lahko pri lovu na pogon s t. i. »univerzalno uporabnim« strelnim daljnogledom s spremenljivo povečavo **1,5 – 6 x 42 mm** pri 1,5-kratni povečavi hitro in varneje (omogoča boljši pregled v strelnem polju) pomerimo in ustrelimo na hitro premikajoči se cilj, denimo na divjega prašiča v teku. Pri 6-kratni povečavi pa je strelni daljnogled uporaben za zanesljiv strel predvsem na oddaljen, mirujoč cilj (pri lovu na čakanje).

V tem razredu Nikon ponuja dostopen **model MCE 1,5-6 x 42M #4**, ki je primeren za lov na veliko divjad. Daljnogled je opremljen z lečami z večslojno prevleko, ki zagotavljajo vrhun-

ski prenos svetlobe za jasne, čiste slike z uravnoteženimi barvami. Merilni križ je v drugi goriščni ravnini, kar omogoča lažje merjenje. 42-milimetrski objektiv ima veliko, 7,2-milimetrsko izhodno zenico, ki pomaga pri šibki svetlobi in pri strelh na manjše razdalje. Priporočena cena daljnogleda Nikon MCE 1,5-6 x 42M #4 je 799 evrov.

Strelni daljnogledi za lov na pogonih

Pri lovu na pogon ponavadi streljamo na bolj ali manj hitro premikajočo se divjad. Ponavadi je strelno polje ozko (na presekah, gozdnih vlakih, ozkih presledkih med gozdnim drevjem ipd.). Zato mora imeti strelni daljnogled široko vidno polje, kar omogoča manjša povečava. Za strel na bolj oddaljen cilj, npr. na 90 metrov oddaljeno lisico, pa bi ustrezala večja povečava. Za lov na pogon so zelo uporabni strelni daljnogledi s spremenljivo povečavo z naslednjimi povečevalnimi območji: **1,1-4 x 24 mm, 1-6 x 24 mm, 1,5-5 x 20 mm** in že omenjeni vsestransko uporabni **1,5-6 x 42 mm**. Še boljše, žal pa tudi dražje je, če so njihovi merilni križi še osvetljeni. Izvedb osvetljenih merilnih križev je več: obstajajo specialne izvedbe »križev« (pike, krogci ipd.), ustrezajo pa tudi osvetljeni klasični merilni križi, kot so št. A4 ali št. 8 ter vrsta drugih. Nekateri lovci menijo, da je še najboljša izvedba merilnega križa strelnega daljnogleda za pogonski lov osvetljena pika brez vsakršnih pomožnih niti. (Nadaljevanje sledi.)

Več na: www.nikon.si

Miran Varga
in dr. Mirko Tratnik

Nikon Monarch MCE 1,5-6 x 42 M #4 je eden najuniverzalnejših strelnih daljnogledov na tržišču.

V 87. letu starosti se je 4. 5. 2009 izteklo življenje našemu dolgoletnemu in častnemu članu LD Cajnarje, **Anton Kraševcu**.

Ko smo izvedeli za Tonetov odhod v večna lovišča, kot lovci pravimo temu neizbežnemu zaključku življenja, smo se zbrali v našem lovskem domu na Okroglici in se z minuto molka poklonili njegovemu spominu.

Predsednik LD F. Koščak je v nagovoru obudil spomine, ki smo jih preživeli s Tonetom in spomnil na njegove velike zasluge na vseh področjih delovanja v naši LD in širše. Tone se nikoli ni izogibal delu, zato je na željo članstva prevzemal mnoge odgovorne naloge. Bil je starešina LD (od l. 1963 do 1967), član NO, gospodar (od l. 1967 do 1971), predsednik disciplinske komisije LD (od l. 1975 do 1977 in od 1981 do 1983), upravnik lovske kočice, cenilec škode od divjadi. Kraševcu je bil med prvimi pobudniki za gradnjo lovskega doma, pobudnik razvoja lovskega turizma v naši LD in bil tudi večletni vodnik lovske gostov iz Avstrije. Član naše družine je bil dolgih 52 let. Za svoje delo ga je LD odlikovala s posebnim priznanjem, dobil pa je tudi priznanje Zveze lovske družine Notranjske in red LZS za lovske zasluge III. stopnje.

Zadnje priznanje in zahvalo za njegov trud smo mu izrekli 8. 5. 2009 na lovskem pogrebu, kjer smo se mu lovski tovariši poklonili z lovske prapori tudi iz sosednjih družin in s poslovnim govorom predsednika LD.

LD Cajnarje – J. K.

Sredi junija smo se v Radovljici poslovili od lovskega tovariša **Nikolaja Lapuha** (umrl je 10. 6. 2009), človeka, polnega idealov, volje do dela in predanosti poklicu.

Rodil se je 25. 9. 1932 v Zasipu pri Bledu. Njegov oče, profesor Stanko Lapuh (tudi lovski pisatelj), je bil leta 1933 službeno premeščen v Maribor, kjer je z ženo, dvema sinovoma in hčerko živel do druge svetovne vojne. Med vojno so živeli

v Ljubljani, po vojni pa v Radovljici. Nikolaj je srednjo gozdarsko šolo končal v Ljubljani in se v svojem poklicu posvetil gojenju, urejanju in varstvu gozdov.

Ljubezen do gozda, rastlinstva in živali ga je že leta 1957 pripeljala med lovce, kjer je opravljal vrsto odgovornih funkcij v LD Begunjsčica. Tajnik v LD je bil od leta 1960 do 1978, član gospodarske komisije je bil od 1980 do 1996. Predsednik komisije za strokovno izobraževanje lovcev pri Gorenjski lovski zvezi je bil od leta 1981 kar 16 let (zadnja leta tudi član izpitne komisije in predavatelj ter član komisije za ocenjevanje lovske trofeje. Dejaven je bil tudi v okviru Lovske zveze Slovenije, kjer je bil predvsem dopisnik Lovca. Svoja lovska doživetja je prejel v izjemne leposlovne črte, ki so desetletja izhajale v reviji Lovca. Predlani je v Celjski Mohorjevi družbi izšla njegova knjiga Sence v svetlobi lovčeve duše. Njegove pomembne izobraževalne prispevke najdemo tudi v Lovskem zborniku (1979), pripravil je Praktikum za lovske pripravnike in izdal brošuro Slovenski lovski običaji. V pripravi je knjižica Lovski pogreb. Trideset let je bil predavatelj na vsakoletnih lovske tečajih. Nikolaj Lapuh je prejel je številna lovska odlikovanja (med njimi plaketo ZLD Gorenjske - Kranj, znak LZS za lovske zasluge, red II. in I. stopnje, leta 1993 pa mu je Uredniški odbor Lovca podelil bronasto plaketo za lovske leposlovje).

Njegovo življenjsko delo je prav gotovo tudi Gozdna učna pot v radovljiškem Predtrškem gozdu, ki je bila urejena leta 1977. Za ta dosežek je bil Lapuh imenovan za zaslužnega člana Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva Slovenije in prejel občinsko priznanje – plaketo Antona Tomaža Linhartarja.

Nikolaj Lapuh nam bo v srcu ostal kot človek, ki je nesebično posredoval svoje bogato znanje, kot lovec, gozdar in ljubitelj narave v najlepšem spominu.

LD Begunjsčica – M.G.
Uredništvo Lovca

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Jože Mihalič, LD Gorjanci, * 4. 3. 1937, † 6. 8. 2009
Jože Žurga, LD Draga, Trava, * 4. 11. 1959, † 12. 9. 2009.
Janez Martincič, LD Sentjanž, * 1. 12. 1939, † 28. 9. 2009.
Anton Žgajnar, LD Krka, * 5. 10. 1936, † 24. 7. 2009.
Jože Urankar, LD Domžale, * 10. 2. 1935, † 13. 9. 2009.
Jože Podlagar, LD Turjak, * 20. 3. 1931, † 27. 5. 2009.
Vladimir Slodnjak, LD Juršinci, * 16. 7. 1931, † 19. 9. 2009.
Radovan Suban, LD Dolce, Komen, * 4. 12. 1951, † 16. 8. 2009.

Jože Šikonja, LD Adlešiči, * 10. 4. 1929, † 20. 8. 2009.
Dušan Zelič, LD Udenboršt, * 16. 6. 1946, † 8. 3. 2009.
Jožef Tretjak, LD Mislinja, * 18. 9. 1923, † 22. 8. 2009.
Pavel Ljubeč, LD Juršinci, * 11. 3. 1946, † 12. 9. 2009.
Karl Verdenik, LD Dravinja, Majšperk, * 4. 8. 1944, † 26. 4. 2009.
Ivan Osolnik, LD Gozdnik, Griže, * 5. 5. 1946, † 31. 8. 2009.
Marijan Podobnik, LD Idrija, * 25. 4. 1949, † 16. 8. 2009.

Umrlim časten spomin!

Volilni občni zbor LKD Maribor

V četrtek, 1. 10. 2009, je imelo LKD Maribor volilni občni zbor društva, ki so se ga udeležili delegati večine lovskih družin, ki so združene v Območno lovsko zvezo Maribor. Mariborsko LKD spada med največja tovrstna društva, saj trenutno šteje nekaj več kot 1.800 članov, ki izhajajo iz 38 LD. Občni zbor je vodil dosedanja in tudi prihodnji predsednik **Anton Selinšek**. Udeležil se ga je tudi nekdanji predsednik društva, med kinologi zelo priljubljen **Polde Nabernik**, ki je hkrati tudi častni član društva. Po običajnih poročilih je stekla razprava. Zbrani lovski kinologi so bili zadovoljni z delom društva v minulemu letu. Opravljene so bile vse predvidene preizkušnje za posamezne pasemske skupine psov. Prav tako je bilo opravljeno telesno ocenjevanje vseh pasem lovskih psov, ki se ga je udeležilo 42 vodnikov s svojimi štirinotnimi prijatelji. Uspešen je bil tudi tečaj V - 1 in VP - 2 za vse lovske pasme psov. Podoben tečaj bo organiziran tudi letos. Izpostavljeno je bilo mnenje, da sta razstava psov, ki je bila organizirana v sklopu sejma Lov v Gornji Radgoni, in ribolov dobro uspela. Prisotni so menili, naj se tudi v prihodnje organizirajo takšne razstave, čeprav od tega ni finančnih učinkov za LKD; je pa to vsekakor dobra promocija za lovsko kinologijo in utrjevanje njenega ugleda.

Razprava je potekala tudi o delu Komisije za lovsko kinologijo pri LZ Slovenije. Delo leto je bilo ocenjeno kot bistveno boljše kot v preteklosti. Delo komisije je čutiti v bazi, med lovci kinologi, kar je zelo pomembno. Govorili so tudi o enotnem LKD na območju celotne Slovenije. Soglasno mnenje prisotnih je bilo, naj bi članarino za delo društva pobirali skupaj z lovsko. Slednji so bili prepričani, da bo vodstvo LZ Slovenije to uspelo uresničiti prek svojih organov, ne glede na še vedno nasprotna mnenja posameznikov. Nekateri funkcionarji namreč menijo, da prispevek za lovsko kinologijo ni potreben, saj nekateri lovci menda sploh ne potrebujejo uslug lovskih psov! Kot že rečeno, bo tudi v prihodnjem mandatu LKD Maribor vodil dosedanja predsednik Franc Selinšek iz LD Polskava, iz slednje pa je tudi blagajničarka

Vlasta Ciringar. Ob tem je treba omeniti, da je to odgovorno funkcijo doslej zelo dosledno kar 35 let opravljal **Jože Rojs** iz LD Voličina, za kar se mu ob tej priložnosti lovci kinologi iskreno zahvaljujemo. Funkcijo tajnika je prevzel novi član **Uroš Troha** iz LD Miklavž - Pobrežje, ki je po dveh uspešnih mandatih zamenjal **Nina Podojstrška**. Tudi imenovanemu velja iskrena zahvala za vse, kar je storil za LKD Maribor. Predsednik strokovnega sveta je ostal **Vojteh Kikel** iz LD Slovenska Bistrica, novi predsednik NO pa je postal **Tone Lenart** iz LD Sveti Jurij.

Članstvo pričakuje, da bo delo v LKD Maribor potekalo vsaj tako dobro kot doslej in da bo opravilo vlogo strokovno-servisne službe za vse vodnike lovskih psov.

Miroslav Bauman

Uporabnostne preizkušnje (JZP, ŠPP in PP) za ptičarje v Staršah

Lovsko-kinološko društvo **Maribor** je skupaj z **LD Starše** 3. oktobra 2009 organiziralo omenjeno preizkušnjo (**jesensko vzrejno, širšo poljsko in poljsko preizkušnjo**) za vse pasme lovskih psov iz skupine VII. po FCI, torej za ptičarje. Na razpisane preizkušnje se je skupaj prijavilo trinajst vodnikov, preizkušnje pa se je s svojimi psi udeležilo samo osem vodnikov, kar kaže na neodgovoren odnos posameznih lovcev do svojih psov in nenazadnje tudi do lovskih družin, ki so pse tudi nabavile. Občutek imam, da še vedno ne poznamo vsebine *Pravilnika o uporabi lovskih psov v loviščih*, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 98, z dne 20. 11. 2002. Tam jasno piše, da se lova lahko udeležijo samo psi z uspešno opravljenimi preizkušnjami. Zavedati se je treba, da bo izvajanje tega pravilnika nadzirala lovsko inšpekcija in le upati je, da bo pri svojem delu dosledna. Na jesenski zrejni preizkušnji (JZP) so nastopili štirje vodniki s psi, in sicer dva z nemškima kratkodlakarjema, en z nemškim žimavcem in eden z madžarsko kdl. vižlo. Vsi psi so pokazali dobro delo, odlikovali so se predvsem v vztrajnosti in doslednosti pri prostem iskanju. Seveda ne moremo mimo dej-

Foto: M. Kersnik

Nemška kratkodlaka ptičarka Zara s fazanom

stva, da so bili posamezni psi tokrat v rokah znanih in izkušenih dolgoletnih vodnikov lovskih psov. Pri tej preizkušnji je najboljši rezultat dosegel vodnik **Boštjan Lubi** s psičko **Asko**. Širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP) so opravljali trije psi, in sicer so bili vsi nemški kratkodlaki ptičarji. Tudi ta preizkušnja je dokazala, da smo lahko s kakovostjo naših psov zadovoljni, saj so psi pokazali vse tisto, kar od njih pričakujemo in si želimo. Vsi trije psi so bili odlično vodeni, kar so na koncu dokazali tudi doseženi rezultati. Najboljšo predstavbo je vsekakor prikazal **Bor Ljutomerski** z znanim vodnikom **Ivanom Cernatičem**, saj sta skupaj dosegla 206 točk in I. nagradni razred. Poljsko preizkušnjo (PP) je uspešno opravil vodnik s psičko pasme EB. Omenim naj, da smo letos preizkušnje izvedli na dveh lokacijah, in sicer: vodno delo v lovišču **LD Polskava**, vse druge discipline pa v LD Starše. Tokrat so imeli organizatorji z vremenom srečo, saj nam vreme ni tako nagajalo kot prejšnja leta. Vodja preizkušnje je bil znani kinolog iz LD gostiteljice **Jože Firbas**, sodniško delo pa smo opravili **Rudi Rakuša**, **Vlado Vesel** in

podpisani. Ob tej priložnosti se v imenu vseh vodnikov, lovskih pripravnikov in drugih gledalcev iskreno zahvaljujem LD Starše in LD Polskava za odstop lovišča.

Miroslav Bauman,
kinol. sodnik

Na Kopitniku obeležili 30 let LKD Zasavje

Člani **Lovsko-kinološkega društva Zasavje** so v nedeljo, 6. septembra, pred lovsko kočjo Lovske družine Dol pri Hrastniku na Kopitniku slavnostno obeležili 30. obletnico svojega društva. Ob tej priložnosti so zaslužnim kinologom podelili kar triinšestdeset priznanj in odlikovanj. Najvišje odlikovanje, red za kinološke zasluge I. stopnje, ki ga prejmejo lovci kinologi za najmanj 20-letno aktivno delo na kinološkem področju, sta dobila dva lovca kinologa, in sicer **Ivo Srabočan** iz LD Trbovlje, ustanovni član in prvi predsednik društva pred 30-imi leti v Trbovljah, in **Vili Livk** iz LD Dole pri Litiji, prav tako aktiven član LKD že tri desetletja.

Foto: B. Renčof

Trideset let dela in uspehov LKD Zasavje so zasavski lovski kinologi in njihovi prijatelji proslavili prvo septembrsko nedeljo na Kopitniku pred lovsko kočjo LD Dol pri Hrastniku.

Istrski brak

Kinološka študija dr. Ivana Lovrenčiča

(Nadaljevanje in konec)

Do takega zaključka jih največ navaja Arrianova prisposoda seguzijca s cestnim beračem. Sličnost vidijo predvsem v o b l i č j - u bloodhunda, češ da ima prav tako nagubano obličje in bolesten izraz, kakor kak berač. Jaz tega ne najdem (ne vidim). Mene spominja fizionomija bloodhunda prej na modrijana kakor pa na berača! Po mojem mnenju je Arriana do prisposode z beračem privedla o d l a k a n o s t seguzijca. On pravi, da ne ve nič drugega posebnega povedati o njem, kakor to, da je kocast in resast in zaradi tega »beden na pogled«. Arrian rabi izraz »dasus«, ki ga Dorner prevaja s »struppig«, Engelmann pa »dicht behaart«. Splošno se smatra, da so bili seguzijci resaste ali kocaste dlake (nem. = rauhaarig). Prav ta odlakanost napravlja enak vtis kakor raztrgana ali razcapana obleka, v kakršni se pojavljajo še danes cestni berači, ki v starih časih najbrž tudi niso bili nič bolj oblečeni. Ni torej fizionomija, ki spominja na berača, marveč njihova odlakanost. Potemtakem pa je tipičen znak seguzijca prav resasta ali kocasta odlakanost in ne toliko zaviti uhelj in urlanje. Iz tega sledi, da ima naš resasti istrijan vsaj toliko pravice do tega sorodstva kakor angleški bloodhound, ki ni bil nikoli kocast ali resast. Med francoskimi braki, ki jih oficialna kinologija priznava za pristne potomce seguzijca, je resavec samo bretanjec in sivi lundvigovec, dočim je pes Sv. Huberta kakor tudi gaskonjec in sentožec kratkodlakec, vsaj odkar se pojavljajo v psoslovju.

Leta 1927. sem imel priliko, ogledati si francoske in švicarske brake v njihovi domovini. Bil sem naravnost presenečen, kako slični so prav naši istrski resavci francoskim briketom iz Vendeje, istrski kratkodlakeci pa francoskim porcelancem (chiens de porcelaine) ali švicarskim rumenim šekcem (Gelbscheck). Ogledal sem si pse ne samo na razstavi, marveč tudi po psarnah in pri posameznih lovecih. Še zdaj se spominjam, da sem videl v neki vasi blizu St. Nazaire briketko, ki je bila v vsakem pogledu model našega resastega istrskega braka, ne le kar se tiče postave in odlakanosti, marveč tudi glede oblike glave in uhljev. V Švici me je presenetil švicarski kratkodlakci tekun, znan pod imenom »Gelbscheck«. To je naš kratkodlakci istrijan, le uhlja sta morda nekoliko nižje nastavljena, bolj dolga kakor pri istrijanih in nekoliko zavita. Vendar se tem psom takoj vidi francoska kri. Srečaš pa tudi pse, ki imajo uhlja, rekel bi, po stari modi, kakor naši resavci.

Sličnost med švicarskim šekcem in francoskim porcelancem je predmet ostrega prerekanja med francoskimi in švicarskimi kinologi. Francozi pravijo, da so porcelanci francoskega izvora, Švicarji pa trdijo, da so švicarskega. Pa tudi med Francozi samimi so mnenja deljena in eden glavnih francoskih brakologov, namreč M. de Kermaecq, pravi doslovno:

»Ta stvar s porcelanci ni tako jasna (Cette affaire de porcelaine n'est pas si clare).«

Najbrž pa porcelanec po poreklu ni ne Švicar, ne Francoz, marveč – Istrijan.

Če bi se kak ljubitelj kratkodlakega istrijana za to vprašanje zanimal, mu priporočam knjižico »Le Chien Courant dit de Porcelaine – par le comm. - G. de Marolles, Bruxeless 1923«.

Ob presoji porekla kakše pasme psov, torej tudi našega istrijana, je treba imeti vedno pred očmi, kakor pravi dr. Castets, na splošno tri zakone in sicer: z a k o n d e d n o s t i, ki pravi, da vsako živo bitje prenese na svoje potomce večino svojih lastnosti (Remy – Perrier). Drugi zakon, ki ga poudarja Geoffroy Saint Hilaire, je prilagodljivost okolju. Vsaka žival, torej tudi pes, se sčasoma prilagodi okolju, miljeju, v katerem živi. Razume se, da je ta prilagodljivost tem večja, čim mlajša je žival. Tretji zakon pa je zakon u m e t n e s e l e k c i j e, ki daje človeku možnost, da z razumom izbiro (selekcijo) postopoma doseže tip, ki si ga je postavil za cilj.

Če imamo te zakone pred očmi, si ni težko razložiti, zakaj so vsi kontinentalni (celinski) braki v bistvu pravzaprav eno jedro, ki se pod vplivom prej omenjenih zakonov danes kaže v dokaj različnih oblikah, ki jim pravimo pasme. Točno se pač ne bo dalo nikoli

dognati porekla posameznih pasem. Eno je gotovo, da je istrski brak prastara pasma. Po mojem mnenju je prišla na Balkan iz severne Afrike preko Grčije in se je potem širila proti severu. Zlasti velja to za našega resavca, ki je bil v Italiji, če ne morda že v Istri, preoblikovan v italijanskega spinona, čeprav trdijo Italijani, n. pr. Luigi Ghidini v svojem »Nouvo manuale del cacciatore 1942«, da je spinone čisto italijanska pasma (pertamente italiana).

Po mnenju nekaterih nemških kinologov je naš resavec kumoval tudi nemškemu resastemu ptičarju.

Na Francoskem so našega resavca preimenovali v briketa in ga po svoje prikojili ter ustvarili iz njega celo vrsto chiens d'ordre in basetov. Od tam je prišel resasti istrijan tudi na Angleško, kjer se je ohranil kot vidrar (Otterhound).

Kar se imena tiče, nad katerim se spotika že Laska; češ, da pasme, ki je tako razširjena, ni imenovati po eni sami deželi, je pa stvar ta: Ime keltski brak, kakor ga predlaga Laska za vse resavce, se mi ne zdi prikladen. Treba je predvsem pasmo istrijanov omejiti samo na bele pse z oranžno rumenimi lisami, bodisi kratke, bodisi resaste dlake. Le na ta način jo moremo ohraniti čisto. Označba »barak« za vse resavce, torej tudi za našega resastega istrijana, je res bosanskim lovecem domača. Barak izvira iz besede »bar«, kar pomeni v turškem in morda tudi v drugih orientalskih jezikih ščetinasto travo, kakor sirek. (Borstenhirse – *setaria italica*). Tudi naši botaniki rabijo besedo »bar« za to travo. Očividno naj beseda »barak« označi ščetinasto odlakanot psa, približno tako, kakor pri Italijanih beseda spinone (spina = trn). Ker se pasma ne omejuje samo na pse resaste dlake, marveč tudi na kratkodlake, je po mojem mnenju že umestnejše, da ostanemo pri besedi istrijan. Omenim naj, da so avstrijski Nemci našega istrskega kratkodlakca označevali z besedo: kranjski brak (Krainerbracke) in to označbo omenja celo Zimmermannov Lexikon, ki piše:

»Krainer Bracken gleichbedeutend mit Istriernern.«

Nekateri lovci, n. pr. Krašević iz Zarovca, so hoteli za naše istrijane uvesti označbo »jugoslovanski brak«. Mislim pa, da storimo najbolje, če pustimo istrijanom njihovo staro ime. To ime ima pa še drug, za nas mnogo važnejši pomen, ki ga tuji kinologi vedo ali nevedoma prezirajo. Kdo pa so bili Istrijani, po katerih je dobila ta pasma lovskih psov svoje ime? Mar niso bili Istrijani rod starih Ilirv, ki so gospodovali še pred Rimljani in Kelti, ne le po naših krajih, marveč po vsem vzhodnem Jadranu, po Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Albaniji, Epiru itd. Bili so gospodarji morja, saj že Vodnik poje:

»Mogočen na morju Ilirjan je bil, ko se je Rimec še ladje 'tesat' učil.«

Ni treba prav nič dvomiti, da so imeli ti Iliri trgovske zveze tudi z jugom in severom, z Egiptom, Grčijo, Malo Azijo, Britanijo itd. Potom teh zvez so mogli priti tudi lovski psi iz Egipta in Grčije v naše dežele.

Pa tudi o tem ni dvomiti, da so imeli Iliri bogata lovišča, saj Kras ni bil takrat gol, kakor je danes; zlasti pa to velja za Istro. Naravno je, da so bili Iliri tudi vneti lovci in Istrijani med njimi morda najizkušenejši prav zaradi svojih bogatih lovišč in zaradi svoje obrežne lege najbolj znani in razgledani po svetu.

Prav tako naravno se mi zdi, da so njihovi lovski psi zasloveli daleč po svetu in ohranili svoj sloves še potem, ko so se okrog 380 pr. Kr. morali Iliri umakniti Keltom, le-ti pa Rimljanom.

Ako imajo Kelti svojega seguzijca po rodu Seguzijcev, imajo Iliri svojega istrijana po rodu Istrijanov. Res nam tega ne opisuje kak Ksenofon ali Arrian, toda pripoveduje nam to – zdravi razum.

Ako bi šli do dna, bi morda prišli do zaključka, da stari seguzijec ni nič drugega, kakor naš – istrijan, ki so si ga pridobili že stari Iliri in ga zapustili – Keltom.

Epilog

Ta svoja razmotrivanja o istrskem braku sem vrgel na papir, da bi služila za oporo kinologu, ki bi se hotel temeljiteje baviti s nastankom in razvojem istrskega braka. Ne domišljam si, da sem povedal kaj novega in mi bo že to v veliko zadoščenje, če vzbudim pri naših mlajših kinologih zanimanje za to prastaro pasmo lovskih psov, pasmo, ki zasluži našo pažnjo ne le z lovskega, ampak tudi z zgodovinskega in narodopisnega vidika.

»Ak' pa naklonijo jim smrt bogovi«

in je ali bo lovu z braki – odzvonilo, potem naj jim bodo te vrste častna posmrtnica.

Slovesnost na Kopitniku so začeli Zasavski rogisti s koračnico 24 in priredbo Radovana Gobca Zeleni gozd. Slavnostni govor je imel **Darko Grošelj**, predsednik LKD Zasavje, ki se je spomnil prehojene poti in ljudi, ki so v treh desetletjih zaznamovali lovsko kinologijo v Zasavju. Največ zaslug pri organiziranih začetkih lovske kinologije na tem koncu Slovenije imajo **Janko Lapornik**, **Gvido Počivavšek**, **Franc Letnik** in tedanji predsednik društva **Ivo Srabočan**. Člane in vse tiste lovce, ki se bodo za psa šele odločili, pa je spomnil, da je lov pravičen samo z uporabnim psom. Ta stavek so člani LKD Zasavje zapisali tudi na svoj prapor. »*Lovski psi pa morajo biti vodljivi in poslušni, tako v mestu kot v lovišču. Pes je pomemben pomočnik pri lovu in ne le v okras lovcu; za to pa se moramo izobraževati in še naprej organizirati tako tečaje za vodnike lovske psov kot tudi tekme,*« je še povedal v svojem govoru Grošelj.

Priznanja in odlikovanja na slovesnosti na Kopitniku je za služnim izročil delegat Kinološke zveze Slovenije **Jože Vidic**, ki je pohvalil delo članov zasavskega LKD in jih presenetil s priznanjem, ki ga je Kinološka zveza Slovenije podelila LKD Zasavje ob obletnici uspešnega delovanja.

Ob 30-letnici LKD Zasavje so še poudarili, da društva ne bi bilo brez vseh lovcev kinologov, ki vodijo pse in se z njimi udeležujejo tečajev in tekem. Najpomembnejše pa je, da jih aktivno uporabljajo pri delu v lovišču. Lovci na območju 23-ih zasavskih lovske družin imajo skupaj 236 psov, med katerimi prevladujejo goniči, jamarji in šarivci.

Barbara Renčof

Tečaj za vodnike krvosledcev - Kope 2009

V začetku junija sta Komisija za lovsko kinologijo pri LZS in VK za barvarje skupaj organizirali tečaj za vodnike krvosledcev.

O novi lokaciji za izvedbo tečaja smo razmišljali že nekaj časa. Odločili smo se, da tečaj pripravimo v slikovitem okolju pohorskih gozdov. Gostoljubje vodnikom, inštruktorjem in vsem štirinožcem ter drugim, ki so

sodelovali pri izvedbi tečaja, je ponudilo osebje Lukovega doma na Kopah.

Vsi udeleženci tečaja so bili izredno zadovoljni z nastanitvijo in gostinsko ponudbo, še posebno prijetno presenečeni pa so bili vodniki psov nad dejstvom, da so lahko imeli svoje pasje prijatelje ob sebi v sobah oz. v bungalovih. Dobro in kakovostno je bilo torej poskrbljeno tudi za pse, ki jim noči ni bilo treba prebiti v prtljažnikih avtomobilov.

Tečaja se je udeležilo devetnajst vodnikov s psi, predvsem iz SV Slovenije; našli smo sedem prepeličarjev, tri nemške ptičarje, pet bavarskih barvarjev, dva brak-jazbečarja, enega nem-

ji in krajšem klepetu vsi vodniki odpeljali svoje pse najprej na večerni sprehod in se nato odpravili k počitku. Po napornem prvem dnevu jih je naslednji dan čakal še en naporen dan in nato še en ...

Na koncu tečaja so tečajniki odgovorili na kratko anketo, v kateri so zapisali, da so izredno zadovoljni z lokacijo tečaja. Vsebinsko so ocenili kot zelo dobro, želeli bi le več praktičnega dela s psi. Za razmislek pri izvedbi naslednjega tečaja: večina je nastanitev, prehrano in okolje ocenila kot odlično. Predvsem pa jim je bilo všeč, da so imeli pse lahko pri sebi v sobi.

V soboto popoldne je bila podelitev diplom (potrdil o udeležbi na tečaju), ki jih je skupaj z vodjo tečaja Bojanom Deberškom razdelil predsednik Komisije za kinologijo pri LZS, Marjan Gselman, ki je vsem tečajnikom čestital in jim zaželel čim uspešnejše delo tudi pri krvosledniškem delu v lovišču ter se zahvalil vsem predavateljem in gostoljubnemu osebju na Kopah. Poudaril je, da se bo zavzemal, da bomo v prihodnje lokacijo izvedbe tečaja vedno približali lovcom – interesantom tudi drugje po Sloveniji, če bo le dovolj zanimanja za tovrsten tečaj.

Marjan Gselman

Foto: M. Gselman

Udeleženci tečaja za vodnike krvosledce na Kopah

škega lovskega terierja in enega hanovskega barvarja; dokaj pisana paleta psov lovskega pasem.

Praktični del tečaja je potekal od četrta, 4. 6. 2009, do sobote, 6. 6. 2009, v prijetnem okolju Lukovega doma in v lovišču LPN Pohorje, predavanja pa so bila v prostorni in sodobno opremljeni učilnici.

Program je bil zelo natrpan, vendar se je kljub temu še našel čas za spoznavni večer, ki so se ga udeležili tudi člani UO LZS: **Roman Grah**, **Maks Arlič**, **Marjan Gselman**, ki je tudi predsednik Komisije za kinologijo pri LZS. Po uvodnem pozdravu vodje tečaja **Bojana Deberška** in **Alojza Drnovška** so udeležencem nekaj spodbudnih besed namenili tudi predstavniki LZS, jim zaželeli uspešno delo ter veliko uspehov pri nadaljnjem usposabljanju in šolanju psov. Po uradnem delu je sledil družabni večer s piknikom. Pri takih družabnih srečanjih navadno napišemo: ... »in zavleklo se je do jutranjih ur.« Toda tokrat ni bilo tako, saj so kmalu po večer-

Predvidena legla lovske psov

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 2. 10.,
Jože Kalan,
Kajuhovo naselje 16,
1330 Kočevje.

Srbski goniči (SLRGb):

O: 4/I, m: 4/II, 7. 4.,
Alojz Bizjak,
Arto 8, 8293 Studenec.

Basset houndi (SLRBH):

O: 5/I, m: 5/II, 7. 10.,
Branko Kopinč,
Kocbekova 9, 8250 Brežice.

Zlati prinašalci (SLRGR):

O: 5/TPR, m: 5/TPR, 20. 10.,
Benjamin Šinigoj,
Stritarjeva 15, 5294 Dornberk.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

jelenje rdeči:

O: 5/I, m: 5/I, 10. 10.,
Franc Kogovšek,
Velika Loka 43, 1290 Grosuplje.
O: 5/I, m: 5/II, 14. 11.,
Ivan Petrič,
Lipsen 27, 1384 Grahovo.

O: 4/II, m: 4/II, 29. 10.,
Sašo Sila,
Kajuhova ulica 2,
6215 Divača.

črni z ožigi:

O: 5/I, m: 4/II, 6. 10.,
Daniilo Humar,
Kal nad Kanalom 45,
5214 Kal nad Kanalom.

Labradorci (SLRLR):

O: tuj plemenjak,
m: I/PNZ, 27. 8.,
Mateja Šrmpf,
Izletniška 6,
3250 Rogaška Slatina.
O: 5/TPR, m: 5/TPR, 15. 9.,
Barbara in Iztok Krumpak,
Podgorica pri Šmarju 13,
1293 Šmarje - Sap.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:

O: 4/153,5 t., m: 143 t., 15. 8.,
Tomaž Topolovec,
Slomškova 66, 4000 Kranj.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj šibrenico Winchester defender, kal. 12 -, original ZDA. Cena po dogovoru. Tel.: 070/810-494.

Kupim naprožilo za češko bokarico ZH 324. Tel.: 040/746-738, Nina.

Prodaj strelni daljnogled z osvetljenim križem v dveh barvah, z montažo (vse brez prask), primeren za lov v slabih vremenskih razmerah. Cena po ogledu in dogovoru. Tel.: 040/462-569.

Prodaj staro polrisanico – petelinko, kal. 16 – 8 x 57 R, gravirano; Suhlovo risanico M 98 (1917), kal. 8 x 57 IS; špansko risanico Cordoba, M 89, kal. 8 x 57 IS, Luger P08 (1920), star lovski meč (rezilo 51 cm). Tel.: 031/235-953.

Prodaj rusko šibrenico petelinko, kal. 16 – 16. Puška je kot nova (cena 350 €). Tel.: 041/887-502.

Prodaj najmočnejše HP naboje, kal. .308 Win., z 11,7 g kroglo Nosler. Cena za 51 nabojev je 100 €. Tel.: 031/296-046.

Prodaj risanico CZ, M70 kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Meopta 7 x 50. Puška je zelo lepo ohranjena in natančna, z dodelanim orehovim kopitom. Tel.: 031/363-795.

Prodaj risanico – repetirko, kal. 7 x 64, M-98, Borovlje, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 070/818-169.

Prodaj dvocevno risanico – prelamačo Tikka Express, kal. .30 – 06/30 – 06, Spr. Z montažo in optiko Hawke 1,25 – 4,5 x 30 (ali jo zamenjam za karabinko, kal. .308 Win.). Cena 1.150 €. Tel.: 041/224-431.

Prodaj nova (še zapakirana) vrhunska strelna daljnogleda: nočni str. daljnogled ATN Aries 410. Cena 850 € ter Leupold VX-I 3 – 9 x 40 Duplex Matt, ugodna cena 390 €. Tel.: 041/217-768.

Prodaj nov variabilni strelni daljnogled Leupold VXII 3 – 9 x 50 (križ Heavy Duplex). Tel.: 041/238-943.

Prodaj bok kombinirko Merkel Suhli, kal. 12/7 x 65 R s str. daljnogledom Swarovski. Je kot nova. Tel.: 041/785-656, Matjaž.

Prodaj bok kombinirko Sabatti, kal. 12/7 x 65 R (brez daljnogleda). Puška je dodatno estetskoobdelana po boroveljskem vzorcu. Tel.: 031/218-226.

Kupim naboje RWS, kal. 6,5 x 57 R, H plašč, 10,0 g ali zamenjam za KS 8,2 g ali TM 6,0 g. Tel.: 031/296-046.

Prodaj bok šibrenico, kal. 12/12, šibrenico brezpetelinko kal. 16 – 16, kombinirko CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R, repetirko .308 Win. (s tekmovalno cevjo), repetirko, kal. .22 Hornet (z varmint cevjo). Vse so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585.

Prodaj risanico Mauser, kal. 7 x 64 s str. daljnogledom Kahles 6 x 42; boroveljsko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, (12/12); 7 x 65R / 5,6 x 50 R Mag.; šibrenico brezpetelinko, kal. 12/12; šibrenico Baikal IJ, kal. 12/12. Tel.: 031/777-992.

Prodaj karabinko CZ, kal. .300 Win. Mag., izdelano za ameriško tržišče. Cena 500 €. Tel.: 041/710-660.

Prodaj polavtomatsko risanico Browning (kot novo) Bar Light, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Zeiss 2,5 – 10 x 50 T* (zastučna montaža). Cena 1.800 €. Tel.: 041/686-270.

Prodaj rusko šibrenico – petelinko, kal. 16/16 (cena 350 €), in potezno šibrenico Remington 870, kal. 12, z menjalno risano cevjo, kal. 12. Cena 750 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj odlično ohranjeno risanico – repetirko, kal. .243 Win., s str. daljnogledom. Tel.: 041/375-988.

Prodaj tricevko Merkel Suhli, kal. 12 – 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža); tel.: 041/628-036.

Lovski psi

Prodaj mladiče pasme nemški lovski terier, leglo 5. 8. 2009. Psarna Boštjanova. Tel.: 041/376-220.

Prodaj psa in psičko nemški lovski terier (nadomestilo za paritev z mojim plemenjakom). Tel.: 041/862-603.

Prodaj angleško koker španjelko črne barve, odličnih delovnih staršev. Tel.: 031/629-673.

Prodaj mlade resaste istrske goniče, stare 4,5 meseca, potomce delovnih staršev. Tel.: 031/574-049.

Prodaj 8 mesecev staro brak-jazbečarko, večje rasti. Tel.: 031/715-220, Celje.

Prodaj planinske goniče, položene 15. 7. 2009, odlične vzrejne linije in odličnih staršev. So dvakrat cepljeni, primerni le za dobre lovce. Tel.: 041/953-858.

Prodaj mladiče iz perspektivnega legla nemških lovskih terierjev odličnih, delovnih staršev (mati ima izpit VP - II) in je bila izbrana za najlepšo na vzrejem pregledu. Tel.: 041/362-366.

Prodaj mladiča pasme slovaški kopov, psičko in psa, stara 5 mesecev, vrhunske vzrejne delovne linije, izredno krepka, živahna. Oče je priznan slovaški plemenjak. Mladiča sta cepljena ter že vodena v lovišče. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Sprejemam rezervacije za pričakovano vrhunsko leglo resastih istrskih goničev nove linije v Sloveniji. Oče mladičev je prvak v delu – praščar (176 točk). Leglo pričakujem 26. 10. 2009. Tel.: 02/88-44-633 ali 031/613-302, Logar.

Ugodno prodaj posavskega goniča, starega 9 mesecev, potomca odličnih staršev. Tel.: (04) 518-10-39; 031/468-571.

Prodaj mlade angl. špringer španjele. Starši so lovsko preizkušeni. Tel.: 041/638-100.

Prodaj 1,5 let staro resasto jazbečarko z odlično telesno oceno in PNZ (I. n. r.). Psica je primerna za učenje dela po KS: Tel.: 051/324-458.

Prodaj leglo nemških lovskih terierjev, odličnih staršev, položeni 15. 7. 2009. Tel.: 041/945-084.

Prodaj 2 leti starega nemškega ptičarja – žimavca, z odlično telesno oceno in opravljeno ŠPP, I. n. r. (cena 2000 €) in železno omaro za orožje. Tel.: 041/387-903.

Drugo

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj toplo zimsko vrečo (za čakanje na preži). Cena 180 €,

NOVEMBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	vzide zaide začel konec
1. Ne	15:41	5:10	6:42 16:48 5:36 17:55
2. Po	16:08	6:23	6:44 16:46 5:37 17:53
3. To	16:43	7:39	6:45 16:45 5:39 17:52
4. Sr	17:28	8:53	6:47 16:43 5:40 17:51
5. Če	18:24	10:03	6:48 16:42 5:41 17:50
6. Pe	19:33	11:02	6:50 16:41 5:43 17:48
7. So	20:48	11:49	6:51 16:39 5:44 17:47
8. Ne	22:07	12:26	6:52 16:38 5:45 17:46
9. Po	23:25	12:56	6:54 16:37 5:46 17:45
10. To	----	13:21	6:55 16:36 5:48 17:44
11. Sr	0:42	13:43	6:57 16:34 5:49 17:43
12. Če	1:57	14:04	6:58 16:33 5:50 17:42
13. Pe	3:11	14:26	7:00 16:32 5:51 17:41
14. So	4:25	14:49	7:01 16:31 5:53 17:40
15. Ne	5:39	15:17	7:03 16:30 5:54 17:39
16. Po	6:51	15:50	7:04 16:29 5:55 17:38
17. To	8:00	16:29	7:05 16:28 5:56 17:37
18. Sr	9:01	17:18	7:07 16:27 5:57 17:37
19. Če	9:54	18:13	7:08 16:26 5:59 17:36
20. Pe	10:37	19:14	7:09 16:25 6:00 17:35
21. So	11:12	20:17	7:11 16:24 6:01 17:34
22. Ne	11:40	21:22	7:12 16:23 6:02 17:34
23. Po	12:03	22:26	7:14 16:23 6:03 17:33
24. To	12:23	23:31	7:15 16:22 6:04 17:33
25. Sr	12:42	----	7:16 16:21 6:06 17:32
26. Če	13:00	0:34	7:18 16:21 6:07 17:32
27. Pe	13:20	1:40	7:19 16:20 6:08 17:31
28. So	13:41	2:48	7:20 16:19 6:09 17:31
29. Ne	14:05	3:59	7:21 16:19 6:10 17:30
30. Po	14:36	5:14	7:22 16:18 6:11 17:30

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI,
KAKOVOSTNO IN PO ZELO
UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

stara 7 let le 4-krat uporabljena. Tel.: (07) 818-01-09, zjutraj ali zvečer.

Prodaj več damjakov za nadaljnjo rejo ali trofejni odstrel. Cena po dogovoru. Tel.: 041/647-938.

Prodaj trofejne jelene damjake, košute in mladiče za nadaljnjo rejo ali odstrel (okolica Ptuj). Tel.: 031/827-336.

Za odstrel imam na voljo damjajčega jelena (starost 4 do 5 let), muflona in več damjajčih telet. Tel.: 031/660-743.

Organiziramo komercialni lov na divje prašiče, ki bo 14. 11. 2009 za skupine, lovske družine in posameznike. Tel.: 041/763-789 ali 041/205-042.

Prodaj novo avtomatsko krmilnico. Tel.: 041/785-656, Matjaž.

KO STE NA ZAČETKU LOVA MOKRI DO KOLEN,
V NEKAJ MINUTAH PA ŠE VIŠJE,
SE SPOMNITE PRIJATELJA,
KI IMA

NEPREMOČLJIVE
HLAČE IN JAKNO.

motex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CENA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Želite imeti psa pod kontrolo?
Ga šolati brez naporov, hitro,
pravilno in učinkovito?

To vam omogočajo
**ELEKTRONSKE
OVRATNICE.**

Dometi signalov
od 200 do 1.600 m.

Na voljo tudi
NEVIDNA ELEKTRONSKA
OGRAJA ZA PSE DO 1200 m.

Informacije:
tel.: 041/406-471

NOVOLETNE VOŠČILNICE

Format: zgibano na 11,5 x 16,5 cm

Motivi:

divji petelin, ruševac,
planinski zajec, divji
prašiči, lisica, merjasec,
fazan, medved, srnjak,
raca, poljski zajec,
jerebica, jelen, ris,
gams

Cena posamezne voščilnice

s kuvertom znaša 0,67 EUR

(Cena z 20 % DDV znaša 0,80 EUR)

Poštino zaračunamo posebej.

Albrehtova 54, 1291 Škofljica
GSM: 051/22 66 89
E-pošta: grmi.doo@siol.net

**Ugodno prodam trofejo – ko-
zorogova lobanja z rogovo-
ma** – eksponat z jugoslovanske
lovske razstave leta 1937. Tel.:
041/844-228.

**Prodaj lovski krog št. 46 in
omaro za puške.** Tel.: 031/
777-992.

**Prodaj terensko vozilo mer-
cedes (4 x 4, sprednja in zadnja
zapora diferenciala), G-razred,
avtomatik, 1996, 3500 TD, od-
lično ohranjen, z veliko dodatne
opreme.** Tel.: 070/338-237.

**Prodaj kakovostno navadno
jelenjad iz obore za nadaljnjo
rejo.** Tel.: 051/652-682.

Izdelujem gamsove čope
(tudi divji prašič, jelen, jazbec).
Tel.: 041/819-231, Basaj.

**Lovski
vici**

NOVO
več kot 850 novic
in karkolov

Samo 10 €
Mob. 041 657 450

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

Nagradni fotografski natečaj Divjad in narava

Lovska zveza Slovenije in podjetje Nikon organizirata fotografski natečaj na temo Divjad in narava. Organizatorja želita z natečajem spodbuditi fotografiranje divjih živali, ki sodijo med divjad, v njihovem naravnem okolju.

Na fotografski natečaj, ki bo trajal od 1. junija do 31. decembra 2009, se lahko prijavijo vsi ljubiteljski ali poklicni fotografi s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

Fotografije pošljite po elektronski pošti na naslov urednistvo@nikonsvet.si, v polje zadeva pa vpišite »Natečaj divjad in narava«.

Najboljše fotografije čakajo privlačne nagrade:

1. nagrada: Nikon COOLPIX P6000 in spektiv,
2. nagrada: Nikon COOLPIX P90,
3. nagrada: Nikon COOLPIX L100.

Podatki o nagradnem natečaju in pogoji sodelovanja:

1. Trajanje natečaja

Natečaj bo trajal od 1. junija do 31. decembra 2009.

Privoščite svojim štirinožnim prijateljem dober lov.

Peljite jih na lov na malo divjad na Madžarsko.

Njihova lovišča so (še) polna male divjadi. Vaš pes bo z loža vsak dan dvignil vsaj ducat zajcev, pa tudi hitre, repate fazane. Pridružite se nam 27. 11. na dvodnevnem lovu in uživali boste dvojno: v lovu, še bolj pa ob delu vašega lovskega psa.

Vam je morda več do lova v gorah? Do lova na gamsa? Kozla ali kozo z rogli trofejne vrednosti do 90 CIC-točk boste lahko uplenili v lovišču v slovenskih gorah že za 700 €.

Lov v ruku na jelena je izjemno doživetje. Kronajte ga z odstrelom jelena trofejne vrednosti v zlati medalji in ogledom Nove Zelandije za ceno, nižjo od tega lova v evropskih loviščih. Tri dni lova, odstrel jelena z rogovjem trofejne vrednosti 210 do 220 CIC, polni penzion ter letalski prevoz za ceno 6.990 €. Odhod naše skupine bo 10. aprila 2010.

Bizon: Tri dni lova v preriji Divjega zahoda (Južna Dakota) vključno z odstrelom trofejnega bizona in letalskim prevozom v ZDA za 4.995 €. Doslej 100 % uspeh lova naših gostov. Odhod skupine v spremstvu predstavnika PASAT-a bo 13. decembra 2009.

Jamstvo uspeha: vračilo 2.000 € za neuplenjenega bizona!

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

**lovski daljnogledi
nočni daljnogledi
strelni daljnogledi**

titanium
2,5-10x56 IR A4
499 €

titanium
4-16x42 AO
duplex
266 €

titanium
8x56 IR A4
442 €

delta WP
7x50 **199 €**
8x56 **249 €**
10x50 **249 €**
9x63 **299 €**

LYRA OPTICS
nova trgovina v Celju
ulica mesta Grevenbroich 9
telefon: 040577617
www.lyra-optics.si

**DELTA[®]
optical**

**Hubertus
club d.o.o.**

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

**MADŽARSKA
JESENSKO-ZIMSKI LOVI**

Štirje polpenzionirani v luksuzni lovski koči, tri dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofej ter odstrelom:

jelena z rogovjem
– do 5 kg 1.470 €
– do 6 kg 2.130 €
– do 7 kg 3.120 €
– do 8 kg 4.320 €

damjeka z rogovjem
– do 2,50 kg 1.050 €
– do 3,00 kg 1.420 €
– do 3,50 kg 1.950 €
– do 4,00 kg 2.870 €
– do 4,50 kg 4.470 €

merjasca s čekani
– 11,9 cm 690 €
– do 14,9 cm 930 €
– do 16,9 cm 1.220 €
– do 19,9 cm 1.420 €
– do 21,9 cm 1.600 €

HRVAŠKA
Pogone organiziramo v najboljših državnih loviščih, kjer je mogoče na dan odstreliti od 15 do 30 divjih prašičev.
Ponudba velja za zaključeno skupine 10 do 15 lovcev.

ZAHTEVAJTE NAŠE PROGRAME!

**DOG
TRACE**

**ELEKTRONSKE
OVRTNICE
ZA ŠOLANJE PSOV**

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24-H URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

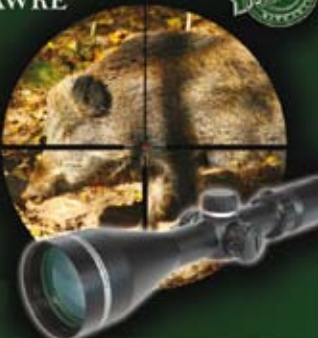
Mitja Lorber s.p., Črtomirova 9, 2000 Maribor
Gsm: 00386 41 302 333, info@dogtrace.si

www.dogtrace.si **DOG
TRACE**

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 8x44 IR 164,00 €
NE 1,5-8x44 IR 188,00 €
NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila **BELUGA, d.o.o.** Ljubljana; Tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

 ...LOV NA KRILIH ŠNEFA
www.snef.si

LOVSKA OBLAČILA "ŠNEF"
LOVSKA OBUTEV
OPTIKA
ORGANIZACIJA LOVA

Tel.: 070 41 41 41 – Marko, 070 41 41 42 – Jani
info@snef.si

PREDSTAVIMO SE VAM TUDI V VAŠI LOVSKI DRUŽINI

VZREJALIŠČE FAZANOV V ITALIJI
 Prodajamo mongolske fazane za izpust v naravo
 ali nadaljnjo vzrejo.
 Dostavimo vam jih na zeleno lokacijo.

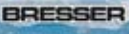
Kmetijsko posestvo Giovanni Madinelli – Ulica Codis 20 – 33050
 Pocenca (VIDEM) ITALIJA
 e-naslov: andrea.madi@libero.it ali mattelig@alice.it
 Telefon: +3933 1 358 87 54 (govorimo slovensko)

TEHNOOPTIKA
 SMOLNIKAR d.o.o.

TRGOVINA IN SERVIS

Brnčičeva ulica 13
 1231 Ljubljana-Črnuče
 tel. +faks: 01 426 32 72
 e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

PRESELILISMO SE

interclass
 cars d.o.o.
 servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
 (0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

VOLVO

Ugodnosti za
 člane LD

puškarstvo
lovska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovskega orožja, Dražgoška 2,
 4000 Kranj, Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00,
 Email: bock.kranj@siol.net, Uri: www.bock.si

KROJASTVO

**Slavnostne
 lovske kroje,
 srajce (tudi
 z dolgimi
 rokavi),
 telovnike,
 plašče
 hubertus
 in pelerine
 izdelujemo
 po meri.**

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
 Erjavčeva 5, Brežice
 GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
 e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

 Challenging the Laws of Nature since 1920

T: 02 82 150 31
 E: mojca.sport@ko-mo.si
 Na Šancah 2
 2390 Ravne na Koroškem

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

AŠ

PUŠKARSTVO ŠPENDAL

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
Gsm: 041 399 307
E-mail: puskarstvo@siol.net

PRODAJA VRHUNSKIH IZDELKOV:

ZEISS **Leica** **CHEVALLER** **SWAROVSKI OPTIK**

TITAN **Blaser** **SAUER**

in ostale opreme...

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42 **RD 30H** **RD 30** **RD 25H**

Optična pika 2. generacije Panoramia

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti osvetlitve, ugodna cena: **120,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

ZMAGOVALEC NA KVADRAT²
Novi Kia cee'd Najbolje prodajan avto srednjega razreda v Sloveniji**

Kia cee'd - varen na kvadrati²

Kia cee'd - jamstvo na kvadrat²

Kia cee'd - popularen na kvadrati²

Kia cee'd - gospodaren na kvadrat²

pro_ceed MY 2009 že od **9.990 EUR**

KMAG d.d., Leskoškova 2 Ljubljana, 01/58-43-333 www.kia.si

* Pogodbeni garancijski pogoji: nova Kia 5-letna, oz. 100.000 km, brez omejitev. Kombinirana poraba goriva: 6,3 l/100 km, 149 g/km CO₂. ** Mrežne prodaje vseh danes pripravljenih in akcijah ter ne vključujejo doplačila met. barve, prevosa. ** Obdobje januar - september 2009. Slike simbolične.

OPTOLYTH **NOVO V SLOVENIJI**

PROMOCIJSKA AKCIJA
VRHUNSKA NEMŠKE OPTIKE
Natur erleben mit OPTOLYTH

Optolyth daljnogledi, izvlečni in fiksni spektivi so izdelki vrhunske kakovosti, v celoti proizvedeni v Nemčiji - "100 % Made in Germany".

Daljnogledi **Spektivi** **Izvlačni spektivi** **Dodatna oprema**

Kombinacija robustne zasnove, stroge proizvodnje in kontrole kakovosti, zagotavlja visoko zanesljivost, na osnovi katere je izdelkom Optolyth dodeljeno **30 LET GARANCIJE**.

Več o **promocijski akciji** ter popularnih testih in primerjavah izdelkov Optolyth (v praksi na lovu) na uradni spletni strani **WWW.OPTOLYTH.SI**

Popularen Optolyth **ALPIN Classic 7x42** (gumiran)

- odlične karakteristike (Ceralin-Plus premazi leč...)
- aluminijasto/magnezijevo ohišje
- izredno lahek (565 gramov)
- 30 let garancije
- redna cena 485,00 EUR
- v promocijski akciji **436,50 EUR**

OPTOLYTH Slovenija
Generalni zastopnik in distributer za Slovenijo
E-pošta: info@optolyth.si
Tel.: +386 (0) 40 59 00 79
Splet: www.optolyth.si

tižemo distributerje na področju celotne Slovenije...

OPTIK

safe tronics

VARNOSTNE OMARE ZA PUŠKE

Zelo kakovostne in prostorne varnostne omare za puške (3, 5, 7 ali 10 pušk) – izredno lepo oblikovane
ME ... z elektronsko ključavnico (6-številčna koda) na zahtevo

ELPAS

DOSTAVA VKLJUČENA V CENO!

TIP OMARE	Dim.: vxšxg mm	KG
MAXI 3M	1400x250x320	40
MAXI 5M	1400x500x350	80
MAXI 7M	1400x500x350	80
MAXI 10M	1400x800x350	100
MAXI 5M/K3	1400x500x350	71

Elpas International, d.o.o., Ciril Metodova 3, 9250 G. Radgona
T.: 02 564 80 40; info@elpas.eu www.elpas.si/trezorji.htm

ULOV, d.o.o.

TPC Lucija, Obala 114,
6320 Portorož (SI)
Tel: (05) 67-79-850

URNIK:

Delovni čas: od 9.00 do 12.00; 16.00 do 19.00
Sobota: od 9.00 do 13.00

MERKEL 140
Dvocevne risanice
Enocevne risanice
Kombinirane
lovske puške

MERKEL KR 1
Kompaktna in
lahka repetirna
lovska risanica
(Standard: 102cm/2,9
kg)

**STRASSER
RS 05, NOVO!**
Repetirna lovska
risanica sodobne
zasnove z
menjalnimi cevmi
različnih kalibrov

Lovske puške: Blaser, Sauer, Weihrauch,
Mauser, Heckler & Koch, Krieghoff,
Fabarm, Voere, Heym ...

Pistolet in revolverji: Taurus, Sig Sauer,
Sphinx, Arminius, Heckler & Koch,
Peters Stahl, Glock ...

Noži: Eka, Helle, Karesvando, Roselli ...

Montažni elementi: EAV, Recknagel ...

Optika: Kahles, Zeiss, Schmid & Bender,
Swarovski, Bushnell, Tasco ...

NIGELOH: Krvosledni jermeni in
ovratnice, jermeni za puške in dvogledi ...

Noži FALLKNIVEN
Švedska kakovost

(Večplastno jeklo, trdote 59 do 64 HRC)

Ugodni gotovinski popusti!

Waffen Siegert največji avstrijski lovski opremljevalec

8010 Graz, Munzgrabenstrasse 81, tel.: +46/316/84 81 840 fax: +46/316/84 81 849
email: office@siegert.at

POMEMBNA INFORMACIJA ZA NAŠE KUPCE IZ SLOVENIJE

V vedno večjem obsegu smo že mnogo let pomemben, zanesljiv
in uspešen partner za naše kupce iz Slovenije.

V zelo obsežnem izboru najdete pri nas: lovsko in športno orožje,
optiko, lovsko opremo in oblačila.

Da bi izboljšali našo ponudbo v Sloveniji, smo pridobili ustreznega
sogovornika, ki vam lahko pri vsem strokovno svetuje.

Naš svetovalec: Mag. Igor Anderluh
Šentvid 35, 3231 Grobelno
tel.: +386 51 365 295
email: igor.anderluh@gmail.com

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškim hribom)

**AKCIJE
KREDITI
POPUSTI**

Titan puške + montaža + optika -10%

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival PAJK
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
od 8. do 12. in od 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

ANCELJ, d.o.o.

Lebanova 3
8000 Novo mesto

www.ancelj.si

Tel.: 07 33 21 081, e-naslov: ancelj-nm@siol.net

Delovni čas: od 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00, sobota ZAPRTO

**DOCTER, MEOPTA, SWAROVSKI
KUPITE KAKOVOST!**

OD -10% DO -20%

NOVEMBRA V PONUDBI
NOVI MODELI DALJNOGLEDPOV PO
PROMOCIJSKIH CENAH. OBIŠČITE
NAS, PRESENEČENJE BO POPOLNO.
Več na www.ancelj.si